STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 10286

LIKHTIKE SHTIGN

Chaim Schwartz

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

חיים
שוואַרץ

ליכטיקע שטייגן

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע
1975

100

פון דעם זעלבן מחבר:

ערשטע בליטן (לידער) 1928, סט. לואיס, מיזורי

דער גרויסער גערא̈נגל (לידער) 1943, לאָס אַנדזשעלעס

אונדזער דור (לידער) 1950, לאָס אַנדזשעלעס

אין שיין פון באַגינען (לידער) 1968, לאָס אַנדזשעלעס

LICHTIKE SHTIGN

by

CHAIM SCHWARTZ

Los Angeles, California

1975

PRINTED IN THE U.S.A.

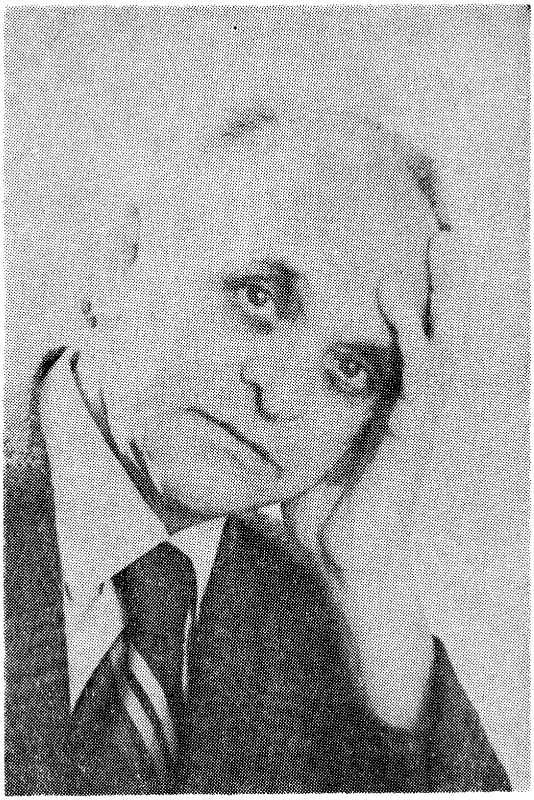

חיים שוואַרץ

מיין טייערער לעבנס-באַגלייטערין

— רותין —

מיט ליבע

חיים שוואַרץ בוך־קאָמיטעט

ה. קאָהן, פּאָרזיצער בערנאַרד פּילד, פינאַנץ־סעקרעטאַר
דזשאָ באָרנשטיין, קאַסירער

י. אַשפּיז, א. קוירטמאַן, יצחק אלחנן און עלקע ראָנטש, אברהם און גאָלדע מאַימודעס, מ. פּישמאַן, מערי גאַרפּילד, עוועלין אַלעקסאַנדער, בען בענעוויץ (מיאַמי, פלאָרידאַ) ראָת סיטרין (דעטראָיט) יאָסל גרינשפּאַן (פּעטאַלומאַ, קאַליפ.) יוסף ראָזען (שיקאַגאָ) מאיר פאַרבער (עלסינאָר, קאַליפ.) בעקי יעלין.

מיין האַרציקן דאַנק דעם בוך־קאָמיטעט און צו אַלע פריינטלעכע אָרגאַניזאַציעס פאַר העלפן אַרויסגעבן דאָס בוך. איך דאַנק האַרציק אַלע חברים, חברטעס און פריינט פאַר זייער קאָאָפּעראַציע און דערמוטיקונג.

חיים שוואַרץ

קום, ווי אַ פריינט

ליכטיקע שטיגן

איך שפּאַן איבער ליכטיקע שטיגן,
כאָטש איטלעכן טראָט איז ניט גרינג;
ווי כוואַליעס, די לאַסטן אים וויגן,
נאָר ס'האַרץ, דאָס פאַרעקשנטע, זינגט.

איך קוק פון די שטיגן אַרונטער,
דער נידער אין נעפּל פאַרגייט;
נאָר הויך איבער מיר — אַזאַ וואונדער —
דער קאָסמאָס מיט שיין איז פאַרוויט.

איך בענטש יעדן זיכערן שטאַפּל,
וואָס הויבּט איבער תהום מיינע טריט;
עס קאָן ניט אַרומיקער מבול
פאַרפּלייצן די פרייד פון מיין ליד.

די פרייד און דעם וואונדער פון שאַפן,
פון פאָלקישע קוואַלן גענערט —
זיי וועלן צום ליכטיקסטן האַפן
דערפירן דעם צער פון די נעכט . . .

קום צוגיין, ווי אַ פריינט...

איך ווייס ניט פאַרוואָס — מיטן שפּראָץ
פון פאַרטאָגיקער שיין —
עס ציטערט מיין האַרץ פאַרן טאָג
וואָס אַט-אַט קומט אַריין...

וואָס טראָגט ער פאַרבאָרגן אין שויס
פאַר צעוואַקסענער שטאָט?
פאַר וועמען נאָר צער און נאָר פּיין
און פאַר וועמען — זיין גנאָד?

זיין רוקזאַק איז סודותדיק שווער
מיט געשאַנקען-פאַרמעג:
פאַר איינעם — אַ בלוטיקע טרער
אויף זיין שטיינערנעם וועג;

פאַר איינעם — אַ דופטיקע בלום
מיט אַ שמייכל באַקרוינט;
און איינער וועט ווערן אומזיסט
מיט עשירות באַלוינט...

און איך האָב מיין חלום בייגאַכט
אויסגעוועבט אַזוי קלאָר...
אָ, טאָג, יונגער טאָג, וואָס געבראַכט
האָסטו מיר אויף דער וואָר?

עס פלאַטערט אין האַרץ נאָך מיין טרוים
שטילערהייט, שטילערהייט —
באַפריי פון די שאָטנס די ערד
און מיט זון זי באַגלייט.

און קומסט אין באַגין — קום צוגיין,
ווי אַ פריינט, אויף מיין שוועל,
און ברענג אין דיין רוקזאַק אַ גרוס
פון צעשפּאָלטענער וועלט:

ניט שריפות און טרערן זאָלן זיין
פון היינט אָן דיין געשאַנק —
נאָר פרייד פון געראַטענער מי
און פאַרברידערט געזאַנג.

די שרעק, וואָס פאַרסמט אונדזער בלוט —
פון די הימלען פאַרטרייב;
מיט גאָלדענע אותיות די פריינטשאַפט
אין רוימען פאַרשרייב!

און ווען דו קומסט אָן, יונגער טאָג,
זאָלן אויגן זי זען,
און, ווי ווייַן, זאָל אַ שטראָם טאָן די פרייד,
ווי דאָס גאָלד פון דיין פען...

ניט ציטערן מער זאָל דאָס האַרץ
אין דעם גרויסן באַגין;
דער מי זאָלסטו שענקען איר פרוכט
און דעם לעבן — אַ זין.

די שאַפונג געבענטשטע פון פען

.1

ריטשקעלעך זוכן די וועגן צום טייך,
מאַכן אים מעכטיקער, פולער און רייך;
מענטשנס מחשבות אין אייביקן זוך —
בליען פאַרזייטע אויף בלעטער פון בוך.

זיצט ער מיט פען האַרעפּאַשנער אין האַנט,
אויגן — צעפלאַמטע, חער מוח — געשפּאַנט:
נישטערט אין פלאַנטער פון רוישיקע ניים —
וואו איז די טיר פון פאַרכישופטן קרייז?

ס'יאָגן מטורפדיק בליץ-שנעל די טעג,
שלעפּן געשוואָלענע שווערע געפּעק:
שחיטות פון דאָ און הריגות פון דאָרט,
שקרים מיט גזילות — צוזאַמענגעפּאָרט...

ערגעץ-וואו פינקלט אַ ליכטל קוים-קוים,
ערגעץ-וואו פינקלט אַ גאָלדענער זוים;
ערגעץ-וואו, איינגעשפּאַרט, גאָלדיקט אַ טרוים;
אַ שטערן בליצט אויף אין דעם כמאַריקן שוים...

ס'טרייסלען יסודות זיך... ס'וויגן זיך ווענט;
אין וועלט דער צווייטער—דערקענט, ניט דערקענט;
דראָענדיק וואַלדעוועט פינצטערע נאַכט:
וואו איז פון פעסטונג די אייביקע וואַך?

אײלט יעדע שעה — אַ צעדולטער ראַקעט,
אַט איז צו פרי און אָט שוין — צו שפּעט;
אָניאָגן וויל האָרעפּאַשניצע-פען —
ברענט יעדער אות, יעדעם שורהלע ברענט...

.2

ערגעץ — אַ צווייטער... לבנהדיק פּאַפּיר
אויסגעשפּרייט קעלט און דאָס טישל באַצירט;
ס'האָבן די אויגן אַזויפיל געזען,
אַזויפיל געהערט און אַזויפיל דערקענט;

שוועבן געשטאַלטן אין שפּיגל פון אויג,
קולות אין אויער, ווי שרויט איבער פּויק;
שמייכלען, געלעכטער און קינדערשער חן,
איינזאַמקייט, אומרו און שרעק און געוויין...

לייוונטן ברייטע, ווי פעלדער אין בלי;
דורות, עפּאָכעס, געראַנגלען און מי;
נידערגאַנג, אויפגאַנג און ווידער פאַרגאַנג,
כדי אויפשטייגן ווידער מיט נייעם געזאַנג.

אָ, וויפל בילדער אין האַרצן־געוועב
רייצן די פען: „אונדזער עבר באַלעב!
זאָלן די מאָרגנס — פאַר קינד און פאַר קייט —
מער מיט קיין שחיטות ניט ווערן באַגלייט;

זאָל אונדזער עבר—מיט שאָטנס און שיין —
טיף אין שוואַרצאַפּלעי פון מאָרגן אַריין—
אויפריגלען זאָל ער די סודות פון זיין,
שטייפער פאַרריגלען די קוואַלן פון פּיין..."

.3

חלומט דער דריטער... זיין האַרץ — אויף דער וואַך,
אויסגעמישט איז אים דער טאָג מיט דער נאַכט:
וואו נאָר אַ טראָט, וואו אַ וואַנט און אַ קער —
שווער איז דער וועג אים, חעם מענטש, אויף דער ערד.

שלום און שלווה און גליק ער באַגערט,
ניט צו פאַרשווענכן די מענטשלעכע ווערט;
אַפּט ביי די שטערן געזוכט אַ באַשייד —
האָבן זיי פּרעך דעם סך־הכל צעדרייט...

אויסגעשפּירט האָט ער דעם וועג צו זיין גליק,
טויזנט־מאָל־טויזנט — אַהין און צוריק;
אויסגעמעקט געטער און תורות — צעפּליקט,
אייגענעם טרויער מיט לידער חערשטיקט...

ס'ליד פון זיין האַרץ, ווי גנעדיקער וויין,
אויסגעלייזט אין אים האָט צווייפל און פּיין;
אויסגעהיט האָט אים זיין ליבע צום מענטש
און טויזנט־מאָל־טויזנט זיין שאַפן געבענטשט.

אייביקער זוכער אויף לעבנס זיגזאַג,
קלעטערער, קריכער, געשטאָלט מיט געוואָג —
צייכן, פאַרקריץ און מיט גבורה שמיד אוים
ס'וואָרט פון דיין האַרץ אויפן וועג צום פאַראויס!

* * *

טראָגן דריי שותפים אַ רייכן פאַרמעג
איבער געפלאָנטערטן, שטיינערנעם וועג —
וואונדיקע צייכנס באַגלייטן די טריט,
אַנגלי פון הערצער — אין שורות פון ליד...

וואָס מיינסטו...

וואָס מיינסטו: אַ וואָרט איז אַ פּלאַטערדיק שטויבל,
וואָס שוועבט אין דער לופט אַזוי טרינג —
אַט פלאַטערט עס אונטן, אַט פלאַטערט עס אויבן,
און אַט טוט דאָס מיסט-קעסטל אים אַ פאַרשלינג?

וואָס מיינסטו: אַ וואָרט איז אַ קיילעכדיק זעמדל,
וואָס וואַלגערט זיך אום אויפן דיל?
אַ קנעפל פון הויזן, פון שוכוואַרג אַ בענדל,
וואָס טויגן אויף גאָרנישט און האָבן קיין ציל?

וואָס מיינסטו: אַ ליד איז אַ פוכינקער וואָלקן,
וואָס טוט זיך אַ טראָג אינעם בלוי
און ווערט באַלד פון ווינטן אויף שטיקער צעשפּאָלטן
און גיט ניט קיין רעגן, עס ברענגט ניט קיין טוי?

וואָס מיינסטו: אַ ליד איז פון וואַסער געקנאָטן,
פון שפּינוועב געפלאָכטן, פון שאָלעכץ געבויט —
עס האָט ניט קיין רוים איבער זיך, און קיין באָדן,
קיין האַרץ און קיין בלוט און קיין צאַפּלדיק הויט?

אַ ליד איז פון ווערטער געשמידט און געשליפן;
איך ווערטער, באַנעם עס, שטראָמט לעבעדיק בלוט —
שנייד איבער אַן אָדער — הויבט בלוט אָן צו טריפן,
צעשניידסטו אַ וואָרט — אַ, ווי בלוטיקן ס'טוט!

דאָס האַרץ פונעם דיכטער אין ליד איז פאַרבאָרגן,
זיין פרייד און זיין טרויער, זיין אומגליק און גליק;
ליג צו דיין גהער אין מינוטן פון נאָגן —
דערפילן וועסט אַלץ, וואָס אין האַרצן אים דריקט...

ניט זיך נאָר אַליין זינגט ער אויס אין די פערזן —
אויך זיין היימלאַנד, זיין פאָלק און זיין הערלעכן דור;
אריינגעשמידט זיינען זיין מאַרך און זיין וועזן,
זיין נעכטן, זיין היינט און זיין העלער קאַיאָר...

צו מיינע זיבעציק יאָר

אָ, זיבן צענדליק דורכגעשפּאַנטע יאָרן,
איך קוק אייך אָן היינט אויפן פעלד פון מיין זכרון;

די אָנהויבער די ווייטע פון מיין לעבנס־וועג
און די, וואָס זיינען ערשט אין אייביקייט אַוועק;

די לאַנג־פאַרגאַנגענע און די נאָר־וואָס צעשיידטע,
די צאַפּלדיק־פרישע און די לאַנג־פאַרשניטע...

כ'צעוויקל אייך, ווי אַ צעלויכטענע מגילה,
אין שעהען נאַכטיקע, צעשטערנטע און שטילע:

אָט דאָס זייט איר, וואָס האָבן מיך עקשנותדיק געבויגן
און זיינען זיך, ווי פייגל אָנגעזעטיקטע, צעפלויגן;

די סאַמע ערשטע — שעמעוודיקע, אומבאַהאָלפן,
געוואַקלט און געקנאַטן פון די מוסר־רייד און שטראָפן,

אין מאַמעס הויז, אויף חדר־באַנק, אויף שטעטלס ראָגן —
איר האָט מיך אַלע זאָרגפול אויסגעטראָגן,

איך זאָל אין לעבנס זאַווערוכעסדיקן קלעטער
ניט ווערן פרי און אומגעריכט צעשמעטערט...

דער מאַמעס הארץ — מיט זאָרגן טעגלעכע אַ זאַטע —
(אין וויטן מיסיסיפּי־לאַנד פאַרוואָלגערט זיך דער טאַטע)

נאָר זי אַליין פאַרהיט האָט מיינע טריט פון שטרויכל
און יעדן שאָדן גרייט געווען צו זיין מיר מוחל.

ביז היינט איר זכר איז אַ הייליקער פאַרבליבן,
ווען נאָר די מאַמע־אותיות באַרירן מיינע ליפּן.

אָ, יאָרן, ס'ווילט זיך ווידער געבן זיך אַ וואַלגער
מיט אייך אויף צאַפּלדיקע פעלדער פון נאָסטאַלגיע,

און ווידער אויסשפּירן די פריידן די באַטעמטע
אין פערזן אויסגעפּלאַכטענע, געגראַמטע;

און ווידער ווערן מיט בטחון־פלאַם באַשאַנקען,
ווי נאָך אַ פרילינג־רעגן ווערט מיט בלומען־גאַב אַ לאַנקע.

איך זאָל מיט נאָענטע און ווייטע מיינע ברידער
— אַרויפגעשטיגענע פון הילפלאָזיקן נידער —

פון וועג באַזוניקטן ניט ניהערן אַרונטער
פון וועג באַשטערנטן מיט אומגעציילטע וואונדער...

נעמט צו, אַ, יאָרן, מיינע, אַט דאָס ליד, ווי אַ מתנה,
און בענטשט מיך,
כ׳זאָל שפּעטער אויך אייך קוקן אין די אויגן קאָנען,

און ניט אַראָפּלאָזן פאַרשעמטע מיינע וויעס,
ווייל כ׳האָב געפעלשט די אייגענע נביאות...

דאָס לעבן-זאַמד

דאָס לעבן-זאַמד איז אויסגעמישט,
איך זיפּ אים, זיפּ — און ניט אומזיסט;
אַ טוט אַ פינקל און אַ בלענד
אַ זעמדל גאָלד אין מיינע הענט.

כ'בלאָז פון אים דעם שטויב אַוועק —
בלייבט דאָס גאָלד מיר אויפן דעק.

שעהען לאַנגע אים איך רייניק,
און איך שמעלץ אים און פאַראייניק;
ביז עס טוט אין אים אַ גליטער
מיט נשמהדיקן ציטער...

ריין און זויבער יעדער טראָפּן,
ווי אַ טרוים ביים קינדס צוקאָפּנס,
ווי אַ טרער אין מאַמעס בליק
איבער צוגעריבטן גליק,
וואָס קומט קיינמאָל ניט צוריק...

איבער טראָפּנדלעך איך וואַך,
און אין שטילער שעה פון נאַכט,
ווען מיין אומרו מיך באַפאַלט,
און דאָס הארץ איז אויפגעפראַלט —
גיס איך טראָפּנווייז אין ליד
ס'גאָלד, וואָס כ'האָב פון שטויב פאַרהיט;
כ'שמעלץ אים אין מיין ליד אַריין,
אין מיין ליד פון זין און זיין...

נעם מיין ליד אין דיינע הענט —
ס'וועט מיין מי ניט זיין פאַרשווענדט:
אויב אַ טראָפּנדל אַ צאַרטס
אויך אַריין וועט אין דיין הארץ
און וועט געבן דיך אַ ברי
און אין פרייד-לאַנד — אַ צי...

איך בין נאָך אַלץ פאַרליבט...

איך שפּאַן נאָך אַלץ היינט אַ פאַרליבטער
אין דינסטן גרעזל און אין ווייטסטן שטערן;
דאָס האַרץ טוט ווייטאָגדיק אַ ציטער,
ווען ס'טוט די האַק אַ ביימעלע פאַרצערן...

איך ליב דעם ווינט, וואָס שפּילט זיך מיט די בלעטער
און מיט די צווייגן האַלט זיך נאָר אין סודען;
מיר ווילט זיך, ווי אַ אינגל, טאָן אַ קלעטער
און מיטן העכסטן בוים-שפּיץ זיך צעהוידען.

כ'האָב ליב די צוויטשערייַ פון פייגל,
די וואָרקנדיקע ליבע-שפּראַך פון טויבן;
דעם גלאַנץ דעם לויטערן פון אויגן,
ווען ס'קוקט אַריין דער פרילינג דורך די שויבן...

נאָר גלויב: ס'איז טויזנט מאָל דער מענטש מיר ליבער,
וואָס שפּאַנט מיט מיר צו האָריזאָנטן נייע,
און אין די האַרבסט-טעג רעגנדיקע, טריבע
דער פרילינג אין זיין האַרצן זיך פאַרטייעט...

פאַר אים און זיינע שאַפנדיקע פינגער,
פאַר אים מיט זיינע קאָסמיש-ווייטע טרוימען —
מיין האַרץ הערט קיינמאָל אויף צו זינגען
און מיין געזאַנג באַגלייט אים אין די רוימען...

אַז כ'זאָל אין זיין גערעגנגל ווערן זוכה
צו זיין זיין שטילער מיטזינגער-באַגלייטער;
און, ווי אין ים נאָך פערל גייט דער טויכער,
כ'וועל גיין אין פאָלק נאָך לידער אַנגעגרייטע:

פאַר אַלץ, מיט וואָס מיין דור היינט פיבערט
כדי ס'לעבן זאָל באַבלומען זיך, באַנייען...
ווייל טויזנטפאַכיק איז דער מענטש מיר ליבער,
וואָס שפּאַנט פאָראויס צו האָריזאָנטן נייע...

גיב צוריק מיר דיינע טרוימער...

נאָך איידער ס'האָט מיין פוס באַטראָטן
דיין רחבותדיקע,
פעטע,
גאַסטפריינטלעכע ערד—
האָט הארץ מיינס,
ווי אויף שטראַלנדיקע נאָטן,
דיין חלום-ליד דערהערט.

ווי מעטעאָרן
אויפגעלויכטן האָבן פון דיין ווייטן נעכטן
די נעמען בלענדיקע
פון דיינע גרויסע זין און טעכטער;
זיי האָבן חסדיק פאַריאָגט
די כמאַרע-וועלף די שטענדיקע
פון הימלען פון מיין וואַנדער,
ווען מיין געביין
האָט אויף דיין ברעג געלאַנדעט.

האָסט מיך פון ווייטער שטעטעלע,
— ווי טאַטנס בריוו פאַפירענע —
צו דיין יבשה-פאַס געצויגן
מיט צוזאָג צו באַשירעמען
מיין יונג געביין פון רויב-פייגל,
וואָס זיינען איבער וועלט צעטרייסלטער
געפלויגן...

וואָס האָב איך דאָן געוואוסט
פון דיינע שטעט און פריירים,
פון פראַצע דיינער און דיין לעבן-לוסט?

פון די געבאָטן דײַנע און עבירות
און פון דעם שווייס,
וואָס שפּיגלט זיך אין זאַפט
פון דײַנע פּירות...

... איצט —
וואַנדערט אום מײַן בליק
אין דײַנע רוימען
און זוכט דעם מעטעאָרן־גלאַנץ
פון דײַן אַמאָל;
אָ, גיב צוריק מיר דײַנע טרוימער—
איך וויל דערהערן זייער קול...

דאָס קול פון פּעין,
פון לינקאָלן און וויטמאַן,
דאָס קול פון דעבס און מאַרטין לוטער קינג;
אין צאַמען ברעכנדיקע,
פליִיצנדיקע ריטמען
זאָל זייער חלום רייצנדיקער,
לאַנג פאַרשוואונדענער
אַ קלינג טאָן נאָך אַ מאָל,
און ווידער
אין דײַנע ערדישע
פּולבלוטיקע
און רחבותדיקע לידער...

ליד צו אַ שפּעטערדיקן דיכטער

אוי, ווי עס וואָלט זיך אַ שפּיל טאָן געוואָלט
מיט ווינטן, לבנה און שטערן,
אַז ס׳זאָל פון די זאָרגלאָזע פרײדן דאָס גאָלד
אויף אײביק פאַרמעקן די טרערן.

אוי, ווי עס וואָלט זיך אַ זינג טאָן געגלוסט
פון לאַנקעס, פון בלומען, פון תענוג;
פאַרגינען זאָל האַרץ זיך אַ לאַך טאָן — אין זכות
פון אַלץ, וואָס מײן דור האָט געפּײניקט...

„מיר ווילן און קאָנען זײן צאַרט״—
געזונגען אַמאָל האָט שוין כאַריק —
נאָר ניט, ווען דער ביסן איז ביטער און האַרט
און דער הימל — נאָך אַלץ אַזוי כמאַריק...

איז אויב דו וועסט, דיכטער, אַ זינג טאָן אַמאָל
פון שטעט און פון פעלדער צעבליטע —
זײ װיסן, מײן חבר: אויך איך האָב געצאָלט,
אַז דײן ליד זאָל ניט קלינגען פאַרביטערט.

כ׳האָב יאָרן געצאָלט מיט געשרײ און מיט פּײן,
אַז דיר זאָל דײן שליחות זײן גרינגער;
איז ווען דו וועסט בענטשן חעם פרײלעכן ווײן—
געדענק אויך דעם איצטיקן זינגער...

שיכור בין איך פונעם וואָרט געדרוקטן...

שיכור בין איך פונעם וואָרט געדרוקטן,
כ׳טרינק און כ׳טרינק די אותיות, ווי ווייַן;
פון שורות,
זשעדנערהייט פאַרצוקטע,
לויטערט איבער מיר
אַ ניכטערדיקע שייַן.

גאָלדיק פליסן טייַכן פון די בלעטער,
קוואַלן שלאָגן זילבערדיק מיט גנאָד;
נעכטנס לאַנג פאַרשוואונדענע
מיט וויזיעס פון שפעטער
שפּיגלען זיך אין הייַנטס
צעווירבלטן טראָט.

כ׳טרינק דעם ווייַן
אין אַלע וואַכנדיקע שעהען
און קיין מאָל שרייַט מייַן דורשט ניט —
שוין גענוג!
ווי צום אין־סוף פון הימלדיקע בלויען
געלאָזט וואָלט איך זיך
אויף אַ קרייַכנדיקן צוג...

כ׳האָב אַזויפיל גלאָררייכע פלאַנעטן
אויף מייַן באַליבטער שריפטרייזע אַנטדעקט;
נאָך מער און מער עס ווילט זיך מיר באַטרעטן,
יעדער טאָג
די לוסט מייַנע צעוועקט...

ס׳רייצט מיין אויג אַ יעדער פרישער טאָוול,
צערטלעך גלעט מיין האַנט
אַ יעדן פרישן בלאַט;
אַלע אותיות
צו מיר ווינקען, רופן,
אַז דאָס אויג קען זיך ניט אָנטרינקען
צו זאַט...

אַזויפיל הענט
צו מיר איין חברשאַפט זיך ציען
פון יעדער שאַפעלע
מיט ביכער אויסגעצירט;
אַזויפיל גאָלד־אוצרות געזאַמלטע
פון מיען זיך און מיען —
אַ,
נעמט מיך מיט אויף אייער גאָלדענעם שפּאַציר
און צו די רייכסטע שייערן
מיך פירט...

דו טענהסט...

דו טענהסט: ווער דאַרף דיינע אידישע ביכער,
די קינדער פון היינט, די קינדס־קינדער פון מאָרגן?
און ס׳דאַכט מיר, דו וואָלסט מיינע לידער, וואָס גיכער,
ווי נוצלאָזע פייגל דערוואָרגן...

דו טענהסט און טענהסט און גראָדע אויף אידיש
און ס׳לאַכט אין מיין אויער דאָס מאַמישע לשון:
„דאָס זעלבע געהערט שוין, עס איז מער קיין חידוש —
נאָר כ׳ברען און איך לויכט און איך ווער ניט פאַרלאָשן;

און אויב ס׳וועט מיט יאָרן מיט צענדליקע שפּעטער
אין ערגעץ אַ ווינקל, אין רו־שעה פון נאַכט,
אַן איינציקער פינגער דיין בוך טאָן אַ בלעטער —
געבענטשט פאַר דיין מי זיי, געבענטשט און געאַכט...״

אָ, לשון דו מאַמישס, ווי מאַמישע ליבע
ביסט זאַלב פאַר מיין אומרו אין טעגלעכן יאָג;
עס וועלן נאָך האָרבסטן אַזויפיל אַריבער
און איך וועל באַגריסן דיך יעדן פאַרטאָג.

מיין טרוים ניט פאַרשעם

שניידער, דו שניידער, קום ניי מיר אָן אַנצוג
פון גוטן, פון טייערן וואָל —
ער זאָל אויף מיר ליגן, ווי ס'פּאַסט מיר און גלאַנצן
און וואָס ס'וועט באַטרעפן — איך צאָל.

שוסטער, דו שוסטער, קום מאַך מיר פון לעדער
צוויי קרעפטיקע, זיכערע שיך—
זיי זאָלן מיך שיצן פון בלאָטיקע בעדער
און גיין זאָל זיך גרינג מיר און גיך.

בויער, דו בויער, קום בוי מיר אַ שטיבל
פון ציגל, פון ברעטער און גלאָז —
אַ נעסט פאַר מיין אומרו, מיין חלום און ליבע,
אַ ווינקל פאַר געסט — אָן אַ שלאָס.

אָ, גערטנער, דו גערטנער, פאַרפלאַנץ מיר אַ גאָרטן
מיט בלומען — אַ בייט נאָך אַ בייט —
מיט פרוכטביימער זיסע פון אַלערליי סאָרטן,
פאַר אויגן און ליפּן — אַ פרייד.

דיכטער, דו דיכטער, געזאַלבט מיט לידער
פון אַלץ, וואָס איז ליבלעך און צאַרט;
קום זינג, כ'זאָל אין ניגון דערפילן אַ ציטער,
אַ פליגל־געפאָך אין מיין האַרץ...

אַ שטיבל אַ וואַרעמס, אַ שוך און אַ בגד—
ווי גוט זייער ווערט איך באַנעם;
נאָר דו, ליד־באַשעפער, גיב רו מיין געלעגער,
מיין ליכטיקן טרוים ניט פאַרשעם...

פאַרוואָס?...

פאַרוואָס ווערט מיין שטיבל אַ טעמפּל
ווען דו נאָר צעזינגסט זיך, מיין ליד?
אַ זון ווערט מיין גראָשנדיק לעמפּל,
אַ הימל פון בלוי — דער סופית.

מיין דיל איז שוין מער ניט פון ברעטער—
נאָר אַ פעלד אַ צעכוואַליעטס מיט גרין;
מיין הארץ אין דער הויך טוט אַ קלעטער
מיין גאַנג ווערט צעקלאָרט און באַזינט.

און גרייט בין איך ווידער צו ליבן
די וועלט, וואָס פון ליידן איז מיד...
אַ ניגון באַרירט מיינע ליפּן
און פלאַטערט אריין אין מיין ליד.

איך שיק מיינע גלויביקע שורות
צו יעדן, וואָס הערן איז גרייט—
זיי זאָלן אין שעהען פון שטורעם
אים ברענגען אַ טראָפּנדל פרייד.

אַ דאַנק דיר, לעבן...

נאָך קיינמאָל האָט זיך מיר געגלוסט ווי היינט
אַן אָטעם טאָן די לופט מיט לונגען פולע:
אַ שלינג טאָן מיטן אויג די הימל-שיין
און קוויקן זיך מיט פייגעלעך וואָס הוליען.

איך לאָז זיך אויף מיין דרויסיקן שפּאַציר;
דער זילבער בוים און בלום און ווייכע גראָזן —
נאָר אַנדערש גריסט מיך אַלץ, וואָס איך באַריר
נאָך וואָכן לאַנג, וואָס איך האָב זיי פאַרלאָזן...

כ'האָב אומגעקערט זיך ווי צו אַלטע פריינט,
וואָס האָבן אָפּגעוואַרט אויף מיר געדולדיק;
אַ פרייד פאַריאָגט מיין אומגעריכטע פיין,
וואָס האָט באַשטראָפט מיך אָט אַזוי אומשולדיק...

אין גלידער טוט אַ ברויז, ווי אַלטער וויין,
אַ שוועסטערם בליק, אַ האַנט-דרוק פון אַ ברודער —
דערפאַר איז ליב אַזוי מיר אָט-דער היינט,
מיט זיין געזאַנג און הילכיקן גערודער.

אַ דאַנק דיר, לעבן,
און אויך דיר, מיין האַרץ, אַ דאַנק —
פאַר אויסהאַלטן דעם יאָך און זיך ניט בויגן;
געזונט זיי אין אַ וועלט, וואָס איז נאָך קראַנק
און לאַנג זאָל זון נאָך שפּייזן מיינע אויגן...

אַ זאַמען דרעמלט אונטער שניי...

(די שרייבער פון דער „פאָלקס־שטימע״ — **אַ מתנה**)

דער ריס אין האַרץ איז ברייטער פונעם ים,
נאָר איך פאַרוואָרף אַ בריקל איבער ביידן
און כ׳זאָג מיין גרוס אָן: נישט פאַרזאַם,
כאָטש האָסט אין וועג נישט קיין באַגלייטער...

איך זע די פלעמלדיקע בליקן פון דער ווייט
אויף אות פירקאַנטיקן אַראָפּגעבויגן —
אים אויסגעהיט פון זויבערדיקער צייט
זיי האָבן, ווי שוואַרצאַפּלען פון די אויגן.

איר האָט דעם אות געצערטלט און באַוואַכט
דורך אַלע נישט־פאַרגונענע מעת־לעתן;
אַ לויב די הענט, וואָס אין אַ בייזער שעה פון נאַכט,
זיי לאָזן נישט דאָס פלעמעלע פאַרלעשן...

עס קאָן זיך נאָך דאָס פלעמעלע — **ווער ווייסט** —
צעבלאָזן זיך אַמאָל פון פרילינגדיקע ווינטן —
פאַר אַלע זאַווערוכעס — **אַ טרייסט,**
וואָס וועט אויפסניי אין הימל זיך צעצינדן...

אַ זאַמען דרעמלט אונטער צודעקן פון שניי
און חלומט איינגעשפּאַרט פון זון און רעגן;
נאָר ביז ס׳וועט איבערגיין דער פראָסטיקער זאַווויי,
גיי, גיי, מיין ליד, מיט ברכות **אים** אַנטקעגן...

צו מיין יום-טוב

צו מיין שווער־פאַרדינטן יום-טוב
איך פאַרבעט אייך, מענטשן, קומט!
העל-צעבליטע בלומען־קווייטן
רינגלען פריידיק מיך אַרום.

קומט און שטוינט פון גרויסן וואונדער —
אַזאַ קראַפט אין מיר נאָך קוועלט!
ניט פאַרוועלקט האָט פאַרב פון יוגנט,
ס׳האָט מיך לאַסט ניט אָפּגעשטעלט.

ס׳איז מיין וואָרט מיט מוט געפּאַנצערט,
אומדערשראָקן קלינגט מיין ליד;
פון אַ הונדערט בייזע שלאַקסן
האָט דאָס פאָלק מיך אויסגעהיט;

כ׳פלעג מיט אים זיך קיינמאָל קריגן,
נאָר געשעפּט זיין פרייד און פּיין —
איז זיין אויסגעבענקטער ניגון
אין מיין בלוט, ווי ווייַן, אַריין.

שטאָלץ בין איך היינט מיט מיין נעכטן,
ניכטער שפּאַן איך מיטן היינט;
און דער מאָרגן דער גערעכטער
אַלע וועגן מיך באַשיינט.

שווער־פאַרדינטע בלומען־קווייטן
רינגלען פריידיק מיך אַרום —
קומט-זשע, מענטשן, צו מיין יום-טוב,
צו מיין גרויסן יום-טוב קומט!

צווישן מדבר און ים

צווישן מדבר און ים

אין שטילער רו פון נאכט,
אין שעה פון שטערן־שיין,
חלומות אויף יחער וואך—
אנטפלעקסטו זיך פאר מיר:
אריינגעקלאמערט צווישן ים און מדבר־זאמד,
א רייצנדער מיראזש, אט טונקל, אט צעפלאמט,
און שווייגנדיקערהייט גייט אויף אין מיר
דיין פרייד־און־צער־געזאנג . . .

ס׳גייט אויף אין מיר דאס ליד
פון נעמען רומפולע
פון בערג, פון טאלן און פון שטעט —
פון ס׳ניי־אנטדעקטע עבר־מאנומענטן
געהייליקטע מיט בלוט און מיט געבעט ;
ס׳גייט אויף אין מיר דאס אלט געזאנג
פון לאנג־פארקלונגענע לעגענדעס
פון געוואגטע קריגער— זיגער און באזיגטע —
אויף שטיין און פארמעטן פארקריצטע,
פון צייט־שטורעמס פארהיטע.

צו ערשט האסט זיך אנטפלעקט פאר מיר
אויף הארטן חדר־באנק —
א כישופדיק געשאנק
פון אפגעהיטן אור־ספר —
א שטילער עדות פון שוין לאנג־פארשוואונדענע,
אין קדושה איינגעבאלזאמירטע זיידעס . . .

* * *

איך האָב געזען זיי מידע,
מיינע זיידעס אויפן לאַנגן מדבר־וועג
אַריבערשפּאַנען אים, דעם ירדן־טייך,
(ס'האָט דאַן דער ירדן זיך געבריד.ערט
מיט זיין שוועסטער־טייך, בעריאָזע,
אויף גרינער ערד פון מיין צעבונטעוועטער היים)
דער לעצטער ראַנד פון „צוגעזאָגטן" כנעני־לאַנד,
וואָס איז געווען מיט „מילך און האָניק"
פֿעט און רייך;

אין הדר גרויען כ'האָב געהערט
דעם שפּאַלטנדיקן שופרות־שאַל
און דעם צעפּאַל
פון די יריחו־ווענט;
פאַרנומען כ'האָב דעם „תמות־נפשי"־אויסגעשריי
צוזאַמען מיטן טעמפּלס זיילנדיקן קראַך;
כ'האָב תמימותדיק געגאַפט
פון לעצטן צוואַנגען־קלעם
פון שמשונס גבורהדיקע הענט,
פון בלינדער און געשענדטער קראַפט.

דערנאָך געשימערט האָט פאַר מיר
דער פלאַמענדיקער כתב
פון נביאס שטראָפנדיקע רייד,
געשמיסענע אין פּרצוף דעם פאַרזינדיקטן
פון קעניגלעכן ערב־רב;
דערנאָך—
געציטערט, ווי אַ טרערן־קוואַל, האָט איכה־קלאַנג
פון לאַנג־פאַרלאָרענע געפעכטן,
פאַרוויטע מיטן שטויב
פון גרויען נעכטן...

* * *

אין שטילער נאַכט מיר דאַכט:
זיי וואַנדערן אַרום נאָך היינט
— די שאָטנס פון אַמאָל —
אין יעדן באַרג־שפּאַלט און אין יעדן טאָל,
ווי דו געווען וואָלסט פון באַגין דיינעם פאַרקנסט
צו אייביקער סכנה־לאַסט
פון חורבן און צעשטער,
אָ, פּיבערדיקע ערד...!

ס'איז דער אַמאָל פאַרקריצט אַזוי מיט אותיות פלאַמיקע
אין דיין פיל־טויזנט־יאָריקן זיכרון
ער קומט דערמאָנען דיך פון גרויליקע קאַשמאַרן,
ווען ס האָבן שבטים, פעלקער און אימפּעריעס
צעבויטעט און צעוואָלגערט דיך...

דער פּערסיאַנער קעניג סירוס,
און אַלעקסאַנדער — גריכישער מאָנאַרך,
און דער באַהערשער־אונטערדריקער,
דער רוימישער פּאָמפּעי —
ווער האָט דיך ניט מיט הויך־באַזונגענע חיילות
מיט אומרו־פּיבערן אַדורכגעשפּאַנט..?

אָט,
ווידער ווידערט זיך ביי דיינע ראַנדן,
ס'הענגט ווידער איבער דיר
דער הייסער קריג־אָטעם
און אומרואיק עס קייקלען זיך די יחדן־כוואַליעלער
פאַרביי דיין אָנגעגליטן באָדן...
צי לעבט דיין נעכטן ווידער אויף
מיט נאַכטקאָשמאַרן
אין דעם אויסגעבענקטן היינט?
פאַרבלייבן וועסטו נאָר אַן אייביקער מיראַזש
אויף אָנגעהיצטן מחבר־זאַמד?

* * *

(מיין פוס האָט קיינמאָל נאָך דיין באָדן
ניט באַטראָטן;
ס'האָט דיין כנרת ליב מיינס ניט געצערטלט
און הארטע ערד דיינע פון זאמד און שטיין
האָב איך ניט אויפגעריסן
— שיכט נאָך שיכט —
מיט נעגל און מיט ציין;
מיט קאַלטן שווייס פון מיין געזיכט
כ'האָב קיינמאָל ניט געוואַשן שמייכלענדיקן גרין
פון דיינע פעלד-בייטן,
געשמיסענע פון ווילד-צעהפקרטן כאַמסין;
כ'האָב ניט געזוכט קיין שוץ אין דיינע אָרעמס,
ווען אויגן האָבן פיבערדיק גענישטערט
אין געאייל וואוהין...?)

מיר האָבט...
אין שטילער נאַכט איך הער
אַן אויפגערויש פון ברייטן נילוס-טייך,
פון לאַנד פון שטאָלצע פיראַמידן;
אַ שטילן פליעסק פון שמאָלן ירדן-טייך
ניט ווייט פון אידן-לאַנד;
ס'גייט אויף דאָס שותפותדיק געזאַנג
אין פרידלעכן געפלעכט
דורך הייסע טעג און שטערנדיקע נעכט,
ווי אַ געבעט פון שומרים רואיקע
ביי דיינע ברעגן
מיט שלום-ברכות אין די אויסגעשטרעקטע הענט...

דאָס שלום-קערנדל,
וואָס האָט פאַרהיט די קראַפט
אין באָדן שטיינערנעם,
איז אויפגעגאַנגען רייף, געראָטן, אינעם פרידן-קנאָספּ
מיט לעבן-שענקענדיקער זאַפט.

אָ, טראָג זיך ווייט און ווייטער,
דו שלומדיק געזאַנג פון קינד-און-קייט פאַרבריד'ערטע
אין אויסגעצבענקטן אחווה-רינג
פון שוועסטער-קינדער צווי
אַרום דעם אויפגעראַמטן שלום-טיש,
מיט שפּע-גאָב פון ברויט און ווייַן
אויף ערד באַנייטער אונטער מזרחדיקער שייַן;
צעטראָג זיך העכער, ווייטער,
איבער מדבר, איבער ים —
צעטראָג זיך,
ניט פאַרזאַם...!

דאָס ליד פון שלום-טיש אין ושענעווע

אַ בלוטיקן פערטל-יאָרהונדערט
געדולדיק האָב איך דאָ געוואַרט;
געציילט האָב איך אַלט-נייע וואונדן
און שטיל נאָך אַ צייכן געוואַרט...

צום ווינט מיין געהער צוגענאָגלט,
צו עכאָס מיין האַרץ צוגעשמידט;
פון אונטער אַ פּראָסטיקן האָגל
כ'האָב אַ פונק פון בטחון פאַרהיט —

ער זאָל זיך וואָס העלער צעלויכטן,
פון שאָטנס-געדריי ניט געשטערט,
ביז ס'וועלן פאַרשווינדן די רויכן
פון מדבּרס צעשרפהטער ערד...

פון אומעטום — בליקן געציילטע
אַהער, אויפן ליפּן-באַוועג:
צעגיין וועט דער פּלאָנטער פאַרקילטער,
ווי פראָסט אין צעפרילינגטע טעג?

צערינען עס וועלן פאַרדאַכטן
אין פּיינטלעכן אויגן-צעשטראַל,
און איבער געוואָיען פון שלאַכטן
וועט הילכן אַ שלום-געשאַל?

אַ, ניט אויף די גליאיקע זאַמדן
ביים לעצטן צעפּולווערטן פאַס —
אַרום מיינע פרידלעכע ראַנדן
צעשמאָלצן זאָל ווערן דער האַס!

מיט גאָלדענע אותיות פֿאַרשריבן
זאָל ווערן דער ברודערשאַפֿט-בריוו
פֿון אוראַלטע קרובים פֿון ביבל,
פֿון קאַיראָ ביז תל-אָביב.

פֿון קוואַלן צעפֿראַלטע די שפֿע
אַ שעפּ טאָן זאָל מענטשלעכע מי —
די וועלט זאָל איר אויג טאָן אַן עפֿן
מיט שטוינונג פֿון רייכן צעבלי.

מייַן קול — איבער קוילן־געראָוישן —
מיט ברכות זאָל ווערן באַגלייט:
די זיגן אויף שלאַכטפֿעלד פֿאַרטוישן
אויף קלענסטן צעפֿינקל פֿון פֿרייד!

* * * * *

געזוואָרט כ'האָב אַ פֿערטל־יאָרהונדערט
אויף קלאַנגען פֿון פֿרידלעכע טריט —
צעגייט ניט, ווי פֿרעמדע, באַזונדער,
צוזאַמען דעם שלום-בונד שמידט...!

די שלום-טויבן אויף הר-ציון

(„די מלחמה איז געווען אַ קורצע, דער זיג — אַ קאָלאָסאַלער,
אָבער די זיגער זיינען אומעטיקע.״ — יהודה גור־אריה, תל־אביב)

אַן אומעטיקע, צו דעם באַרג־הויך צוגעשמידט,
זי פירט פאַרטרערטע אויגן איבער ראַנדן;
זי נישטערט איבער אָנגעגליטע זאַמדן
און זוכט אַ שפור פון שלומדיקע טריט...

מיט פחד לויערט אַלץ נאָך דער מעת-לעת,
די ווייסע פליגל אירע בריען די כאַמסינען;
ווי קאָן זי איבער שטחים רואיקייט געפינען
און אויפבויען פאַר עופהלעך איר נעסט?

זי נידערט פון הער בלויער הויך אין טאָל
און צווישן קברים טרויעריק זי וואַנדערט;
עס רייסט אַ יאָמער אַלע שטילקייטן פונאַנדער,
און ס'פאַלן אויף מצבות טרערן, ווי קרישטאָל...

אַ, ווער האָט עס צעשליידערט איבער אַלטער ערד
די שנאה־פונקען אין אַ הפקרדיקן פלאַקער
און מיט דעם שווערן פויערישן אַקער
געגעבן צו באַגלייטן אים... אַ שווערד?

ווי לאַנג נאָך וועט דעם שפּאַרבערס שנאַבל־שאַרף
געגאַרטע רו צעפליקן און פאַרצערן —
ביז פרייד וועט אויסלעשן די טרערן
און פרידן וועט אַ שפּיל טאָן אויף זיין האַרף?

דער אומעט אין די טויבן־אויגן גליט,
זיי בלאָנקען טרערנדיקע איבער זאַמדן;
זיי נישטערן אַרום די אָנגעגליטע ראַנדן —
צי ווייזט זיך ניט קיין שפור
פון שלומדיקע טריט...

בריקן פון שלום

ווי ווייט איז היינט
פון וואָלגע־ברעגן ביזן האָדסאָן,
פון דעם פּאָטאָמעק ביזן דניעפּער און צוריק?
ס׳האָט האַרבע צייט צעשניטן פריערדיקע מאָסן
און איבער תהום אַ צי געטאָן אַ בריק.

זאָל זיין,
אַז ס׳בלאָזט אַ צוג־ווינט קאַלט נאָך איבער ימען
און טרייסלט בייז דעם שלום־מאָנומענט...
איז גוט אַ שמעטער־טאָן די צאַמען
און האַפטדיק דערלאַנגען זיך די הענט.

די שווערע פאַרהאַנגען,
זיי נעמען זיך פונאַנדער
און פרילינגדיקע זון מקבל איז די געסט;
עס קערט זיך אום די שלום־טויב פון וואַנדער
און הויבט אָן בויען איר צעשטערטע נעסט...

„איין טראָט הויבט אָן אַ וועג אַ לאַנגן, שווערן"
און גייט פאַרביי לצנישן געשפּאָט;
איך הויב די אויגן צו די ווינקענדיקע שטערן:
זאָל זיין געבענטשט דער ערשטער טראָט!

פון אומעטום אים אויגן וואַכיקע באַגלייטן
און הערצער אויסגעווייטיקטע פון צער;
פון אַלע קברים, איבער ערד צעזייטע,
עס שרייט: גענוג מיט בלוטיקן קאָשמאַר...!

זאָל אויף דער ערד ניט מער אַ פלייץ געבן קיין מבול
אויף בלומען בייט, אויף קינדער־וויג;
ניט געבן זאָל דאָס האַרץ קיין צאַפּל
אויף אויסגעבענקטן טראָפן גליק...

ווידער שווינגען שווערדן...

ווידער שווינגען שווערדן שאַרפֿע, פּראָסטיקע
מיט שנאה מיט צעפּאַכטעטער און בליצנדער,
און ווידער טרינקט דער מדבר דאָרשטיקער
דאָס וואַרעם בלוט פֿון אירע קינדער.

עס רייט דער טויט אויף פֿליגל שטאָלענע
און רויטע זאַפּט שטראָמט זידנדיק אַרונטער;
עס פּלאַצן וואונדן אויפֿן מדבר-לייב געשוואָלענעם
און יעדע וואונד צום הימל שרייט באַזונדער...

ס׳גייט שטאָל אויף שטאָל און ברוסטן זיך באַגעגענען —
דערשיטערטע פֿון פּלוצעמדיקן פּחד;
ביים לעצטן „אוי" די בליקן זיך באַגעגענען
מיט קראַבנדיקע, מדברדיקע פּלאַכן...

אַ כלהם קוש, אַ ליד אַ ניט דערזונגענע,
דאָס פֿעלד און גאָרטן היימישע, צעבליטע —
זיי בליצן אויף פֿאַר לעצטן בליק — דערשלונגענע
אין גיהנמדיקן, פֿייער-קאָכיקן געוויטער...

לעגענדעס אייביקע פֿון קריגער העלדישע,
געירשנטע פֿון עברדיקע זיידעס —
צעשמעלצן זיך אין פֿלאַמען העלישע
און נאָר דער זאַמד און הימל ווײַנען דאָ די עדות...

און ערגעץ-וואו די רו וואַרט אַ פֿאַרשטויסענע;
צעבלוטיקטע, צעפּליקטע אירע פֿליגל;
זי וואַרט ביים שלום-טויער דעם פֿאַרשלאָסענעם —
אַ הייסע טרער אין אויג אירער זיך שפּיגלט...

אָ, עפֿנט אויף די לאַנג-פֿאַרהאַקטע טויערן,
אַ שפּריץ טאָן זאָל די שיין אין אויגן בלינדע!
עס זאָל דער מדבר מער ניט לויערן
אויף בלוט אויף וואַרעמען פֿון אירע קינדער...

לייגט אַוועק די שווערד

לייגט אַוועק די בלוט־באַשפּריצטע שווערד—
דורך איר ניט אויפשטראַלן וועט דער פרימאָרגן;
ניט איר — דאָס ליד פון פרוחערשאַפט געהערט,
ניט אין איר שייד דער שלום ליגט פאַרבאָרגן.

דער חלום דורותדיקער פון באַפרייענדטע הענט
אויף פעלדער אָנגעזעטיקטע מיט שפע —
וועט ווידער ווערן דען אין מדבר־זאַמד פאַרברענט
ווען ס׳וועט קאַנאָן זיין מויל געבן אַן עפן?

וועט ווידער אויסרייסן די הייסע יוגנט־זאַפט
און מיטן רויך אַוועק וועט מאָנענדיקע תפילה
צום אויסגעטראַכטן הערשער פון באַשאַף
אין הימלען בלויע, שווייגנדיקע, שטילע?

עס שוועבט אַרום דאָך ערגעץ נח׳ס טויב
מיט גרינער בלאַט אין מויל און זוכט אַ מקלט —
זי קוקט אַריין אין יעדער קלאָרער שויב,
וואָס איז מיט שוואַרצן פאַרהאַנג ניט פאַרוויקלט...

אַריבער גרענעצן זי טראָגט איר גרוס
פון שלווה, דויער, ניי־געבורט און שפע —
פון מידע הענט די טויט־שווערד לאָזט אַראָפּ
און פאַר דער טויב די פענצטער טוט אַן עפן!...

ערד און הימל

יאָר-טויזנטווייז

ראָזעווע פאַרנאַכטן
שמייכלענדיק און פריידיק
נאָך פאַרנאַכטן איילנדיק וויך יאָגן.
פאַרנאַכטן,
אויסגעפוצטע אין קאָלירטע זון-פאַרגאַנגען,
פאַרשווינדן פלאַמענדיק
אין שטערן-אויסגעצירטע טעמפּלען
פון דער נאַכט
מיט רו און טרוימען שווער פאַרוויקלט
און באַהאָנגען . . .

ווידער בליענדיקע,
ניי-געבאָרענע פרימאָרגנס,
און ווידער זון-פאַרגאַנגען,
און ווידער סוד פון טיפער רו
אין נאַכט-לאָקנס פאַרפלאָנטערט
און פאַרבאָרגן.

מעת-לעתן — קאַראַהאָדן —
איינס נאָך איינס אין כישופדיקן קרייז:
פרילינג-צווייט און האַרבסט-געוועלק,
זומער-פרייד און ווינטער-קעלט —
יאָר-טויזנטווייז אַזוי,
יאָר-טויזנטווייז . . .

וויג-ניגונים, ליבע-טרעלן,
טאַנץ-מוזיק און טרויער-מאַרשן;
זיג-לידער און הימנען,
פאַסטאָראַלן און אידיליעס,
סערענאַדעס און . . . עלעגיעס . . .
— געלעכטער און געוויין —
אַזאַ פאַרכישופטער רעפריין,
איין צויבער-טראַנספּאַראַנט
פון חידושדיק-צעבליטע
פ ו נ ד אָ ס נ יי ע ן.

אָ, וואונדערלעכע רעטעניש,
בראשיתדיקער סוד! . . .
די פּיס מײַנע
פאַרוואָרצלטע אין פלאַסטן ערדישע,
דער קאָפּ
צו ספערן רוימיקע געווענדט:
מײַנע זײַט איר, ערד און הימל —
אומבאַפלעקט זײַט,
אומגעשענדט!

כ׳ציי אויס מײַן רעכטע האַנט אויף רעכטס,
מײַן לינקע — לינקס —
אַרומצונעמען פעסט
די ליבע, נאָכגיביקע
מאַמע־ערד;
אין פרידלעכן פאַרפלעכט
דערלאַנג איך זיך די הענט.

ניט אָפּגעבן וועל איך באַלעבנדיקע שײַן
פון קאָסמישן געוועב
דעם אשמדאי אויף צו פאַרלענד,
קיין איין־און־אײנציקן גאָלד־פלאַמענדיקן
האַרבסט־טאָג,
קיין איין־און־אײנציקע שניי־בלענדנדיקע
ווינטער־שעה . . .

און דעם,
וואָס גרייט זיך מיט פאַרטיליק און צעשטער
אויף מזל־ברכות־דיקער,
שפּעדיקער גאָב —
דעם זאָג איך:
הענט אַראָפּ,
און ווידער, ווידער, צען מאָל ווידער:
הענט אַראָפּ! . . .

די מתנה

והארץ נתן לבני אדם. (תהלים)

געגעבן האָט מען, מענטש, דיר אַ מתנה,
פאַר דיין גענום — אַ וואונדערלעך געשאַנק:
מיט פעלד און וואַלד, מיט פייגלשן געזאַנג,
מיט רעגן־וואָלקנס — שוחעבנדיקע פאַנען.

די גרינע, פרוכטבאַרע יבשה —
מיט קלאָרע טייכן זילבערדיק באַצירט —
דיין הייסער דאָרשט זאָל ווערן אויסגעלאָשן
מיט יעדן טראָפּן, וואָס דיין צונג באַרירט.

די שפּילנדיקע ימען ביי די ברעגן,
— ניט אויסגעמאָסטענע די טיף און ברייט —
מיט שפּייז פאַר דיינע סעודות אָנגעגרייט
און אוצרות דרעמלענדיקע — אַזאַ זעלטענער פאַרמעגן!

דער קילער ערדישער אַרומגעוויקלט
מיט אַטמאָספערן — דורכזיכטיק און קלאָר;
און איבער דיר — אַ הימל, בליץ־לאָמפּן אַ פּאָר,
מיט שטערן־דימענטן געהיימניספול צעפינקלט...

איצט טראָגט פון ערד זיך ביז די העכסטע הויכן
אַ בייזער, דראָענדיקער הילף־געשריי —
ווי ס׳וואָלט אַ גוסס אין זיין גסיסה־ווויי
פאַרגאַנגען זיך אין קנוילדיקע רויכן...

געגעבן האָט מען, מענטש, דיר אַ מתּנה —
און זע, וואָס ס'האָט דײַן לוסט פֿון איר געמאַכט!
פֿאַרטאַכלעוועט די גאָט־געבענטשטע פּראַכט
האָסטו אַליין ביז גאַרניט צו דערקענען...

דער זיסער פֿרוכט־בוים און דער טרילער־פֿויגל,
דער ים־ברעג און דער קלאָרער וואַסער־קוואַל —
פֿאַרציט האָסט איבער זיי אַ גיפֿטיק־גרויען שאַל,
אַזש דיר אַליין ער גראַבלט אויס די אויגן.

אומזיסט זײַנען די רײַכטימער געשאַפֿן?
דאָס גאַנצע האָב־און־גוטס — געמייסטרעוועט אומזיסט?
וועט ווידער ווערן אַלץ דאָ ווילד און וויסט
פֿאַר קיינעם צו געניסן און צו גאַפֿן?

ביסט דאָך אַליין דער מישער און צעזייער
פֿון לייב־און־לעבן פּרעסנדיקן גיפֿט;
צעשיפֿער, מענטש, די וואָרנדיקע שריפֿט
און רײַס אַרונטער סם־המוותדיקן שלייער!

פֿאַרהיט — אין צײַט — דאָס וואונדערלעך געשאַנק,
וואָס אָנפֿאַרטרויט האָט מען דײַן גבֿורה און דײַן שׂכל;
פֿון דײַן געצעלט, ווי פֿון אַ פֿייערלעכן היכל,
זאָל טראָגן זיך אַ לויטערדיק געזאַנג!

אין איין טאָג

אין איין טאָג האָט דער בורא באַשאַפֿן דעם מענטש
און האָט אים פֿאַרשאָלטן און האָט אים געבענטשט:
מיטן שווייס פֿון דיין פּנים זאָלסטו עסן דיין ברויט
ביז אויסלייזן וועט דיך מיט רחמים דער טויט...

יאָר־טויזנטער האָט ווער געטראָגן זיין לאַסט,
ער האָט יזי געטראָגן און האָט זי געהאַסט;
זיין רוקן — געבויגן, געקאָווערט — זיין טראָט,
געשמידט אין פֿאַרגליווערטער קייט פֿון געבאָט.

נאָר טרעטנדיק האַרט אויף חער גנעדיקער ערד
האָט ער זיך געחידושט... און האָט זיך פֿאַרקלערט...
און קלערנדיק טיפֿער — געבליבן פֿאַרגאַפֿט
פֿון אַלץ, וואָס זיין אייגענער כוח באַשאַפֿט:
דאָס ברויט פֿון דער ערד און פֿון טרויבן דעם וויין,
דעם פּלאַם — אונטער קאָך־טאָפּ, אין שטיבל — די שיין;
דעם וואַרעמען מלבוש אויף נאַקעטן לייב
צו געבן די נעץ און די קעלט אַ פֿאַרטרייב...
מיט פֿען אין זיין האַנט אויסגעקריצט זיין געמיט
אויף שטיינער און פֿאַרמעט — מיט טאַנץ און מיט ליד.

ער האָט זיך מיט פֿייגל פֿאַרמאָסטן אין רוים,
און איבערגעשפּרונגען זיין אייגענעם טרוים —
ווי אין חלום — געטאָן אויף לבנה אַ שפּאַן...
מיין גאָט, וואָס איז נאָך צו דערגרייכן פֿאַראַן...?

פֿון געטלעכער קללה פֿאַרמשפּט, פֿאַרהאַסט —
געלייטערט געוואָרן איז מענטש דורך זיין לאַסט,
פֿון געטלעכן אוצר דעראָבערט די קראַפֿט:
צען־טויזנט מאָל שטאַרקער פֿון קוילן און נאַפֿט;
מיט איר אין די זיכערע, קרעפֿטיקע הענט
צעשפּרייט ער די פֿליגל — צום מאָרגן געווענדט...
אַ שותּף אַ גלייכער צום האַר פֿון אין־סוף —
פֿאַרוואַנדלט אין ברכה די געטלעכע שטראָף...

איצט... שטייט ער פאַרחידוש, פאַרגאַפּט און דערשטוינט,
מיט שפע פון **כוח** און **חכמה** באַקרוינט:
צי וועט ער פאַרמשפּטן גנעדיקע ערד
אויף אייביקן, פּרוכטלאָזן, וויסטן **צעשטער,**
צי גבורהדיקזקלחג, מיט באַשלומטער מי —
פאַר'גן־עדנ'ען זי מיט **צעבלום** און **צעבלי**... ?

זאָל בלייבן אויף אייביק דאָס ברכהדיק ליד
און זינגען זאָל ערד אונטער מענטשלעכע טריט.

נעכטן, היינט און מאָרגן

ווי ס׳שטראָמט דער טייך מיט זיין גערויש
צום ים צום ווייטן נאָכן רעגן —
גייט יעדער היינט געשווינד פאַרויס
דעם מאָרגן יונגינקן אַנטקעגן.

די רעגס — מאַסנווייז, געדיכט —
זיי ווילן זיך אַריבעריאָגן;
זיי שלעפּן־מיט אויך דעם, וואָס קריכט
נאָך אַלץ אויף קרעכצנדיקן וואָגן...

ס׳קומט אָן דער מאָרגן, ווי אַ קינד,
און באַלד פאַרשווינדט אין ים פון נעכטנס —
דאָס הייסע בלוט — נאָך פון אים רינט
מיט איינגעהאַלטענעם געלעכטער....

דער נעכטן טראָגט זיך שווער אוועק,
ער האַלט דעם היינט אויף קייט געבונדן;
ניט גרינג איז יונגן טאָג אין וועג
מיט שווערער לאַסט פון אַלטע וואונדן...

דער מאָרגן מאַניעט דאָך פון ווייט
און לאַקט מיט אַלע צויבער־פאַרבן;
ער מורמלט סודותדיק פאַרשייט:
איך וועל פאַרגלעטן אַלטע קאַרבן.

עס פליען אַלע היינטס פאַרביי,
ווי פייגל צו די אונט־נעסטן;
און יעדן טאָג כ׳הויב אָן אויפסניי
ווי גיין כ׳וואָלט איינעמען אַ פעסטונג...

טרעט אָפּ, מיין שטאָט...

טרעט אָפּ, טרעט אָפּ מיין שטאָט, מיט דיין געפּילדער,
מיט דיין פאַרנעפּלט-גרויען אויבערהדעק;
איך גיי פון דיר צום ווילדן, וויסטן מדבר,
צו ראַטעווען צוויי יום-טובדיקע טעג.

אין שעהען רואיק-צאַרטע פון פאַרנאַכטן
וועל איך פון וויטן קלאָרער דיך דערזען:
דעם שאָטן-ליכט-געראַנגל איבער דיינע שליאַכן,
די שאָטן-ליכט געפּעכטן צווישן דיינע ווענט...

איך וועל דיך ניט, ווי אַנדערע פּאָעטן,
פאַרשילטן, מעכטיק-ברויזנדיקע שטאָט;
אויך ניט מיט ווערטער זיידענע פאַרגלעטן
די בייז די נאַקעטע אויף יעדן טראָט.

פון אַלע הייכן בלענדן דיינע שילדן,
זיי רייצן איינגעדרעמלטן באַגער;
אין לויף-געוועטן, קיינמאָל איינגעשטילטע,
איז האַרטער פויסט דאָס וואַכיקע געווער.

וואָס העכער דיינע וואָלקן-קראַצערס שטעכן
אין הער באַזיגטן הימל זיך אַריין —
אַלץ טיפער אין פאַרדלותדיקע לעכער
עס גראָבן זיך דער חושך און די פּיין...

עס נאַרן דיינע גלאַנציקע וויטרינען,
דיין נעאָן-ליכט דאָס שרייענדיקס נאַרט אָפּ;
דאָס שטיקל גליק — עס האַלט אין איין אַנטרינען —
עס נידערט ניט אין קעלערן אַראָפּ...

וואו זיינען דיינע הייליקע „מלאכים",
וואָס רימען נאָמען דיינעם איבער לאַנד?

זיי שיקן אַלץ נאָך פון די טעמפּלען זייער ברכה
צו דעם וואָס האַלט די שפּע אין זיין האַנט...

איך וועל דיך, שטאָט צעוואַלגערטע אין טאָלן,
ניט קאַטעווען מיט מיינע הארבע רייד,
(כאָטש האָסט אויף דיינע מילשטיינער צעמאָלן
פיל יאָרן מיינע הפקרדיקערהייט...)

איך האָב דיין רויש אין גלידער איינגעזויגן,
מיין אָטעם אַנגעשיכּורט האָסט שוין לאַנג;
איך זע דיך קלאָר מיט ניט־פאַרבלענדטע אויגן —
נאָר ס׳טוט אויף מיינע יאָרן מיר ניט באַנג.

איך ווייס: דו וועסט אַמאָל זיך נאָך צעשיידן
מיט הפקר, מיט בזיון און מיט בייז;
עס וועלן דיינע גאַסן אַנדערש זיך צערײדן
מיט קלאַנגען פון אַ נייעם אלף־בית...

אַרויסגיין וועלן אַנדערע מלאכים
און איבער דיר אַ שפּאַן־טאָן, שטאָט, מיין שטאָט;
פון לאַב* און שאַכט, מאַשין־געשטעל און יאַכן —
וועט איבער דיר אַ זינג טאָן זייער טראָט!

כ׳וועל אָפּווישן אין זוניקן געראַנגל
דעם אַלטן מדבר־שטויב פון מיינע טריט;
אין כאָר פון דיינע זיגרייכע געזאַנגען
אַריינ׳תפילה׳ן וועל איך מיין אויסגעחלומט ליד.

נאָר איצטער — גיי, טרעט אָפּ, טרעט אָפּ אַהינטער,
דו, גרויס־שטאָט, מיט דיין גרויסן אויבערדעק;
ווי ס׳ראַטעוועט אַ מאַמע אירע קינדער,
כ׳וויל ראַטעווען צוויי יום־טובדיקע טעג...

---

*) לאַב־לאַבאָראַטאָריע.

אַ נאַכט אין מדבר

אַ גאַנצע נאַכט געבושעוועט אין מדבר האָבן ווינטן,
ווי בייזע רוחות, אַפּגעלאָזענע פון קייט;
באַפאַלן זיינען זיי דעם הויפל דעם צעגרינטן,
דאָס שטיבל דאָס צעלויכטענע,
די אָונטדיקע פרייד.

זיי זיינען פון באַשנייטע בערג־שפּיצן אַרונטער
מיט רוגזה אָנגעכמורעטע, מיט וועלפישן געבריל,
צוזאַמען, כאַפּטעסווייז,
צעשפּליטערטע, באַזונדער—
אין הפקרדיק־צעווילדעוועטער שפּיל.

געשיקט האָט מדבר זיינע אייביק־טרייע דינער
אויף אויסוואָרצל, פאַרטיליק און פאַרלענד;
באַהערשט פון אומזין און פון שנאה —
געשטורעמט האָבן זיי די שטיבלדיקע ווענט.

אין ווילדער נאַכט
געטרייסלט האָבן ווי די שויבן,
די שטאָלצע פאַלמע קרעכצנדיק געוויגט;
און זי האָט אירע בלעטער־פליגל אויפגעהויבן,
ווי זי וואָלט הילף־סיגנאַלן ערגעץ־וואו געשיקט...

פאַרטאָג אַנטשוויגן האָט דער אויסגעשעפּטער מדבר,
ס'האָט היים געאָטעמט אויפגעוואַכטע ערד;
די גרינע פאַלמע, אַ פאַרקלערטע, מידע,
האָט אין דער בלויער ווייט זיך איינגעהערט...

אין שיין אין אויפגעהעלטער פון באַגינען
געוואַלגערט האָט זיך וואו
אַ בלעטל אַ פאַרגעלטס;
אַ מדבר־פלאַנץ,
וואָס איז מסתם אַראָפּ פון זינען,
האָט הפקרדיק געדרייט זיך אויף דער וועלט...

פאַרברעכן און שטראָף

(באַלאַדע) „פרו ורבו ומלאו את הארץ" (בראשית)

די אסיפה

געהערט האָט מען ווינטן פון אַלע פיר זייטן
זיך יאָגן און איילן, ווי בלינד־ווילדע רייטער;
צעווויגן די ביימער, די גאַס־שטויבן דרייען,
דעם רויך פון די קוימענס אויף מיילן פאַרווייען;

זיי וואַלגערן כוואַליעס אויף אַלע זעקס ימען,
זיי ברעכן מיט גבורה די קרעפטיקסטע צאַמען;
זיי רעווען אויף ברעג און זיי פייפן אין טאָלן
און מעכטיקע פעלזן אויף זאַמדן צעמאָלן...

די וועלט די פאַרהאַוועטע, רוישיק־צעקאַכטע,
מיט גדלות אין הארצן אַ גייציק־פאַריאַכטע —
געשטוינט האָט פון ווילדן געוואַי און געררודער—
ווי ס'וואָלטן זיך פלוצים צעהוליעט ניט־גוטע...

דאָס האָבן געהיים און פון אויגן באַהאַלטן,
אין אונטערערד־היילן, אין בערגיקע שפּאַלטן,
צונויפגעזאַמלט זיך בייזע שטאָפּעטן
אין איילעניש גרויסער, ווי נאַר אויף געוועטן;

דאָס האָט מאַמע־ערד — אין איר צער־און־צאָרן —
די גייסטער, וואָס זי האָט פאַרצייטנס געבאָרן,
צוזאַמענגערופן צו אָט־דער אסיפה
פון ספּעריִשע הויכן, פון אָפּגרונטן טיפע;

צו הערן ידיעות און עצות זיך האַלטן —
זאָל אַלץ אויפגעדעקט ווערן, גאָרנישט — באַהאַלטן.
פאַרטרויען זיי עפּעס און עפּעס זיי מעלדן,
די טרייע באַהעלפער, די שרעקלאָזע העלדן.

דער פאַרברעך

אַ זאַלפּ פון אַ דונער פאַרשטילט אַלע הײלן —
דער האַר פון די ספערן הויבט־אָן צו דערצײלן;
דער האַר פון די ספערן — אַ וואָלקן אַ גרויער —
פאַרוויקלט מיט צער און פאַרצוויגן מיט טרויער:

„זײ סמ'ען מײן אָטעם און שעהען אין העלע,
די שטערן די ליכטיקסטע זײ מיר פאַרשטעלן;
עס רינען מיר טרערן, ווען ס'ווילט זיך מיר פרײען,
דער רויך און דער טשאַד מײנע בליקן פאַרווײען;

עס שטאַרבן אין וועלדער די ריזיקע בײמער,
עס שטאַרבן די זינגער, די פײגעלעך, ווײ מיר!
עס חרובֿן פעלדער און פרוכט־בײמער שמאַכטן
פון סמ'ען פון טויטלעכע, קונציק־פאַרטראַכטע..."

עס הערט מאַמע־ערד און עס שפּריצן איר פונקען
פון אויגן פאַרטרערטע, איר קאָפּ — אײנגעזונקען;
און ווידער אַ זעץ פון אַ דונער אין הײלן —
דער האַר פון די ימען — ער הויבט אָן דערצײלן:

„די וואַסערן מײנע, אַ, מוטער געטרײע,
געדענקסט, ווי זײ האָבן זיך, פרישע און פרײע,
געשפיגלט מיט הימלס געבענטשטע מתנות,
מיט שטראַלן פון זון, מיט פאַרטרוימטער לבנה?

איצט ווער איך מיט ברוכוואַרג דערשטיקט און דערוואָרגן,
איך קאָן מײנע קינדער מיט שפּײז ניט באַזאָרגן;
איך וואַש מײנע וואונדן, און קאָן ניט דערוואַשן —
אומזיסט איז מײן רוישן, אומזיסט אין מײן רעשן.

איך וואַרף זיך אויף אָפּפאַל־געהורבעטע ברעגן:
„פאַר'סמ'ט ניט מײן לעבן, מײן רײכן פאַרמעגן!"
נאָר טויב איז דער מענטש צו די וואָרנונג־סיגנאַלן,
ווי ער וואָלט אין אומזין אויף אײביק פאַרפאַלן...

עס הערט מאַמע־ערד... אירע מוטערשע אויגן
מיט טרערער מיט טיפֿן זיי זוערן פֿאַרצויגן:
וועט קיינער שוין מער אירע ברכות ניט דאַרפֿן?
וועט אומקום אַ שוואונג־טאָן זיין שווערד איצט זיין שאַרפֿן?

סעת־לעתן געציט האָט זיך דריי די אסיפֿה
אָן ווערטער פֿון גאווה, אָן רייד פֿון חניפֿה;
דער אמת געהילכט האָט פֿון אַלעמענס ליפּן,
פֿון אַלע, וואָס האָבן אין הייל זיך פֿאַרקליבן.

(עס איז דאָך באַוואוסט: ס'קאָן נאַטור ניט פֿאַרליידן,
ווען שקר וויל אמת פֿון לעבן פֿאַרבייטן;
נאַטור קאָן קיין פֿאַלשקייט ביי זיך ניט פֿאַרטראָגן,
דעם ליגנער וועט זי פֿון איר פּנים פֿאַריאָגן...).

דער אורטייל

נאָך לאַנגע מעת־לעתן, אָן וואַקל, אָן רחמים,
געוואנדט האָט זיך עהד צו פֿאַרביטערטער מחנה:
„אַמאָל, ווען מיין לאַווע איז גליאיק געפֿלאָסן,
האָב איך מיט דער זון־ראָד אַ שותּפֿות געשלאָסן:

די ליבשאַפֿט אויף אייביק זאָל ביידן אונדז בינדן,
און מעגן די שטערן זיך לעשן און צינדן —
איך וועל אין מיין אַרבעט זי אייביק באַגלייטן,
קיין חנע ניט אָפּטרעטן איינער פֿון צווייטן.

די זון וועט מיר שטראַליקייט ברייטהאַרציק שענקען,
וועל איך אין איר חסד זיך באָדן און שווענקען,
ביז כ'וועל זיך באַפּוצן מיט ימען און טייכן,
מיט וועלדער און פֿעלדער, מיט פֿרוכטבאַר־רייכע.

באַוויליקט האָט צייט מיינע אַלע באַגערן;
נאָר ווער זאָל אַליין אויף מיין קערפּער געהערן?
קיין נפֿש ניטאָ צו געניסן די שפֿע...
דאָן האָב איך מיין טראַכט פֿאַר דעם מענטשן געעפֿנט.

גיי, קינד מיינס, געניס, שעפּ זיך אָן מיט הנאה
פון אַלץ אונטער ליכטיקע הימלען און בלויע;
פאַרמער זיך און פרוכפּער זיך, דורות זיך זאָלן
דאָ קייטלען אין רחבותדיק־פרוכטבאַרע טאָלן...

נאָר מענטש האָט באַדעקט מיינע ערדישע פלאַכן
מיט שנאה און שרעק צווישן שטאַרקן און שוואַכן;
ער טראָגט זיך מיט טויטלעכע אומקום־כלי־זיין,
ווי ס'וואָלט מיין עשירות פאַר אַלע נישט סטאַיען.

איך וויק זיך אין בלוט און איך טרינק זיך אין טרערן,
זיי ברענען מיין האָב און מיין רייכטום צעשטערן..."
די ערד האָט געגרעדט... און נאָך לאַנגע וויכוחים
צעיאָגן זיך גיך די געטרייע שלוחים;

און מיט זיך זיי טראָגן אַ סוד אַ געהיימען,
וואָס וועט זיך באַצייטנס אַנטפּלעקן און היימען;
און קיינער אויף דעם וועט נישט האָבן קיין שליטה,
ווי ס'וואָלט דער געזעץ פון נאַטור זיך געביטן...

די שטראָף

אַזוינס צווישן מענטשן איז קיין מאָל פאַרלאָפן,
אַ שטראָף אַט אַזאַ האָט זיי קיין מאָל געטראָפן:
עס פירן זיך ליבעס, מען היצט זיך, מען האַוועט
און חתונות פריילעך, ווי שטענדיק, מען פּראַוועט.

נאָר אומעטיק זיינען דערנאָך יונגע ווייבלעך,
די אויגן פאַרחמאַרעטע, ווי פינצטערע שייבלעך;
קיין שטורים פון אַ הענטל, קיין שטופּ פון אַ פיסל —
אַ ליידיקער בויך, ווי אַן אויסגעהוילט שיסל...

ס'איז קאַליע געוואָרן די איי און דער זאָמען —
אַ מחלה — אַ קללה, אַ קרענק אָן אַ נאָמען;
ניטאָ קיין רפואה, ניטאָ קיין רעצעפּטן,
עס שמאַיען דאָקטוירים, ווי הינער געקעפּטע:

ס'קאָן אײנס זיך מיט צװײטן אין טראַכט ניט באַהעפטן
און ס'גײען פֿאַרלאָרן פֿון ליבשאַפֿט די קרעפֿטן;
זי ברענגט ניט, די ליבע, געבורט־װײען זיסע,
װי ס'לעבן־קװאַל װאָלט זיך אױף אײביק פֿאַרשליסן.

די ליבע — זי ברענגט ניט די פֿרוכט די געגאַרטע,
זי בלײַבט פֿון איר מי אַ פֿאַרשעמט־אָפּגענאַרטע;
עס גילט דער „דור הולך", נאָר ניט דער „דור בא" מער,
װי ס'װאָלטן די הימלען גענומען נקמה...

עס לײגן זיך שטײנער אױף האַרץ און נשמה,
פֿאַרלאָרן האָט זיקנה די טרײסט און נחמה:
עס װערן די זקנים, װי אַלעמאָל, נפֿטר,
אָן נחת פֿון קלײנװאַרג קונדײסימלעך־שטיפֿער.

די אַלטע — זיך עלטערן, ס'װאַקסן די יונגע,
נאָר ס'האָט זיך קײן קינד ניט צעשריען, צעזונגען;
עס האָרן אײן פֿאַרלעך, װי טרוקענע צװײַגן,
אַ יאָר נאָך אַ יאָר — און די װיגעלעך שװײַגן;

עס פּוסטעװען שולן, די שול־הױפֿן שטומען,
די באָבעס און זײדעס פֿאַראומערטע ברומען;
און הערשער געקרױנטע, באַזיגטע און זיגער,
זײ נישטערן לענדער פֿאַר זעלנער און קריגער.

מען בױט ניט קײן הײמען; צו װאָס און פֿאַר װעמען?
די װינטן אױף סקװערן די שטױבן צענעמען;
פֿאַרגליװערט די צײַט איז; די װײַזערס פֿון זײגער
פֿאַרפֿראָרענע שטײען, װי ניט זײער שטײגער.

מען דאַרף ניט קײן מעבל, קײן טױזנט מכשירים,
צו װאָס און פֿאַר װעמען די הײמען באַצירן?
עס דרײען זיך קױם די פֿאַבריקישע רעדער —
מען דאַרף ניט פֿאַרזאָרגן מער קײנעם אױף שפּעטער;

דאָס אַקערן, זייען — דעם טעם האָט פֿאַרלאָרן,
דער פֿרוכט־בוים אין סאָד, ווי אין אויגן אַ דאָרן;
די שטראַלן פֿון טאָג נאָר די וואונדן צעשפּאַרן,
די נאַכטיקע רו פּרעסן־אויף די קאָשמאַרן;

עס האָבן צו גאָרנישט די הענט זיך גענומען
זינט ס'איז, ווי פֿון הימל, די גזירה געקומען;
אין אַנבליק פֿון אומקום איז קנאה אַנטרונען
און ליבשאַפֿט האָט ווידער די הערצער געוואונען;

ניטאָ קיין אַרמייען, עס זשאַווערן וואָפֿן,
אין רוימען — קיין פֿייגל מיט טויטלעכע שטאָפֿן;
די פֿעלקער מיט הונדערטער פֿרעמדע לשונות
אַנטפּלעקט האָבן איינער דעם צווייטנס גאונות;

מען וואַרפֿט ניט אין ימען — ניטאָ וואָס צו וואַרפֿן,
כאָטש צחפֿיל איז אַלץ נאָך, וואָס אַלע באַדאַרפֿן;
ס'איז דורכזיכטיק־קלאָר אין די רוימישע ספֿערן
און מענטש זוכט באַשייד פֿון דער שטראָף ביי די שטערן...

ווידערגעבורט

אָט דאַן, ווען עס האָט שוין דעם פֿונק פֿון בטחון
גענומען זיך לעשן — געשאַלט האָט נצחון
מיט פֿרייד מאַמע־ערד און די פֿינצטערע גזירה
אַרונטערגענומען; און ווידער די בריאה

דעם מענטש אין זיין אייביקן זוכן געגעבן:
אויף אייביקן אומקום, צי אייביקן לעבן...
די ערד איז אַ מאַמע; זי שרעקט אירע קינדער
נאָר ליבט זיי מיט ליבע מוטערשער, בלינדער.

זי וועט ניט פֿאַרמשפּטן זיי מיט קיין שטראָפֿן
אָן פֿונק פֿון בטחון, אָן שטראַלן פֿון האָפֿן;
און ווידער און ווידער, אין ליבשאַפֿט אין הייסער
זי בינדט אויף אַ קייט צו די גזירה די בייזע.

דו ליב זי — און זי וועט מיט שפּע דיך נערן,
דו ליב זי — און זי וועט אַ מאַמע דיר ווערן;
פֿאַרוויסט ניט איר שאַפֿונג, די פּרוכט פֿון איר ליבע,
ראַם אויס פֿון דיין האַרץ דעם גייציקן פֿיבער...

עס שווייגן שוין מער ניט די קינדערשע וויגן,
עס טראָגט זיך פֿון אויפֿריכט אַ פֿריילעכער ניגון;
עס שיינען די בליקן פֿון חתן און כלה —
ווי גוט איז צו מוטערשאַפֿט ווערן נתעלה!

עס טומלען די באָבעס, עס שמייכלען די זיידעס,
זיי זיינען פֿון נסים די גלויביקע עדות;
עס זינגען די פֿייגל אין וועלדער און סעדער,
עס קלאַפּן די האַמערס, עס דרייען זיך רעדער...

עס הוילן זיך גיך אין נשמות די וואונדן,
ווען איינער צום צווייטן מיט האַרץ איז פֿאַרבונדן;
און אויב ס'וועט דעם נעכטן דער מענטש ניט פֿאַרגעסן —
די שיין פֿון זיין גליק וועט זיך קיין מאָל פֿאַרלעשן.

אַ גרוס צו דער לבנה

איך שיק אַ גרוס דיר,
אומרואיקע ערד;
איך וויל מיט דיר אַ שמועס טאָן,
ווי שכנים.
אָן אייביקייט שוין לעבן מיר אינאייגעם,
ווי ס׳וואָלט איין גורל אונדז געווען באַשערט.

אַרום דער זון, אין צירקלדיקן וועג
כ׳בין אייביק
דיין באַגלייטעריק געטרייע;
כ׳האָב קיינמאָל ניט געפּאַכעט מיט כלי־זיין
אין אונדזער אומצעשיידבאַרן געיעג.

איך האָב די נעכט דיינע, די טונקעלע,
באַצירט מיט זילבער־שיין,
מיט בענקשאַפטן און טרוימען;
איך האָב געזייט די ערשטע ליבע־זוימען
אין דיינע קינדער איבער מיין שפּאַציר...

אַריינגעשיינט האָב איך
אין מענטשנס בליק —
איז ער געוואָרן גוטמוטיקער, צאַרטער;
נאָך לאַנגע טעג, אַכזריותדיקע, האַרטע,
האָב איך מיט רו פאַרוויגט אים
און דערקוויקט.

כ׳האָב לאַנג געבענקט נאָך מענטשלעכן באַטראַט
אויף מיינע הוילע, קראַטערישע פלאַכן:
נאָך ליד־געהילך,
נאָך יוגנטלעכן לאַכן,
נאָך וואַלד־גערויש
און אויפגעברויז פון שטאָט...

נאָר צוגעקוקט האָב איך זיך,
שוועסטער מײַנע, ערד,
צום זיגזאַג גאַנג פֿון דײַנע קינדער:
צו די פֿאַרזייער, בויער און די אונטערצינדער,
צום גרינעם אויפֿבלי און —
צום פֿלאַמיקן צעשטער...

איך האָב געטענקט... נאָר מער
געשראָקן זיך
פֿאַר אַלדאָס בייז, וואָס הויערט
אויף דײַן באָדן:
ביסט מיט אַזויפֿיל גרויזאַמקייט באַלאָדן,
אַז ס׳ווילט זיך אָפּט פֿון שאַנד
פֿאַרבאָרגן מײַן געזיכט...

אָ, שיק מיר נישט קיין אויסשפּירער־שטאַפּעט
מיט דראַאונגען,
מיט שנאה און מיט פּלינדער,
נאָר דעם אַנטפּלעקער און דערפֿינדער,
דעם טרוימער און פּאָעט.

פֿאַר זיי וועל איך אַנטפּלעקן איצט דעם סוד,
וואָס האָט אין מיר אַן אייביקייט געשוויגן —
אויב דו באַגריסן וועסט מיך
מיט אַ שלום־דיקן ניגון
ווען שטעלן וועלן זיי אויף מיר
דעם ערשטן טראָט.

דאַן וועל איך ווייטער אויך
אַראָפּלויכטן אויף דיר
מיט זילבער־בענקשאַפֿטן,
מיט זילבער־טרוימען,
און שפּילן וועל איך זיך
מיט דײַנע כוואַליענדיקע ימען
אויף אונדזער אומצעשיידבאַרן שפּאַציר...

לערן זיך גיין אויף דער ערד, ווי אַ מענטש

„קל כנשר, רץ כצבי וגבור כארי״ — (פרקי אבות)

אַ, מענטש,
באַוויזן האָסט אַזויפיל נסים,
זינט ביסט אַרויסגעקראָכן פון דער היֵיל
און פונעם וואַלד;
די ווילדע חיה־פעל האָסטו פון זיך געריסן
און קוים אַרויפגעצויגן דאָס „געטלעכע״ געשטאַלט...

דער הימלדיקער שטערן־גלאַנץ
האָט דיך באַצויבערט;
מיט קנאה האָסטו אָנגעקוקט דעם פויגל
אין זיין פלי;
דו האָסט געטרוימט ביז צו לבנה זיך דערהויבן —
נאָר ס'האָט די ערד,
ווי מיט אַ קייט,
געבונדן דיינע קני.

פאַרגאַפט האָסטו באַטראַכט די רוישנדיקע ימען,
דעם פיש,
וואָס פריי אין זייער תהום שפּאַצירט —
ווי רוים פאַר פליגל־פלי,
איז ים פאַר אים אַ געראַמער,
מיט שפּע נאָך פון קיינעם ניט באַרירט...

און איצט ? —
ארומגענומען האָסט מיט אָרעמס די לבֿנה
און אויסגעקושט איר זילבערדיק געזיכט ;
דער אָדלער טרעט דיר אָפּ דעם וועג,
ווי אַ מתּנה ;
דער הירש אין זיין געלויף
קוקט אָן מיט קנאה דיך.

דער וואַלפיש האָט זיין קעניגרייך פאַרלאָרן,
ווען דו האָסט זיך דערגרונטעוועט
צום אָפּגרונט-דעק פון ים —
ביסט דאָרטן אויך
דער הערשער דער אַלמעכטיקער געוואָרן
און אָפּגעראַמט פאַר טראָט דיינעם אָטאָמישן
אַ יעדן צאַם . . .

וואָס נאָך געבליבן איז דיין כוח צו באַצווינגען?
מיט וואָס פאַר אַ געשאַנק
דאַרפסט ווערן נאָך געבענטשט?
אין הארץ דיינעם זאָל אמת זיך צעזינגען
און אויף דער האַרטער ערד
אַ גיי-טאָן זאָלסטו ווי אַ מענטש ;

און ווי אַ מענטש — אַ צווייטן ניט באַרויבן
פון קלענסטן טראָפּן אויסגעבענקטן גליק ;
דו זאָלסט נאָך העכער זיך דערהויבן
און קיינמאָל מער
אין חיה-הייל
אַן איינזאַמער אַריינקריכן צוריק . . .

לבנה־שטויב

און נאָך אַ מאָל —
אַ טראָט אויף דער לבנה,
און נאָך אַ מאָל —
אַ זעקעלע מיט שטויב;
און ווידער אַ פֿאַרחידושטער קוקסט אָן אים,
דעם גרויסן סוד, מיט קוועלנדיקן לייב.

ביסט צוגעשמידט
צום וואונדער־בילד דעם ווייטן
און גאַפּסט פֿון דעם הצלחהדיקן נס;
נאָר פּלוצים —
די געמעלן אויפֿן גלאָז זיך בייטן
און טוען דיין באַרוישונג אַ פֿאַרלעש:

אַ שטרוי־דאַך אונטער טאַנצנדיקע פֿלאַמען,
אַ רייז־בייט אַ צעטראָטענע פֿון טאַנק,
אַ גוסטל אין אָרעמס פֿון אַ מאַמען,
אַ עדה אויסגעקוילעט אין געפֿאַנג...

דיין בליק זיך וואַקלט צווישן מאָרד און וואונדער,
דאָס האַרץ זינגט לויב
און שרייט: פֿאַרדאַם!
אָ, זע, זיי פֿלאַטערן צוזאַמען און באַזונדער:
דער שפּאַן אויף דער לבנה,
דער גרויל אין וויעטנאַם...

דער וועג צום שלום־טיש — איז ווייטער פֿון די ספֿערן?
איז טייערער פֿון בלוט — לבנה־שטויב?
מוז יום־טוב זיך פֿאַרביטערן מיט טרערן?
מוז מאַמע־ערד פֿאַרמשפּט זיין
אויף פֿייער און אויף רויב?

אַ. גלויב,
עס וועט דער מענטש אַ ברודער אינעם מענטש
דערקענען
און פריי צעעפענען פאַר אים
זיין האַרץ און טיר;
און ווען ער וועט באַטראַכטן ווידער די לבנה —
באַגלייטן וועט נאָר פרייד
זיין הימלשן שפּאַציר...

שוועדע טריט

דעם חשבון דעם לאַנגן...

דעם חשבון דעם לאַנגן פון שווערע מעת־לעתן —
צו ווען מען אים שיקן ביים סוף פונעם יאָר?
עס קאָן אים דער בייזער געשפענסט ניט פאַרלעשן,
ער פלאַמט אויף צעשמיסענעם לייב פון מיין דור.

דאָס צעטל איז לאַנג און אַ בלוטיק־געדיכטער,
ער ציט זיך אַריבער יבשה און ים —
נאָר רואיק געדרעמלט האָט האַנט פונעם ריכטער,
ווען ס׳לאַנד האָט די אויפגאַנג־זון שיעור ניט פאַרזאַמט...

פאַרבאַרגענע פינגער געגרייט האָבן פונקען
טיף אונטערן צודעק פון ווייסן קופאָל;
מיט רויביקע שאָטנס געגרייט זיך פאַרטונקלען
די צאַנקענדע שיין איבער שלאָפנדן טאָל...

אַהינטער דעם שווערן באַגילדטן פּרוכת
האָט שקר דעם כיסא־הכבוד באַזעצט;
דעם אמת פאַרטוויכט מיט ניט דאַאיקע ריחות —
צו פאַנגען אים גרייט איז זיין ברודיקער נעץ.

דער אמת זיך האַנגלט אין נעץ פון פאַרשווערער,
נאָר ס׳ליאַרעמט דער שקר: מיין שטול דיר ניט אָן!
פאַרשוועך ניט פון כיסא־המלכות די ערע,
מיין טעמפּל איז הייליק, ס׳איז הייליק מיין טראָן!

דער פאָרהאַנג — צעשפליטערט, די נעץ איז צעקרישלט,
דער פּרצוף פון שקר איז נאַקעט־אַנטבלויזט...
אַ, וועכטער, דו פאַלק, מיט דיין גאָלדענעם שליסל —
פאַרהיט פון געשפענסטער דיין רחבותדיק הויז...!

* * * * *

דער נעפּל צעגייט... נאָר איז נאָך ניט צעגאַנגען
אין שיין אינעם גרויען פון נייעם באַגין;
דעם שקר — אין נעץ פון זיין רישעות געפאַנגען —
דערלאַנג אים די פלאַמיקע שריפט פון פּסק־דין!...

שוועסטער מיינע, טונקל-הויטיקע

„שחורה אני ונאוה"— שוואַרץ בין איך און שיין (שיר השירים)

שוועסטער מיינע, טונקל-הויטיקע,
באַ׳חנ׳טע,
מיט ליבשאַפט ניי-געזעבענטשטע און געקרוינטע;
אַרויסגעריסענע מיט שטאַרקע פינגער
פון פריש-צעבליטער בייט
פון דיין געפּלאָגטן פאָלק —
עס זינגט צו דיר אַ צאַרנפולער זינגער
מיט יעדן ציטער פון זיין קול.

די טיפע שיין פון דיינע בליצנדיקע אויגן
באַלויכטן האָט דיין לעבנס-וועג
מיט דורכזיכטיקן בלענד;
דער שטאָלצער הויב פון דיינע מאַנענדיקע הענט
אַ שניט געטאָן האָט אויף די קרישלדיקע
שקרים-וועגנט;
און דיינע קלאָרע, שכלדיקע רייד
געצונדן האָבן אָרום דיר
צעהעלטע פרילינג-פונקען
פון קיינמאָל ניט-דערגרייכטער פרייד...

ס׳האָט יוגנט-בענקשאַפט,
לעכצעניש און גאַרונג
— אויסגעטראָגענע אין אינגעווייד פון דורות —
ניט מער געלאָזט זיך אין דיין האַרץ,
ווי אין אַ טורמע-צעל,
פאַרשפאַרן.

ווי איבער גלאָז אַ דימענט אַ געשליפענער,
האָט דיין באַטראַכט אַריינגעשניטן זיך
אין קנויל אין אָנגעהאָרבעטן
פון יאָ און ניין
דו האָסט אַריינגעגעבן זיך
מיט דיינע פערלדיקע ציין
אין יאָדערהדיקער וואָר —
איז אויפגעגאַנגען פיינלעך־קלאָר
דער וועג דער איינציקער
פאַר אונדזער ראַנגלענדיקן דור...

די ברייטע,
טרערן־אָנגעפילטע מיסיסיפי,
וואָס האָט דיין קינדעריש געהער
מיט שרעק פון לינטשערייַ געוועקט —
זי ברענגט מיר דורך די שלאָפלאָז־לאַנגע נעכט
צום ברעג פון פאַר־אָקטאָבערישער בערעזינאַ,
וואו ס'איז אין אָנהויב פון יאָרהונדערט
געשטאַנען אומבאַשיצט מיין קינדער־וויג.

מיר זיינען שותּפים אומצעשיידטע
שוין פון לאַנג
אין מיד־ניט־ווערנדיקן גאַנג
צו אויסגעלייטערטע בלוי־הימלדיקע טעג.

דער ביטרער צוימען־וועכטער,
קייטן־שמידער —
ער וויל צעפליקן טרוימען־נעסט,
וואָס רוישט מיט לידער אין דיין האַרץ;
אָזוקשענקען ער וויל דיין מיידלשן געביין
צו פייער־שפייענדיקע ראָבן
אויף אַ באַגילדטן, ריכטערישן טאָץ...

אָ, שוועסטער מיינע, טונקל־הויטיקע,
אין גאַנג צו זון־צעלויכטענע,
מאַגנעטיש־מאַניענדיקע צילן —
ווי לאַנגזאַם־שווער
עס מאָלן פון גערעכטיקייט די מילן ;
נאָר מאָלן — מאָלן זיי
— דורך בלוט און וויי —
און אויפן שוועל פון מאָרגנדיקע טעג
עס פאַלט דאָס ריינע,
שנייאיק־ווייסע מעל ;
אַזאַ געלייטערטער פאַרמעג,
שיכט נאָך שיכט אין שטייגנדיקן קלעטער
באַרג אַרויף ;
און טויזנט פויסטן קנעטן, קנעטן, קנעטן
אויפגייענדיקע לאַבנס פרייד
ביז נאַכט פאַרגייט,
ביז נאַכט פאַרגייט...

נאָך די פּאַראַדן...

די אָפּגעפּלאַטערטע,
צעפּאַלדעוועטע פאָנען —
זיי רוען איצט, ווי איינגעוויקלטע,
שוין אָפּגעדאַוונטע טליתים.
פון הויפּט־שטאָטס יום־טובֿדיקן פּנים
איז אויסגעקערט דער מאַרש־געפּילדער
מיט די עסנדיקע שווייסן.

אוועקגעטראָגן האָט דער ווינט
די וואונטשן פון הצלחה;
עס האָבן איינגעשטילט זיך שוין
די הילכנדיקע פויק־אָרקעסטערס;
די זיגער פון דעם שיעור פאַרלאָרענעם נצחון
פאַרנומען האָבן ווידער זיך
אויף לאַנג־פאַרשולדיקטע פאַרמעסטן...

די פרייד —
זי בלאָנדזשעט אַלץ נאָך,
ווי אַ פרעמדע,
אַרום די אומראַיקע ראָגן פון די מעטראָפּאָליעס;
עס דריקט די אַנגסט אונטער די יונגנט־העמדער
אויף שול־הויפן,
וואָס סטאַרטשען רויט,
ווי אַנגעשוואָלענע מאָזאָליעס...

עס שטראָמט, ווי פריער, חוץ פּאַטאָמעק ביי די ברעגן
און וואַשט און וואַשט און קאָן זיי ניט דערוואַשן;
עס לויערן נאָך אַלץ די פריערדיקע שרעקן
און אַנגעדרייטע ווייזערס דרייען זיך
און רעשן.

ווי לאַנג,
ווי לאַנג וועט וואַרטן אַ פאַרשעמטע
די שטילע פרייד אַהינטער טויבע טירן?
ווי לאַנג וועט זי,
אַן אָפּגעגנאַרטע און פאַרקלעמטע,
אין פראָסט אין דרויסיקן פאַרבלייבן נאָך
און פרירן... ?

עס בענקט דאָ האַרץ אַזוי
נאָך אירע וואונדער טרעלן,
ווי ס'בענקט דאָס אויג
נאָך הימלדיקן לויטער —
אָ, שפּאַן אַריבער, פרייד,
די אומעטיקע שוועלן
און ראַם פון האַרץ אַרויס
דעם פרירנדיקן שוידער...

ער וואַרט, דער נאַצי־שד

ער וואַרט, דער נאַצי־שד, אַז קומען זאָל זי באַלד,
די אויסלייזערין, די פאַרגעבנדיקע דאַטע;
זי זאָל אַראָפּפליקן די פאַרמאַסקירנדיקע שמאַטע
פון זיין פאַרדאַרבענער, דער קינ'שער געשטאַלט.

ער וואַרט... ער רייבט די בלוט־פאַרשמירטע הענט
אין זיין פאַרבאַרגענער סאַלאָנען־נאַרע;
אַט באַלד — און ס'וועלן די גאַרדינען זיך צעשאַרן
און, ווי אַ העלד, וועט ער פאַרלאָזן אירע ווענט.

ער וועט אין שולד־פאַרשוויגנדיקער וועלט
אַריינשטופּן זיין גבורהדיקן פּרצוף;
אין העלער ליכט פון טאָג וועט, ווי אַ דאָרן, שטאַרצן
די גאווה זיינע פון דעם „הערן־פאָלק" געקנעל.

און ווידער וועט ער פלעכטן זיינע תליה־שטריק
פון זיין געקראַכטער, טויזנט־יאָריקער ממשלה,
און וועט פאַרטויבן די מאַידאַנעקשע יללה
מיט בריאַזג און גרילץ פון כאָרכלענדער מוזיק;

און ווידער וועט ער „וואַרפן פרישן זאַמד
און לאָהם אייגעלעך", פאַרחידושטע אַזוינע;
און „סאָסנעס דריי בלויז וועלן צוקוקן" און שטוינען:
פאַרוואָס דער רעטער ווערט ערגעץ פאַרזאַמט...

פון צאַרטער, דורכזיכטיקער מענטשן־הויט
וועט ער זיך ווידער אויסמייסטערן לאָמפּן־אַבאַזשורן;
פאַרגיין מיט קרעמאַטאָריע־רויך וועלן דעם קרבנס שפּורן
בעת ער וועט זיך פאַרכליניען מיט זיין זונה־מויד...

ער וואַרט... זיין אויער אָנגעשפּיצט צום ריכטערס קול...
ער חשבונט שוין גענוי און מאַטעמאַטיש
די צאָל פון מענטש־סקעלעטן הינטער גראַטעס,
פון שיך און שיכעלעך די יאָמערדיקע צאָל...

(און אויב ניט גיך גענוג פארצערן וועט דער פלאם,
וועט ער צו הילף זיך נעמען דעם קאמפיוטער:
אזויפיל און אזויפיל... קינדערלעך און מוטערס —
און וועט זיך קוויקן מיטן בלוט־און־טרערן־ים...)

ער ווארט, דער אויסגעכאליעטער, דער המן־שד,
אויף אויסלייזערין זיינע, די פארשווערכנדיקע דאטע...
וועט נאכאמאל די וועלט אין גיהנום טאן א פלאטער?
און אויפוועקן זי וועט זיך נאך א מאל צו שפעט?...

א, וויפל אומגליקן איז דיר נאך, וועלט, באשערט
און וויפל איז גענוג דיר גרויליקע געוויטערס —
אז רישעות זאל ניט האבן מער קיין שליטה
אויף אונדזער טרערן־דורכגעווייקטער ערד?

וועט זיין דער הימל ווידער טויב און שטום,
ביז ערד מיט קברים וועט זיך אומדרייען א זאטע?
א, וועלט, צעפליק פון קאלענדאר באטריגערישע דאטע
פאר מערדערס שטראף אין באן און אומעטום!

זאל טרעפן, ווי א בליץ, אים די פארזאמטע שטראף,
א יעדע טיר און טויער זאל זי אים פארלויפן;
אז, ווי א ביין, זאל זי זיך שטעלן אים ביים וויפן
און זאל, ווי דינאמיט, צעפאלמעסן זיין שלאף!

אַ שיף אויפן ים

יעדע וואָך, יעדע וואָך שווימט אַ שיף אויפן ים,
זעט די זון יעדן טאָג, ווי די כוואַליעס זי קאַמט,
ס׳קוקן שטערן ביינאַכט אויף דער איינזאַמער שיף
און דער צער פונעם הימל לכבוד־היק טריפט;

פון אַ לאַנד, וואָס איז ווייט,
פון אַ פלאַמיקן ברעג —
שווימט דער טרויער אין איר,
שווימט דער טויט אויפן דעק...

ס׳לויפט איר נאָך נאָכאַנאַנד דער פאַרסמאַליעטער ווינט
און פאַרלויפט איר דעם וועג, ווי אַ מאַמע אַ קינד;
הויבט אַ כוואַליע זיך אויף, רוימט אַריין איר אַ סוד —
ווערט צעטראָגן אַרום אַזאַ בייזער געשפּאָט:

ס׳פירט דער טויט אין דער שיף צו איר היים אַ געשאַנק:
ניט־דערחלומטן טרוים, ניט־דערזונגען געזאַנג...

ס׳רוט די לויטערע פרייד פון באַגעגעניש־שעה
שוין אויף אייביק אין אויגן פאַרשלאָסענע דאָ;
ס׳ליגט אויף ליפּן פאַרקילטע דער שמייכל פון גליק,
וואָס איז, ווי אַ בלימל, געוואָרן צעפליקט;

און די ליבשאַפט, וואָס האָט
אויף די כלות געוואַרט,
ווײַנט אַן איינזאַמע דאָ
אין דעם טויט־נעץ פאַרנאַרט...

אַ, זאָג נאָר: ביז וואַן וועט אַ שיף נאָך אַ שיף
נאָך פירן דעם טויט און אין פאַרחתמעטע בריוו
צו אַ מאַמען, וואָס וואַרט אויף אַ גרוס פון איר קינד;
צו אַ כלה, וואָס בענקט אויף איר גליק, וואָס פאַרשווינדט?

יעדע וואָך שווימט אַ שיף
איבער רוישיקן ים...
אַ, פרידלעכע שעה,
ניט פאַרזאָם, ניט פאַרזאָם...!

נעם אַ פּען אין האַנט און רעכן...

אָ, מענטש,
שטעל־אָפּ דעם נאָכאַנאַנדיקן מאַשין־געיעג
אויף דיינע ברייטע קרייץ־וועגן און טראַקטן;
ריים אָפּ דיין בליק פון פּויסט־ און בלוט־געשלעג
אויף שווינדלדיקע כּישוף־אַפּאַראַטן.

הויב אויף פון זנות־פאַרגוואַלדיקטן פּאַפּיר
דיין איינגעגראָבענעם, דיין שעמעוודיקן פּנים —
און נעם אַ פּען און האַנט און טו אַ ריר
דעם באַרג הערט גאָלדענעם אונטער פאַרשוועכטע פּאַנען...

צייל יעדן רענדל אינעם טורעמדיקן באַרג,
ווי דו וואָלסט דיינע מאָגערע פאַרדינסטן ציילן;
דאָס איז דיין מי, דיין פּראַצע און דיין שכר,
דאָס איז די וואונד, וואָס שרייט און בעט זיך אויסצוהיילן...

(גיי, צייל דעם זאַמד אויף ברעג פון ים,
גיי, צייל די שטערן אין די הימלדיקע הויכן) —
אַזויפיל האָט פאַרצערט דער פייער און דער פלאַם,
אַזויפיל איז פאַרשוואונדן מיט די רויכן...

און מיטגענומען האָבן זיי דעם בגד און דעם שוך,
די כאַטע שטרויענע, די פרייד און דעם געלעכטער;
געלאָזט זיי האָבן אויף דער ליפּ אַ פלוך
צום פרעמדן אָנפאַלער און שעכטער.

אין טרערן זינקען אַלע קיילעכדיקע נולן,
און חורבן שרייט אַרויס פון יעדן ציפער;
און דו, מיין לאַנד, מכשף פון די גרוילן,
דיין כבוד זינקט היינט טיפער, טיפער...

שטעל־אָפּ, שטעל־אָפּ דעם נאָכאַנאַנדיקן געיעג
מיט פלאַמיקן פאַרזיי אויף פרעמדע שליאַכן;
עס גאַרט אַ דור — אַ יונגער, דאָ — אויף דעם פאַרמעג,
און דיינע שטעט — זיי הויבן אָן דערוואַכן...

בען טרע

„עס איז נויטיק געווען צו פארניכטן
דאס שטעטל בען טרע, כדי זי צו ראטעווען."
(פון די ציימונגען)

בען טרע,
פייער דיין באפרייאונג,
פריי זיך איבער דיינע חורבות!
דאנק די הענט,
וואס האבן דיינע דעכעלעך און ווענט,
די כאטקעלעך און געסעלעך אינאיינעם
מיט דינאמיט בארעגנט און באהאגלט,
די עופהלעך צוזאמען מיט די זקנים
אויף אש און ווינט צעוואלגערט און פארוואגלט...

שפרייט אוים א טעפיכל א גרינעם
איבער פלאמענדיקן מבול
פאר די וועלקאמענדיקע געסט,
און זינג א לויב־געזאנג
צום גאסט, דעם ניט־געבעטענעם מחבל,
פון פייגל־ליד און פייגל נעסט...

א, קני אראפ, און דאנקבארע בען טרע,
צו דיינע סמאליענדיקע אשן
און דאנק דיין אויסלייזער, און דיין באפרייער,
דעם העלד פון גיהנומדיקע שפאסן.

ער האט דאך דיר מיט רויטע, בלוטיקע קארעלן,
ווי א פארליבטער,
באהאנגען רייך אזוי און דיך באצירט;
אזש ביז די הענדסטע, קראכנדיקע, הימלען העלע
האט ער א הויב געגעבן דיך
מיט זיין נאפאלמדיקן פלירט...

אָ, זאָג,
מיט וואָס איז ייחוס דיינער אַזוי ווייט פאַרפלויגן,
צעקרישלטע, צעפּלוּווערטע, בען טרע,
אַז מיילן טויזנטער פון דיינע אומעטיקע אויגן
זאָל דיין צערייצטער ליבהאָבער
ניט אויפהערן צו פלאַמען,
ווי דער מדבר׳דיקער סנה ... ?

דו שווייגסט, בען טרע,
צעממיתטער בית-עולמין;
נאָר ס׳הילכט דיין שווייגנדיקער וואָרט
אַריבער יעדן ראַנד פון אונדזער ערד;
ווי שטאַרק דיין קול איז, קלאָרער נאָך
פון דיין באַפרייערס שטאַמלען;
און וואו אַ האַרץ,
אַ מענטשלעך האַרץ נאָר קלאַפּט —
ער ווערט דערהערט,
ער ווערט דערהערט ...

(פון בוך: „אין שיין פון באַגינען")

וואו ביסטו, נביא?

וואו ביסטו, נביא,
אמת-זוכער, שלום-אָנזאָגער און שטראָפער
פון מיין אַמאָליקן קינדערשן תנ״ך?
עס שמאַרצן אויגן היינט און בענקשאַפט און אין האָפן,
נאָר זעען דיך ניט אויף הער וואָך...

איך האָב געזען אַמאָל דיך אין מיין חמיון:
אַ מילדער פיטערער פון רינדער
מיט פייפל-קלאַנג פאַרוויגנדיק דאָס פעלד;
מיט האַרץ און אויער פאַר די מורמלענדיקע שטימען
פון ווינט און בוים,
פאַר טויבן-פלאַטער איבער דיין געצעלט.
נאָר ווען ס'האָט רישעות אינעם קעניגלעכן טורעם
אַרויפגעכאַפּט זיך אויפן גאָלד-באַצירטן אויבן-אָן —
האָסטו די גרונטפעסטן פון קעניגן געשטורעמט
און פייער-פלאַם געשלייַדערט אינעם טראָן...
עס האָט דיין קול אַרויסגעשאָלט פון שייטער
פון תליה-קרייץ, פון לייבן-גרוב,
פון שניידנדיקער קייט;
עס האָבן הערצער זיך אין פלאַם דיינעם געלייטערט,
אין פלאַם פון דיינע שטראָפנדיקע רייד.

היינט וואַלגערט זיך אויף מיסטן דיין לא תרצח
פאַרהפקרט און באַשפּיגן און צעבראָכן;
און מיטן טויט דערלאַנגט מיין לאַנד זיך
תקיעת-כף;
עס צאַנקט דער אומגעדולדיקער נצחון
אויף חורבן און אויף אַש,
אויף אומקום פון באַשאַף...
עס זיינען אויגן היינט
מיט פלאַם פון שייטערן פאַרלאָפן,
זיי ווישן אָפּ די שטערן פון דער נאַכט...
וואו ביסטו, נביא, מיט דיין אויסדערוויילטן וואָפן,
וואו ביסטו,
העלד געזאַלבטער פון פאַרהייליקטן תנ״ך...?

(פון בוך: „אין שיין פון באַגינען")

דער נעכטן איז אַוועק...

אַמאָל — אויף גאַסן שטויביקע פון שטעטל —
האָט זיך מיר שטאַרק די שעהען צואיילן געוואָלט;
אַ דריי געבן וואָס גיכער ס׳ציפער־בלעטל
צום חלום אויסגעוועבטן פון גאָלד...

געמאָניעט האָבן האָריזאָנטן ווייטע,
די פרעמד געצויגן האָט דורך יעדער שויב;
געוואָלט האָט זיך ביז ווייטאָג איבערהייטן
אויף עפּעס ניי דעם גרויען, וואָכעדיקן שטויב.

ס׳האָט רעגנבויגנדיק געגריצט דער מאָרגן
און צוגעפאַרבט דעם קריכנדיקן היינט;
ס׳האָט האַרץ געזוכט אין אַלץ, וואָס איז פאַרבאָרגן,
אַ שטראַל פון קומענדיקער שיין.

דער נעכטן איז אַוועק אויף וואַקלדיקע פליגל,
מיט בלוט־פלעקן באַשפּרינקלט און באַשוועדט —
אין פרייד און טרערן האָבן שטערן זיך געשפּיגלט
אויף אונדזער נאָכגיביקער ערד.

ס׳איז פול דער היינט מיט וואונדן אומפאַרהיילטע,
פאַרדאַכטן לאָקערן אַהינטער יעדן ראָג...
צעבונטעוועט זיך הערצער אומגעציילטע
מיט יעדן ראַנגלענדיקן טאָג.

אָ, ווי ס׳ווילט זיך צואיילן די שעהען ווידער,
די איינגעשפּאַרטע שעהען פון דער צייט! —
אַז אויפהילכן עס זאָל אין היינטיקן געוויטער
דאָס ליד דאָס אויסגעטרוימטע פון דער ווייט.

אַ דיקער שטויב הענגט איבער פענצטער־שויבן,
און יעדע בלום גייט אויס נאָך טראָפּנס שיין;
אָ, האַרץ פאַרבענקטע, לאָז זיך ניט באַרויבן
פון חלום גאָלדענעם —
ביז אין קאַיאַר אַריין...

ניט שאָקל מיטן קאָפּ אויף ניין

ניט שאָקל מיטן קאָפּ אויף ניין און ניין,
ווען ס׳רעדט מיין הארץ צו דיר, ווי צו אַ ברודער;
די רישעות וועט, ווי שפּינוועבס, זיך צעגיין
ווען ס׳וועט דאָס פאָלק אַ שטעל טאָן זיך ביים רודער.

דיין בליק איז צוגעשמידט צו רויער וואונד
אויף אונזער גוף — אין ראַנגלעניש פאַרזונקען;
פאַרכישופט פון די פלעקן אויף דער זון —
פאַרזעסטו אַלע שטראַלנדיקע פונקען...

די יאָטערדיקע וואונד איז ניט פון היינט —
דער נעכטן האָט פאַרפלאַנצט אויף ערד דעם זאָמען;
זי לייטערט זיך אין פייערן פון פיין
און אַלע גלידער שטורעמען מיט אָמן!

פון טיפסטן קוואַל גייט אויף אַ פרילינג־קול —
אים קאָנען ניט קיין דונערן פאַרטויבן;
פון אונטער יעדן דריקנדיקן עול
פאַרשטויבטע אויגן צו דער זון זיך הויבן.

ווי וואַסער־טראָפּנס בויערן דעם שטיין —
צעבויערט אונדזער חלום היינט דער זשאַווער...
ניט שאָקל מיטן קאָפּ אויף ניין און ניין,
ווען ס׳רעדט מיין האַרץ צו דיר, ווי צו אַ חבר.

מיין ליד — אויף דער וואַך

„פופציק נאַצי־פאַרברעכער באַהאַלטן זיך דאָ אין לאַנד"
— ראָבערט מאָריס, פּראָקוראָר פון ברוקלין.
(פון די צייטונגען)

אויסגעוויטיקט, אויסגעטראָגן,
און מיין הארץ אין איר פאַרזיגלט —
לאָז איך זי — מיט פולן לאָגל —
ווייט אַרוים אויף אירע פליגל.

פליגל האָב איך איר געגעבן
ניט צו פליען אין די ספערן —
איינזאַם וועט זי דאָרטן שוועבן
צווישן בלאַנדזשענדיקע שטערן...

דאָ אויף ערד, אויף רעשיק־הארטער,
צווישן שטיין און שטאָל און ציגל —
גאָרן הערצער אויפגעוואַכטע
נאָך אַ טרייסטנדיקן ניגון...

אים געשפּייזט האָט יעדער שטורעם,
יעדער קלעם האָט אים גענערט —
טראָגט ער בריענדיקע שפּורן
פון אַ ראַנגלענדיקער ערד...

ס'האָט געשפּאָט אים ניט געבראָכן,
ניט קיין פלאַטערדיקער האָגל;
און דעם שונא — מיט נצחון
צו דעם שאַנדקלאָץ צוגענאָגלט...

צו דעם שאַנדקלאָץ צוגענאָגלט —
מיטן פּאַנג אויף זיינע ליפּן,
מיטן בלוט פון קינד און זקן
אין זיין רוקזאַק אַנגעקליבן...

צוגענאַגלט... נאָר זיין שאָטן
וויל איצט לענדער איבערשפאַנען;
און ער ברומט די אַלטע נאָטן
פון דעם וויטן רהיין ביז דאַנען...

אַ פאַרשטעלטער איז זיין פּרצוף,
און זיין חלף — אַ פאַרהילטער;
נאָר דאָס קול זיינס הילכט אין הארצן,
ווי אַ קויל אַן אָנגעצילטע...

וואך זיי, ליד מיינס, וועכטער טרייער,
קעגן האַנט, וואָס גרייט דאָס מעסער
און דעם פלאָם פאַר אונדזער שייער—
זיי דער שומר פון די שלעסער!

ווי דער יונגער פרילינג־רעגן
קומט מיט פרייד דאָס פעלד פאַרוויגן—
גיי דעם נייעם טאָג אַנטקעגן
און דערפריי אים מיט דיין ניגון.

כ'האָב דיך אַ לעבן־לאַנג געכאָוועט
און מיין האַרץ אין דיר פאַרזיגלט —
טראָג איצט, ליד מיינס, רום און כבוד
צו מיין פאָלק אויף דיינע פליגל...!

ווייסע פרייד

„420,000 גאַלאָנען מילך אַריינגעגאָסן אין די קאַנאַלן"
(פון די צייטונגען)

ס'איז פון מילך די ווייסע פרייד
וואָס שטראָמט פאַרשעמט אַריין אין שפּאַלטן,
און אַ רויטע זון פאַרגייט —
קאָן דעם מילך־שטראָם ניט פאַרהאַלטן.

ס'האָט די האָרעפּאַשנע קו
זיך געמיט דורך לאַנגע שעהען,
ניט פאַרטאַכלעוועט איר רו
אין איר היים־שטאַל אינעם גרויען;

און אין אייטערס פולע צוויי
אָנגעקליבן אַ מתּנה:
איינצושטילן הונגער־ווײ
פון די קינדערלעך, וואָס מאָנען...

ס'האָט די גוטע קו אומזיסט
פרייד אַזויפיל אָנגעקליבן,
ס'איז קיין טראָפּן האָניג־זיס
פאַר קינדס מיילכל ניט געבליבן.

שטייען גלעזער לײדיק־הויל
און צו ווייזן זיך — זיך שעמען;
אין דער מאַמעס האַרץ אַ קנויל
הויבט פאַרדראָסיק אָן צו קלעמען.

ניט אין קרוג און ניט אין גלאָז
שפּיגלט זיך קינדס פרייד און פינקלט —
ס'גלאַנצט אַ ביטערער פאַרדראָס
אין אַ מאַמעס אויגן־ווינקל...

דער מענטש איז ניט קיין חיה

אָ, ניין, דער מענטש איז ניט קיין חיה,
עס דורשט ניט קיין רציחה זיין געביין:
געבענטשט איז ער מיט שאַפנדע כלי־זין
און, ווי די זון,
מיט שטראַלנדיקן חן.

ער איז דער טויכער אין די תהומען,
געוואַגטער אויסשפּירער פון רוים,
פאַרפלאַנצער פון אַ טויזנט זאָמען
פאַר מאָרגנדיקע
טויזנט־און־איין טרוים...

ווי קלוג האָט רוסלאַנדס וואונדער־קינד, מאַקסים,
געזונגען:
„דער מענטש — ווי שטאָלץ עס קלינגט!"
פון טיפסטן דעק,
אין פינצטערניש פאַרזונקען,
אַ שטערנדל אַ ליכטיקס צו אים ווינקט...

די בלוט־טראָפּנס אויף זיינע גלידער—
בלויז צייכנס פונעם שווערן גאַנג:
פון אורוואַלד־זומפּ און פון דער נידער,
פון וואָלף־געיעג, פון קייט־געפאַנג...

די אַלטע לאַסט נאָך בלייאיקט זיינע פליגל,
די קייטן נעכטיקע באַשווערן זיינע טריט;
נאָר זע, ווי הויך זיין טראָט איז שוין געשטיגן
און העכער נאָך— זיין חלום איצטער פליט.

ער האָט געלייטערט זיך אין ניט איין פייער,
צעבלוטיקט זיך אין ניט איין שטיין...
אָ, ניין, דער מענטש איז ניט קיין חיה,
געבענטשט איז ער מיט שטראַלנדיקן חן.

פריינטשאַפט

פריינטשאַפט

אין טעג־געיאָג מיט וואָכעדיקע זאָרגן,
מיט אימפּעט, מיט געאײַל און שווערער מי —
ווי גוט איז בײַ דער צײַט אַרויסרײַסן און באָרגן
אַ שעה אַן אײביקע, וואָס וואַרעמט מיט איר גלי.

ווי בײַז די קלוגע צײַט זאָל מיך ניט פירן
אויף איר געפּלאָנטערטן, געהיימען וועג,
איך נעם בײַ איר פון אַלץ, וואָס קאָן באַצירן
מײַנע אײַנגעשפּאַנטע, יאָגנדיקע טעג.

ס׳איז איר פאַרמעגן רײַך אַזוי אַרום מיר,
און כ׳זאָג צו זיך: דו ווייס נאָר, ווי אַזוי;
זי וועט דיר שענקען פעלדער־גרין פון זומער
און זעטיקן וועט הימל דיך מיט בלוי...

צו וואָס פאַרשליסן זיך אין גרויע דלד־אַמות?
דײַן חדרים טיר פאַר ברידער ניט פאַרמאַך!
אַ פרײַנטס אַ שמייכל צערטלט, ווי אַ מאַמעס,
אַ חברס בליק — אַ שטערן אין דער נאַכט.

זײַן צער און יום־טוב זײַנען דײַנע,
און דײַנע פרײדן טייל זיך ניט־געשפּאָרט;
און עפנט ער זײַן האַרץ דיר מיט אַ טענה —
פון האַרץ דערלאַנג אים ס׳טרייסטנדיקע וואָרט.

פון וואַרעמקייט צענעמען זיך די גלידער,
זיי שרינקען אײַן, ווען ס׳טוט אַ קעלט אַ בלאָז;
איז לאָמיר פאַר דער פרײַנטשאַפט זינגען לידער
און אויסטרינקען פאַר חברשאַפט אַ כוס.

שלום-הימן

אין הויז און אין פעלד, אין פאבריק און אין שאכט,
אומעטום וואו דער מענטש זיינע רייכטימער שאפט —
צעטראג זיך, דו מעכטיק און שטורעמדיק ליד
פון קרעפטיקן, זיכערן שלום געשמידט!

גענוג ימען בלוט איינגעזאפט האט די ערד,
גענוג דערפער, שטעט האבן פלאמען פארצערט;
עס רייסט זיך פון קברים א ביטער געשריי:
גענוג, א, גענוג שוין מיט בלוט און מיט וויי!

דער טאג איז פאר מי, פאר רו איז די נאכט,
די ערד איז פאר גליק, דער הימל — פאר פראכט;
דאס הויז איז פאר פרייד, פאר שפע — דאס פעלד;
דער שלום איז גליק פאר צעפייניקטער וועלט.

די שטערן אין רוים און די זאפט פון דער ערד,
און אלץ, וואס דאס הארץ פון דעם מענטש נאר באגערט—
צום בויער און שאפער אויף אייביק געהערט —
זאל קיינמאל פון קיינעם ניט ווערן צעשטערט!

זאל הערן דער בארג און זאל הערן דער טאל,
זאל הערן די וועלט אונדזער מעכטיקן קול:
אויף אייביק פארשאלטן זאל ווערן די האנט,
וואס שיקט אין מלחמה זיין פאלק און זיין לאנד...!

דער לאַמטערן...

(אויפן שפּיץ פון אַ קירכע־טורעם אין באָסטאָן הענגט אַ לאַמטערן,
וואָס האָט געשיקט סיגנאַלן צו די קעמפער פון דער רעוואָלוציע)

אַמעריקע, מיין לאַנד, דו היים, דו אויסגעקליבענע
פון מענטשן־כוואַליעס, נויט־געטריבענע
צו דיינע מאַניענדיקע ברעגן —
צינד ווידער אָן היינט דעם לאַמטערן, אויפגעהאָנגענעם
מיט יאָרן הונדערטער צוריק, פאַרגאַנגענע
אויף זיג־זאַג־שלענגלדיקע וועגן;

אַ שונא — נית קיין פרעמדער — נאָר אַן אייגענער
פון היילן פינצטערע ארויסגעצויגענער,
ער גרייט זיך דיך באַפאַלן...
צינד ווידער אָן היינט דעם לאַמטערן, דעם פאַרלאָשענעם,
און זאָל ער איבער דיינע שטעט, אויף הפקר־ווינט פאַרלאָזענע,
אַרויסשיקן סיגנאַלן!

אַ, הער: אין אונטערקעלערס גאָלדענע, פאַרבאָרגענע,
מיט בלוט געצייג פון „הערן־פאָלק" געבאָרגענע,
מען שמידט פון דיינעטוועגן קייטן...
שטרעק אוים דיין האַנט דיין קרעפטיקע, אַמעריקע,
און דעם לאַמטערן, דעם צוויי־הונדערט־יעריקן,
צינד אָן מיט אויפשאַל פון טרומייטן!

וועק אויף די זין און טעכטער די פאַרשלאָפענע,
פון שקר־פּילן גיפטיקע געטראָפענע.
און רייס פאַנאַנדער זיי די וויעס;
זאָל ווידער יושר — טויזנט מאָל פאַרגוואַלדיקטער —
פון ברעג פּאַסיפישן ביז ים־ברעגן אַטלאַנטיקער
באַקרוינען דיינע ליכטיקע **נביאות**!...

ווי גוט...

געווידמעט די אידישע פראָטערנאַלע קולטור־קלובן
צו זייער צוואַנציקסטן יובילײ

ווי גוט צו זיין דאָ צווישן אייך,
ווען ס'רוישט אין דרויסן דער געוויטער;
מיר זיינען רייכער נאָך פון רייך
אין קרייז פון שוועסטער און פון ברידער.

אַ דריק פון האַנט, אַ בליק וואָס שיינט,
אַ וואָרט וואָס וואַרעמט און וואָס מונטערט —
ס'איז גוט אַזוי צו גיין מיט פריינט
און ניט אַוועקשפּאַנען באַזונדער.

זאָל זיין, דער וועג איז לאַנג און שווער
צום ציל פון אונדזערע באַגערן —
נאָר העלער, העלער שיינט אַלץ מער
אויף אונדזער וועג דער מאָרגנשטערן...

זיין ליכט גייט אויף פון דור צו דור
און יעדן טראָט פאָראויס דערמוטיקט;
און אויב ס'ווערט גרינגער אויף אַ האָר—
האָט ניט אומזיסט דער מענטש געבלוטיקט.

ניט אויסבייטן אויף קיין פאַרמעג
וועט אונדזער דור זיין יוגנט־חלום —
פאָראויס צו זון־באַהעלטע טעג,
פאָראויס צו ברודערשאַפט און שלום!

אונדזער קולטור-בנין

ארום און ארום — דאכט זיך — פשוטע ווענט,
באפוצט און באצירט מיט די אייגענע הענט;
אזויפיל — די לענג און אזויפיל — די ברייט,
נאר טרעפן — מען טרעפט זיך מיט ליבשאפט און פרייד.

ס'איז טייער און ליב אונדז דא איטלעכער שפאן
און אלץ, וואס אין בנין אין דעם איז פאראן:
דאס בילד אויפן וואנט, און דער טיש, און די באנק,
די ביכער, וואס רעדן מיט חכמה פון שראנק;

דער גלאנציקער דיל אונטער זיכערע טריט,
די ליכטיקע שיין פון הויכן סופיט;
די קיך, וואס באזארגט יעדן יום-טוב מיט שפייז
אויף טישטעכער קלארינקע, לויטער און ווייס...

נאר ס'גייט דען אין מאלצייט, אין הייסן געטראנק?
אין חברשאפט גייט עס — דאס שענסטע געשאנק!
אין קרעפטיקן ווארט, וואס פון טיפעניש שלאגט
און פריינטשאפט צו הערצער צו מענטשלעכע טראגט.

עס גייט אינעם גיין יענעם זוניקן גאנג,
— געמישט אפט מיט טרערן, באגלייט מיט געזאנג —
וואס איז מיטן אמת פון לעבן באזינט,
מיט אנזאג פון פרידן פאר זקן און קינד.

איז דא אונדזער היים, מיט א שויב צום קאיאר—
א פעסטונג פאר אונדזער באפליגלטן דור.
און ווער עס באטרעט נאר איר היימישן שוועל —
טוט חברשאפט זיך איבער אים א צעהעל,
און ס'טיילן זיך אלע מיט אים העם פארמעג:
דאס ליד און די פרייד פון צעשטורעמטע טעג...

געבענטשט זאלן ווערן די שאפנדע הענט,
וואס האבן באנייט אט די דאזיקע ווענט...!

אַ לויב דיר, אידיש וואָרט

אַ לויב דיר, אידיש וואָרט,
אין ליד און אין געזאַנג;
האָסט קיינמאָל ניט געשפּאָרט
דיין קראַפט אין אונדזער גאַנג.
דו ביסט די ריינע טרער פון אונחזער צער און פרייד;
אַ יעדן האַרץ־באַגער האָסטו מיט מוט באַגלייט.

פון שטילער קינדער־וויג
ביז לאַרעמדיקן היינט —
האָסטו אין אונדזער בליק
מיט היימישקייט געשיינט.
און ווען נאָר צאָרן, פּיין, געדריקט דאָס האַרץ האָט שווער,
געוואָרן קעגן פיינט ביסט אונדזער קאַמף־געווער.

מיט דיר — אין טיפסטן טאָל,
מיט דיר — צו העכסטער הויך;
געמונטערט האָט דיין קול
אין פייער און איר רויך...
זאָל טראָגן זיך דיין קלאַנג אויף יעדן וויטן וועג
מיט פלאַמיקן פאַרלאַנג פאַר שלומדיקע טעג!

און וויפל האַרבע יאָר
וועט מיר נאָך זיין באַשערט
צו שפּאַנען מיט מיין דור
אויף אונדזער מוטער־ערד —
זאָלסטו מיט לעבן־זאַפט באַפרוכפּערן מיין ליד,
באַפעסטיקן מיט קראַפט די שפּאַנענדיקע טריט.

זאָל קיינמאָל ניט פאַרגיין
דיין שיין פון האָריזאָנט,
און ווערן זאָל דיין חן
מיט ליבשאַפט דערמאָנט.

די גאָלדענע יאָרן...

די יובילאַרן פון אונדזערע זינגער — אַ מתנה.

1.

איר זיצט היינט אויסדערוויילטע אויבן־אָן
מיט יאָרן גאָלדענע בעקרוינטע;
זיי וויקלען אייך אַרום איצט, ווי אַ פאָן,
די יאָרן — נחתדיק באַלוינטע.

דאָס ריינע גאָלד פון פופציק יאָר
אין אויגן אייערע זיך שפּיגלט;
איר האָט אים לאַנג און שווער געשפּאָרט,
מיט אים דעם לאַנגן וועג פאַרזיגלט.

מיט אויגן אָפענע צו דעם אַרום
— פאַרפּלייצטן מיט געוויטער פון געפאַרן —
האָט איר זיך אין דעם שטאָטישן געברום
פון שקר־קלאַנגען ניט געלאָזט פאַרנאַרן...

ס'האָט אייער האַרץ אַ וואונדער־קלאַנג
פון האָפערדיקע טריט פאַרנומען;
דאָס וואַכזאַמע געהער אַ ניי געזאַנג
האָט אויפגעכאַפּט אין ים פון די געברומען.

האָט איר זינט דאַן געמוטיקטע געשפּאַנט,
פון ברייטן שליאַך ניט אָפּגעטראָטן;
אַ פעסטע האַנט דעם שוואַכערן דערלאַנגט
און זיכערער געמאַכט זיין באָדן.

פינף צענדליק יאָר אַזוי אין גאַנג
אויף וועג אַרויפיקן באַנאַנד געאָרעמט;
עס ווייסן פריינט אין גרויסן לאַנד,
ווי רייך איר זייט ביז איצט געוואָרן!

אָן אוצר אָפּגעשפּאָרט האָט איר ביז איצט,
מיר זיינען היינט די לעבעדיקע עדות —
מיט גאָלד איז ליבע איינגעקריצט
צו אייך, אַ, באָבעס טייערע און זיידעס.

.2

די גאלדענע פופציק געראטענע יאר—
זיי קאנען ניט ווערן מיט גאלדשטיק געוואויגן ;
איר זייט דאך היינט ווידער א יוגנטלעך פאר
צו להכעיס די יארן, וואס זיינען פארפלויגן.

דער קרייז פון משפחה — פון גאלד איז געשמידט,
פון גאלד— אלע זויבערע חברשאפט-רינגען —
און אלע באהעפט מיט איין וואונדערלעך ליד,
וואס, שפאנענדיק מוטיק צום מארגן, מיר זינגען.

ס׳איז דאס ליד פונעם פאלק, פון זיין מי אויף דער ערד;
מיט אים איז דאס שפאנען אונדז גרינגער און ליבער;
און וואס אויפן וועג עס זאל זיין אונדז באשערט —
מיר וועלן געווים אלע שטרויכלען אריבער.

די יארן פון יוגנט, פון אומרו און פראכט —
ווער קאן זיי היינט מעסטן און וועגן?
גיי, וועג די צעפינקלטע שטערן ביינאכט—
ס׳איז ליכטיקער, רייכער נאך אייער פארמעגן . . .

דאס גאלד פון מסיבות, דאס גאלד פון געזאנג,
דאס גאלדענע שמייכלען פון ווידער זיך טרעפן ;
דאס גאלד פון פארבלייבן מיט זיך זאלבאנאנד,
ווען ס׳הארץ דאס פארבענקטע אין אויפשטייג זיך עפנט...

א הייליקער טרוים אייער וועג האט באשטראלט —
קיינט איר אים געגאנגען מיט הערצער צעהעלטע ;
ווער זינגענדיק שפאנט — ווערט דורך יארן ניט אלט,
עס האט איבער זינגער קיין שליטה די עלטער.

איז — קעמפנדיק זינגט, און זינגענדיק — שפאנט
אריבער דעם שוועל פון א האלבן יארהונדערט ;
מיט נחת געבענטשטע, באהעפט האנט אין האנט —
שפאנט ווייטער אויף וועגן פון ליכטיקן וואונדער !

זינגער געטרייע

זינגער געטרייע פון פאָלקישע לידער,
באַגייסטערטע טרעגער פון מוטיק געזאַנג —
קיינמאָל ניט מיד ווער איך הערן אייך ווידער
און ווידער איך ברענג אייך מיין הארציקן דאַנק.

ווער האָט, ווי איר, שווערע צענדליקער יאָר
געלייטערט, געפּוצט און געשליפט אונדזער ליד—
ביז זי איז נאָענט אַזוי אונדז געוואָרן,
ווי דאָס קלאַפּן פון הארץ און פון אונדזערע טריט.

יונג, ניט געצערטלטע, זייט איר געקומען
פון היימישע געסלעך, פון שטעטלעך און שטעט ;
קיינער באַגעגנט האָט אייך דאָ מיט בלומען,
מיט רויזן — די וועגן פאַר אייך ניט געבעט...

טעג — ביי מאַשינען, אין שעפּער פאַרשטיקטע,
אין מי, אין געראַנגל פאַר ווירדע און ברויט ;
נאָר אין נעכט — ווי אויף פליגל געלאָזט זיך אַנטציקטע
אין וועלט פון געזאַנגען — באַפרייטע פון נויט...

לידער ווינטשעוזסקיס און באָרשאָווערס, רייזענס,
פאַר מענטשלעכער ווירדע, פאַר פרייהייט און זיג —
טראָגן זיך, טראָגן זיך, גליענדיק־הייסע,
צו טויזנטער הערצער מיט פונקען פון גליק.

ווער קאָן זיי ציילן, די שטאָטישע זאַלן —
פון וויטן אַטלאַנט... ביז פּאַסיפישן ברעג?
פון יענע פאַרפלויגענע, רוישיקע יאָרן
ביז היינטיקע, אומרו־באַלאַדענע טעג —
געלייגט האָט איר קרענץ מיט געזאַנגען־אוצרן
אויף אונדזער באַטראָטענעם, שטיינערנעם וועג...

אויב עס וועט עמיץ — מיט יאָרן פיל שפּעטער—
אַ מיש טאָן דעם גאָלדענעם בוך פון געזאַנג,
וועט ער דערהערן אין רויש פון די בלעטער
אויך אייער צעקלונגענעם ניגון און קלאַנג.

נעמט אונדזער דאַנק היינט, די ליבע, די ברכה
ביים הערלעך געראָטענעם סיום־הזמן;
מיט אייך איז רייך אונדזער ניגון־משפּחה
און מיט אייך איז יום־טוב אַזוי־פיל פּאַראַן.

מיד זאָל ניט ווערן די האַנט פונעם לערער,
דעם וועכטער, וואָס שטייט ביי דעם רודער פון ליד;
לערער, דו אויסטייטשער, מדריך, דערקלערער—
שמיד אונדזער ליד, די ירושה פאַרהיט...!

הימן פון אונדזערע כאָרן

אין רווישייקן יאָג פון מאַשינען,
אין מאַרש פון פאַראייניקטע טריט —
מיט ליבע צום ליכטיקן מאָרגן
מיר שמידן מיט שטאָלץ אונדזער ליד.

כ אָ ר : פאַר פרייהייט און זיכערן שלום
אין פעלקערס פאַרברידערטן גאַנג,
זאָל הילכן דאָס ליד, דאָס באַליבטע,
דאָס קעמפעריש, אידיש געזאַנג.

אין יאָרן פון פיין און פון טרויער,
אין טעג פון נצחון און פרייד—
האָט אונדז, ווי אַ ליכטיקער שטערן,
דער לויטערער ניגון באַגלייט.

מיט פעלקער מיט אַלע געאָרעמט,
מיט מונטערע לידער אין וועג —
מיר שפּאַנען פאָראויס אומדערשראָקן
צו זוניקע, פריידיקע טעג.

דער מאַמעס ברכות

מיין ברודער משהן אַ מתנה
צו זיין 75סטן געבורטסטאָג.

דריי פערטל פון אַ ראַשיקן יאָרהונדערט
פאַרפלויגן זיינען אויף דיין לעבנס־וועג,
נאָר שפּאַנסט נאָך, קיין עין־הרע, ווי אַ יונגער
אין זיינע סאַמע בליענדיקע טעג.

אזא מהלך פון דער שטעטעלע בערעזין
ביז גרויסער שטאָט ביי דעם פּאַסיפיק־ברעג —
נאָר דו האָסט אַלע האַסטיקע מעת־לעתן
באַגעגנט לעבן־לוסטיק און אָן שרעק.

ניט איין מאָל האָט דאָס האַרץ ביי אונדזער מאַמען
געשלאָגן אומרואיק דורך לאַנגע נעכט,
ווען ס׳פלעגט פון דיר אַ בריוועלע פאַרזאַמען,
ווייל בייזע ווינטן האָבן וועלטן דאָן געקערט...

און איך, דיין ברודערל, האָט מאַמעס האַרץ פאַרשטאַנען
און כ׳פלעג אַ תפילה שעפטשען שטילערהייט,
אַז וואו דיין פוס זאָל אין דער פרעמד ניט שפאַנען —
זאָלסטו פון גוטן מזל זיין באַגלייט.

(כ׳בין נאָך געווען נאַאיוו אַזוי און גלויביק
און אין געבעט אַ טרער פאַרגאָסן אָפט;
געגלויבט, אַז דער, וואָס לעבט אין הימל אייביק,
העלפט דעם, וואָס אויף זיין גרויסן חסד האָפט...)

געווים האָט ניט מיין טרער און ניט מיין תפילה,
נאָר מאַמעס ברכות האָבן דיך פאַרהיט,
אַז פון דעם ערגסטן שטורעם־ווינט אפילו
זאָלסטו אַרוים מיט זיכער־פעסטע טריט.

פאַרגעסן האָט זי לאַנג שוין און פאַרגעבן
די ווילדע קינדערישע שטיפערייען;
געוואונטשן נאָר — אַ ביסל נחת צו דערלעבן
פון איר בענאַק, אויב כוחות וועלן סטאַיען...

און דו האָסט לענדער, גרעניצן און ימען
מיט שאַרפע שער און נאָדל דורכגעשפּאַנט —
נאָר ניט פאַרגעסן, וואו עס וואָרצלען דיינע שטאַמען,
ווען האָסט באַטראָטן דאָס געוואונטשטע לאַנד.

דו האָסט געצאָלט מיט ליבע אונזער מאַמען
אַ לעבן־לאַנג — ביז צו איר לעצטער שעה;
האָסט אונדז, מיט שוועסטערלעך צוזאַמען,
צום טאַטנס הויז געבראַכט — אָט האָסט זיי דאָ...!

(נאָר ניט באַשערט געווען איז אונדזער טאַטן
אַ ביסל נחת און משפּחה־פרייד—
דאָס לעבן האָט אים פּלוצעם ביים פאַרראַטן:
אַוועק איז ער, אַט ווי אַ חלום, וואָס פאַרגייט...)

באַשאָנקען האָט דאָס לעבן דיך מיט ליבע
צו נאָענטע, צו פרעמדע קוים באַקאַנט;
אין שעהען הילפלאָזע און טריבע
דערלאַנגט האָסט זיי אַ קרעפטנדיקע האַנט.

אָ, ברודער, האָסט אַ סך פון דיינע יאָרן
די קאַמפן פאַר גערעכטיקייט געשענקט;
ניט איין מאָל האָבן ביידע מיר דעם צאָרן
הויך אויסגעשריען און נאָך אויסלייזונג געבענקט...

אפילו איצט, ווען ס'כוואַליען חלוקי־דעות,
מיר שטרייטן ביידע דאָך פאַר איד און מענטשן־רעכט;
און כ'שווער ניט ביי דעם „רבינם באָרד און פּיאות",
אַז איך, ניט דו, בין אַלעמאָל גערעכט.

איז אָט, דריי פערטל שוין פון אַ יאָרהונדערט
ביסט אָפּגעפּאָרן אויף דיין לעבנס־וועג —
איז נעם פון אונדז, פון יעדערן באַזונדער,
דעם וואונטש: זאָל גרינג דיר זיין פון יאָרן דאָס געפּעק.

ביז הונדערט יאָר און צוואַנציק זאָלסטו שפּאַנען
מיט דיין באַגלייטערין צוזאַמען זייט בײַ זייט;
אַז, ווי די שטערן זאָלן דיינע אויגן שיינען
און זען נאָר גוטעס אין דער יאָגנדיקער צייט...

נעם צו היינט ווידער אונדזער ברכה, ברודער,
אַז זיין געזונט זאָלסטו נאָך יאָרן לאַנג;
דיין מזל זאָל אויך וויטער זיין אַ גוטער
און פעסט זאָל זיין דיין אימפּעטיקער גאַנג...

דער זילבערנער זוים

דער זילבערנער זוים אַרום טונקעלן וואָלקן
מיין בליק ציט ער צו מיט זיין צויבער;
די פלעקן די שווארצע — מיט שרעק זיי פאַרפאַלגן,
ווי שאַנטס פון גרויזאַמע רויבער...

ניט זאָרג זיך—זיי ביידע, זיין קומען... פאַרגייען...
דער וואָלקן, דער זילבערנער זוים;
זיי קומען צוזאַמען, ווי פריידן מיט ווייען,
ווי זון מיט לבנה אין רוים.

ווי קלוג שפּילט נאַטור אירע אייביקע קאַרטן—
ס'קאָן איינער אָן צווייטן ניט זיין;
נאָר ווען זיי פאַרשווינדן פון הימל צעקלאַרטן—
בלייבט איבער נאָך אַלץ דאָרט די זוניקע שיין...

אַ וואונק פון די אויגן...

רותן — מיט ליבע

אַ וואונק פון די אויגן — און אַלץ איז פאַרשטאַנען,
די ווערטער און רייד, ווער באַדאַרף? — ניט כדאי;
אַזויפיל שוין יאָרן צוזאַמען מיר שפּאַנען,
אַזויפיל נאָך יאָרן איך ווינטש זיך — הלוואי...

דער ערשטער באַריר פון פאַרבלאָנדזשעטע פינגער...
דער ציטער דער ערשטער פון ליפּ איבער ליפּ —
נאָך איצטער, עס דאַכט זיך, די בלוטן — זיי זינגען
אַ ניגון, וואָס ווערט ניט אַנטשוויגן: איך ליב...

דער צאַפּל דער ערשטער פון קינדערשן פיסל,
די פרוכט, וואָס גייט אויף אונטער מוטערשער האַרץ,
— פון אייביקן המשך דאָס גאָלדענע שליסל —
ווי ליב איז דער גרום פון אַ לעבן אַ צאַרטס!

צעבליט האָט זיך ס'פעלד דאָס פאַרזייטע געראָטן,
צווי מאָל זיך מיט צווייגן צעוואַקסן, צעבליט;
מיר האָבן באַשיצט זיי מיט זון און מיט שאָטן,
אַליין אונטער לאַסט פון דער ליבע געקניט...

אַזאַ מין מהלך פון דאַן אָן ביז איצטער,
אין פראַצע־געיעג, אויף דער וואָך און אין טרוים;
דער וועג איז מיט יאָך און מיט פרייד אַ פאַרקריצטער,
נאָר פעסט איז דער בונד, ווי ביים טייך־ברעג — אַ בוים.

כ'זיפּ דורך די פאַרפלויגענע לאַנגע מעת־לעתן...
די גרינגע — געדענק, נאָר די שווערע — פאַרגיב;
ווייל קיינמאָל און גאָרנישט אין האַרץ וועט פאַרלעשן
די קלאַנגען פון זוניקן ניגון: **איך ליב...**

איז ווען ס'וועט אַ קלאַפּ טאָן אין טיר דער ניט־גוטער
און געבן וועט ער זיין באַטריגערשן וואונק —
וועט שטיל אין דעם שוים פון דער ערד, אונדזער מוטער,
דער ניגון פאַרבלייבן ביי מיר אויפן צונג...

ביי די קינדערשע בעטלעך

איך שטיי ביי די קינדערשע בעטלעך
— צוויי קעפּלעך אין נאַכט־רו פאַרוויגט —
און ליכטיק ווערט פּלוצים אין האַרצן
פון זוניקן, פּאַטערשן גליק.

אין הויז אַזאַ לויטערע שטילקייט,
— אַוועק זיינען לאַנג שוין די געסט —
איך בויג צו די בעטלעך מיין אויער
און מעסט זייער אָטעם און מעסט...

נאָך זיסער פון מייאיקע ווינטלעך
באַהויכט זייער אָטעם מיין ברוסט;
אַ פרייד, אַזאַ פרייד אַזאַ מאָדנע
האָט קיינמאָל מיין האַרץ ניט געוואוסט.

אַוועק איז אַ טאָג אַ פאַרשייטער
מיט הימלען פאַרפלייצטע מיט ליכט —
נאָר העלער פון זונען מיר שיינט איצט
פון בעטעלעך יעדנס געזיכט.

איז וואָס קאָן זיין שווער פאַר אַ מאַמען?
פאַר טאַטן — וואָס קאָן שוין זיין שווער?
און ס'ווילט זיך ביז ווייטיק באַנייען
דאָס לעבן אויף בלוטיקער ערד;

אַז גרינגער זאָל זיין זייער טראָט שוין
און לייכטער אויף פּלייצעס די לאַסט;
זיי זאָלן ניט דאַרפן מער האַסן,
ווי מיר האָבן אָפט מאָל געהאַסט...

כ'שטיי לאַנג ביי די קינדערשע בעטלעך,
גיך לויפן די רגעס פאַרביי...
ס'ווערט ליכטיק אַזוי מיר אין האַרצן,
און קלאָר ווערט — ס'איז אַלץ שוין כדאי.

(פון בוך „דער גרויסער גערנגל")

אָט ערשט...

שיינדלען — צו איר ווערן אַ מאַמע

אָט ערשט ביסטו אַליין געווען אַ קינד,
אַ צווייגעלע אַ דינס אין אונדזער גאָרטן;
און מיטאַמאָל — צעבליט האָסט זיך אַזוי געראָטן
און בייגעשטאַנען יעדן ברוגזדיקן ווינט...

דיין ערשטער אויסגעשטאַמלט-שוואַכער מ-אַ,
דיין ערשטער טראָט אין הילפלאָזן געוואַקל —
צעליכטיקט האָבן זיי דאָס האַרץ, ווי פאַקלען,
און אויפגעפראַלט אַ קוואַל אַ פריידיקן אַזאַ.

דאָס ערשטע ציינדל — פערלדיק און קלאָר —
די הימל-שפיגעלעך און לאַכנדיקע בליקן —
געוואָלט האָט זיך, ווי בשורות, אומעטום צעשיקן:
אָט דאָס ביסטו, מיין המשכדיקער דור!

דער ערשטער קרומער אות אויפן פאַפיר,
דאָס בוך דאָס כישופדיקע אונטער אָרעם —
עס לויפט פאָראויס דער מאַמעס „קיין-עין-הרע"
אַ ווען און וואו דו טוסט זיך נאָר אַ ריר...

אַוועק ביסטו פון מאַמעס ווייכן נעסט
צו ווייטע שטורעם-מאַניענדיקע ברעגן;
געגאַנגען ביסט דער גרויסער וועלט אַנטקעגן
צו לאָזן זיך מיט איר אין אַ פאַרמעסט...

אַרויס ביסטו פון אונטער שיצנדיקע פליגל,
ווי דו וואָלסט זיך געלאָזט אויף אַ שפּאַציר;
און איבער ים, וואָס האָט דעם הימל אָפּגעשפּיגלט,
אַליין געגעבן מיט די פליגל אַ צעפיר...

דאָס האַרץ האָט שטום און בענקענדיק געוואַכט
אויף אַלע וועגן פון דיין וואַנדער;
אַ וואָלקן קומט און זעגלט זיך פונאַנדער—
אַ האַרץ אַ מאַמעס פלאַטערט יעדע נאַכט...

אַ זעגל-שיף, אַן אָנגעזעטיקטע מיט זון,
מיט זומער-ווינט, מיט האַרבסט-רעגנס און שנייען,
האָסט אומגעקערט זיך פון דער ווייט אויף צו דערפרייען
און טיילן זיך מיט אַנדערע דערפון.

אַ פעלד, אַ צייטיקס און מיט זריעה זאַט —
געשענקט האָסטו דער וועלט איצט אַ מתנה;
ווי ס'וואָלט דיין שטאַם נישט אויפגעהערט צו מאָנען
פאַר המשך-בוך — אַ צוגעשריבן בלאַט.

ביסטו עס יענע צווייגעלע דאָס דינס,
וואָס איצט צעבליט האָט זיך אַזוי געראָטן?
און אונטער דיינע בלעטערדיקע שאָטנס
גייט אויף דאָס צאַרטע צוגעוואַקסענע געווינס?

געלאָפן זיינען זומערן גיך-גיך פאַרביי,
דאָס דינע צווייגל איז אַ בוים געוואָרן;
און ווידער בענטשט מיין האַרץ די דורכגערוישטע יאָרן
און פלאַטערט אין אַ פריידיקן כדאַי.

אַ דאַנק אייך, טאַטע-מאַמע...

אַ לויב און אַ דאַנק פאַר באַפרוכפערטער שעה,
וואָס האָט זיך צעבליט אין מיין לעבן אָט דאָ;

אַ לויב דעם פאַרוואָרצלטן, קרעפטיקן שטאַם,
וואָס איינגעוועבט האָט נאָך אַ קנויט אין דעם פלאַם.

כ'הויב אויף און איך בענטש דעם צעלויכטענעם כוס
פאַר נעכטיקן גאַנג אַן אַל-חטא, אָן פאַרדראָס...

כ'האָב איבערגעשפאַנט אייער היימישן שוועל
און זיך אויפן וועג אויפן ברייטן געשטעלט;

אַנטפּלעקט האָט די ווייט אַזאַ וואונדערלעך ליכט,
אַז פאַרבלענדט האָט זיין אָפּשיין מיין בלאַסן געזיכט...

פון דעמאָלט איך שפּאַן איבער זאַמד, איבער שטיין,
ס'פאַרנעמט מיין געהער אַ געזאַנג, אַ געוויין;

אַ טרער פאַלט אַראָפּ אָפּט אויף שטיינערנער ערד,
און אַמאָל — אַ בייז וואָרט, ווי דאָס קול פון געווער...

נאָר כ'גיי ניט צוריק איבער נעכטיקן בריק —
ער פירט ניט מיין וועלט צו דעם חלום פון גליק.

מיין חלום געחלומט האָב איך ניט אומזיסט —
פון מזרח ער קומט און די וועלט אים באַגריסט...

איז — לויב אייך פאַר יעדער באַפרידיקטער שעה,
וואָס האָט אין מיין לעבן צעבליט זיך אָט-דאָ...!

זיבעציק פרילינגען

זיבעציק פרילינגען, זיבעציק ווינטערס,
ווי גאָלדענע רינגען אין בוים פון מיין זיין —
כ'האָב איבערגעלאָזן אייך לאַנג שוין אַהינטער
אויף וועגן פאַרוויטע מיט שאָטנס און שיין.

צום טיש פון מיין יום־טוב איך רוף און אייך איצט געדן
ווי געסט אָנגעלייגטע — פון לעבן געשענקט;
און אויב אין די אויגן באַווייזן זיך טרערן —
איז נאָר, ווייל אַזאַ מין געטריישאַפט איר ברענגט.

איך צייל אייך, ווי ס'ציילט זיין פאַרמעגן אַ נגיד,
נאָר איך האָב צעשענקען אייך קיימאָל געקאַרגט;
וואָס מער כ'האָב צעשענקט אייך, סיי נאַכטיק, סיי טאָגיק,
אַלץ מער איז געוואַנג מיינס געוואָרן געשטאַרקט.

איר קוקט אין די אויגן מיר ניט קיין פאַרשעמטע,
באַגלייט האָט אייך שטענדיק מיין גלויביק געזאַנג;
איר קומט ניט צוריק צו אַ ווינגער אַ פרעמדן —
איר טרעפט אים נאָך אַלץ אין זיין ליכטיקן גאַנג.

פאַר אַלע מתנות — געשענקטע פון לעבן —
איך צאָל מיטן קוואַלנדיק ליד פון מיין האַרץ;
איך וועל אין מיין חלום אויך ווייטער פאַרוועבן
די שיין פונעם פרילינג, דאָס גאָלד פונעם האַרבסט...

אָ, זיבעציק פרילינגען — לעבנס געשאָנקען —
איך האָב אייער אָפשיין אין פערזן פאַרהיט;
ס'וועט ליב זיין מיין רו, אויב אין כאָר פון געזאַנגען
וועט מאָרגן אַ הילך טאָן מיין גלויבנדיק ליד...

דער גרויסער נגיד...

געווידמעט **ראובן יוקלסאָנען**
צו זיין נײַנציקסטן געבוירנטאָג

איינער קלייבט הייזער, בריליאַנטן — אַ צווייטער,
אַ דריטער—פון רייכטום ווערט לענגער און ברייטער;
נאָר דו — עפּעס אַנדערש געשפּאָרט האָסט דורך יאָרן
און ביסט שוין ביז איצטער אַ נגיד געוואָרן;

אַ נגיד מיט יאָרן מיט פרוכטבאַרע, רייפע—
נאָר שפּאַנסט ניט אַרום, ווי אַ שטייפער בעל-גאווה;
דיין טראָט — ניט מיט קייטן פון רום איז געקאָוועט
און זוכסט ניט אין ערגעץ דעם אויפבליץ פון כבוד...

ניט גרינג איז געווען דיר אויף לעבנס-וועג שפּאַנען,
אויף וועלכע עס זיינען נאָך איצטער פאַראַנען:
אי דערנער, אי שטיינער, אי האַס און פּחדנות...
נאָר דו האָסט פאַרפאַנצערט דיין האַרץ מיט עקשנות

און ביסט אַזוי גלויביק געגאַנגען, געשטיגן;
באַגלייט האָט דיך שטענדיק אין וועג אונדזער ניגון,
דער פאָלקישער ניגון פון לויטערע טרוימען—
פון פרילינג אויף ערד און פון זון אין די רוימען.

געזאַמלט האָסטו דיין עשירות דורך יאָרן
און אויך צו די **נײַנציקער** מיד ניט געוואָרן;
דאָס וואָרט דיינס איז ערלעך און פּשוט און **קרעפטיק**,
מיט חכמה פון פאָלק און מיט גלויבן באַהעפט איז.

ווי גוט איז צו זען דיך, ווי גוט — דיך צו הערן
— אין שעהען אין היינטיקע, אומרואיק-שווערע —
ווי ס'קלינגט נאָך דיין קול אַזוי חידושדיק-מונטער,
אַזש מיר, דיינע פריינט, קוקן אָן דיך מיט וואונדער...

נעם צו אונדזער ליבע, אָ, חבר געטרייער,
נעם צו אונדזער דאַנק פאַר דיין גרויסן צושטייער;
און זאָלן זיך מערן אין פרייד דיינע יאָרן
אונטער אַ הימל אַ פרידלעכן, קלאָרן.

לאַנג זאָל דיין פען — די געבענטשטע מיט שאַפן —
די פיילן די שאַרפע אין שונא נאָך ווארפן —
ביז וואַנען מיר וועלן — מיט אונדזערע וואפן —
דערגרייכן דעם פעלדז פון דעם ליכטיקן האפן...

* * * * *

איינער קלייבט פערל, אַ צווייטער — שטיינער —
נאָר דיין עשירות שטייגט אַלעמענס איבער;
ווייל דו האָסט געזאַמלט אַזוינס דורך די יאָרן —
אַז ביסט היינט דער נגיד דער גרעסטער געוואָרן...

בּלומען און טרערן

טראָפּנס

טראָפּנס, דאַכט זיך, און ניט מער,
נאָר זיי פֿאַלן אַזוי שווער—
אָפֿט, ווי שטיינער, פֿלינק און האַרט
און אַמאָל, ווי בלומען, צאַרט.

אַ טראָפּן ווײַ, וואָס גיט אַ שטאָך
און לאָזט אין האַרץ אַ טיפֿע לאָך;
אַ וואָרט אַ האַרטס, וואָס טוט דיר באַנג
און לאָזט ניט אָפּ אַ לעבן־לאַנג.

אַ טראָפּן אויסגעבענקטע פֿרייד,
וואָס פּלוצים קומט און שוין פֿאַרגייט:
אַ קינדס געלאַך, אַ מאַמעס טרער,
אַ הייסער וואונטש, וואָס ווערט צעשטערט...

אָ, וויפֿל טראָפּנס לויטער גאָלד—
און דאָס האַרץ דײַנס צאָלט און צאָלט...

די מאַמע גייט פון אונדז אַוועק...

די אַלטע מאַמע גייט פון אונדז אַוועק
און רואיק קלייבט זי זיך אין לאַנגן וועג...
מיט אירע פולע ניין צענדליק יאָר,
מיט מצוות אירע און די גרויע האָר.

דער קלאָרער ווינטער-שניי אַנטקעגן איר זיך טראָגט
ווי אַ מתנה, וואָס דער הימל נאָר פאַרמאָגט,
און אַלע גרויע פלעקן אויפן וועג דעקט צו,
אַז העל זאָל זיין דער וועג דער לאַנגער צו איר רו...

פאָראויס שפּאַצירט דער רחמנותדיקער ווינט
און זינגט אַ וויג-ליד איר, ווי צו אַ קינד;
און ערהגעץ לאָזן זיך מלאכימלעך אַראָפּ
און גלעטן איר פאַרגרויטן קלוגן קאָפּ;
מיט קווייטן אויסגעפּלאָכטענע פון שניי
פאַרוויגן זיי אַצינד איר מינדסטן וויי...

די אויגן אירע זיינען מילד און ווייך
און דאָס געזיכט פון לייכטן אומעט בלייך;
אַרום די ליפּן — דין אַ שמייכל שפּילט,
ווי נאָך עפּעס צו זאָגן אונדז זי וויל...

די מאַמע גייט פּאַמעלעך איצט אַוועק
און ס'ציט זיך וויט דער שניי-באַדעקטער וועג;
און מיט דער גאַנצער שווערער יאָרן-לאַסט
זי וועט דאָרט זיין אַן אַנגעלייגטער גאַסט...

אָ, זע, ווי ניט געבויגן איר געשטאַלט
און אַזאַ גלי אין בליקן זיך באַהאַלט...
די מאַמע אונדזערע אין נעפּל-גרוי פאַרשווינדט
און ס'זינגט אַ וויגליד איר דער טרערנדיקער ווינט...

איך בעט מיין פען...

(אַ בלום אויפן קבר פון א. לעכאַוויצקי)

איך בעט מיין דיכטערישע פען:
געפין דאָס וואָרט,
וואָס זאָל זיך מיט מיין צער פאַרגלייכן;
אָט, קוק און זע,
ווי פוסט געוואָרן איז דאָס אָרט,
וואָס האָט פאַרמאָגט אַן אוצר אַזאַ רייכן...

איך בעט מיין איינגעשפּאַרטע פען;
דיין שאַרפן שפּיץ
טונק איין אין קוואַל פון מיינע טרערן
און מיט דער טרער דער לויטערסטער פאַרקריץ
דעם וויי,
וואָס טויזנט מאַרגנס וועלן ניט צעשטערן.

אָט ערשט, אָט דאָ איז ער מיט אונדז געווען
און, ווי אַ סנה, מיט חברשאַפט געפלאַקערט;
מיט לויכטנדיקן, אימפּעדיקן ברען
האָט ער דאָס פעלד פון אמת
ברענענדיק צעאַקערט.

זיין הילכיקער, זיין קינדערשער געלאַך
געשאָסן האָבן קלינגענדיקע שטראַלן,
ווי ס'וואָלט אין שטילער, חושכדיקער נאַכט,
אַ וואַסערפאַל פון שטערן־שיין געפאַלן.

אין יענע דולע יאָרן פון מלחמה־שרעק,
ווען ס'האָט געמאָרדעוועט דער נאַצישער מחבל;
ווען ס'האָט די וועלט ביים גיהנום־ברעג
אין רויך פון שריפות זיך געצאַפּלט —

האָט זיין באַגלויבט און גלויביק וואָרט,
ווי אַ באַלזאַם,
דעם גלויבן אונדזערן געפּעסטיקט מיט בטחון —
ביז ס׳האָט פּיל־פּעלקערשער נקמה־פלאַם
דעם רוקן פון דער נאַצי־שלאַנג צעבראָכן.

אָט דאָ, אין יענע גריזשענדיקע טעג,
מיר האָבן אַזאַ פריינט אין אים דערוואָרבן
און אַ חבר;
ער האָט אויף באַרג־אַרויפיקן און שווערן וועג
פאַר מיטגייער געמיט זיך און געהאָוועט...

און איצט...
ניט מער צעשיינען וועט זיך שוין זיין בליק
ביים זיך באַגעגענען און שיידן;
זיין קול
וועט מער שוין ניט דעם קלענסטן זיג
מיט פרייד צעקלונגענער באַגלייטן...

אָ, פּען, מיין פּען פון איינגעצאַמטער ליד,
וואו איז דיין וואָרט, דאָס טרעריקע און קלאָרע,
וואָס זאָל דעם צער דעם בלייזאיקן,
וואָס בריט,
אַרויסברומען מיט צענפּאַכיקן צאָרן:

פאַר אָפּהאַקן דעם הייסן אָטעם פון אַ פריינט
אין מיטן פון זיין חלומען און שטייגן;
אין מיטן פון זיין בליענדיקן היינט
די ליפּן שטייף פאַרזיגלען אים מיט שווייגן...

די האַנט די קאַלטע פונעם טויט
אַרונטערזיגן האָט געוואַגט פון בוים
אַ צווייג נאָך אַזאַ גרינעם;
פאַריתומט שטייט דער בוים, די טרערן — רויט
און כ׳קאָן קיין טרייסט־וואָרט ניט געפינען...

זאָל זיין די טרייסט און אויפגעהעלטן וועג
אויף וועלכן מיר האָבן געשפּאַנט צוזאַמען
און נאָר דער טויט האָט גאַנג צו ליכטיקערע טעג
געקאַנט פאַררעטעריש פאַרצאַמען.

דער וועג איז לאַנג, געשטיינערט
און צעמעסערט אונדזער טראָט;
אַ גייער פאַלט, אַ צווייטער און אַ דריטער...
נאָר איבער זיי עס הילכט דער אומצעשטערבאַרער
דער חברשער געבאָט:
די פרייהייט־פאָן —
ניט פאַלן זאָל אין דעם געוויטער...!

* * * * *

איך בעט מיין דיכטערישע פען:
דיין שאַרפן שפּיץ
טונק איין אין קוואַל פון מיינע טרערן;
און מיט דעם וואָרט דעם לויטערסטן פאַרקריץ
זיין נאָמען צווישן פינקלענדיקע שטערן —
עס זאָל די צייט אים קיינמאָל ניט צעשטערן...

עס טרעפט... זי בלייבט אליין...

(דעם אנדענק פון ווארשעווער געטא געהייליקט)

עס טרעפט: זי בלייבט מיט זיך אן איינזאמע אליין,
און פלוצעם שווימט ארויף אין איר א יאמערדיק געוויין;
פארגליווערט, איינגעקלעמט און שטייניק־הארט,
אין ראנד אין טונקעלן פון פענצטער אנגעשפארט,
זי שטייט. די שאטנס נאכטיקע זיך שארן ביי די ווענט,
און ווידער טוען זיך א בראך אין חושך אירע הענט;
א טרער א זודיקע א ברי טוט איר ווייט־בלאנדזשענדיקע אויג
און ס׳טוט, ווי פון א קלאפ, איר קערפער זיך א בויג —
ס׳איז גרוים אזוי און שווער די משא פון איר פיין,
וואס בויגט צוזאמען אירע קני, ווי א פארשיכורטע פון וויין...
דאס האט דער ווי, וואס קלייבט אין הארץ זיך יארנוויז,
אדורכגעריסן זיך, ווי פרילינג־טייך דורך דיקן אייז,
ווען אנגעפילט ער ווערט, אזש ביז צום פלאצן גרייט,
און מעכטיק ברעכט אדורך זיך קרעכצנדיקערהייט...

נאך העלער, ווי אין טאג־ליכט, זעט זי אלע אכט
ווי ברענענדיקע שאטנס אין דער פינצטערניש פון נאכט:
די אלטע מאמע, ליבעלע, ראכמיעלקע און בערעלע,
די קליינע שוועסטערל, די תנעוודיקע פערעלע,
און אויך די שניר די יונגינקע מיט לויכטנדיקע קעפ,
מיט טאנצנדיקע, פעך־שווארצע און גלעטנדיקע צעפ —
עס וויקלט ביז זיך איבער זיי די פייער־שפייענדיקע שלאנג
און הילט זיי איין אין איר פארצערנדיקן, שלינגענדיקן גאנג;
און איבער זיי — דעם העקערס קאנקנדיקער קנוט,
און רויטער פון די פלאמען — שפריצט דאס זודיק־הייסע בלוט...
וואס שטילער דער ארום, וואס טונקעלער די נאכט —
זי זעט זיי אלע קלארער נאך, זי זעט זיי אלע אכט...

און זי — איר גורל האָט פֿאַרהיט זי פֿון פֿאַרלענד און שאַנד,
אַריבער ים איז זי אַוועק — נאָך פֿאַרן בראָך — אין ווייטן לאַנד;
און אויפֿגעבויט איר היים דאָ, ווי אַ פֿויגל בויט זיין נעסט,
פֿון שריפֿות ווייט און ווייט פֿון היטלערס בלוטיקן פֿאַרמעסט.
איז זי אַ צווייג אַן איינציקער פֿון דעם צעהאַקטן בוים,
וואָס אויסגעוואָרצלט האָט דער שטורעם, ווי אַ בייזער טרוים.
זי וועט די וואונד די ניט פֿאַרהיילטע טראָגן ביזן קבֿר שוין,
די וואונד, וואָס שטעכט איר קאָפּ דעם גרויען, ווי אַ דערנער-קרוין.

... ניטאָ שוין מער די גאַס די וואַרשעווער — איר היים —
געבליבן איז דער ווי, וואָס פֿרעסט איר נאַכט-רו אין געהיים...
קיין זכר מער פֿון איר פֿאַרשניטענעם משפּחה-שטאַם —
געבליבן איז אין הארצן נאָר דער שניידנדיקער שראַם.
און, ווי אַ קללה, רייסט זיך פֿונעם תּהום פֿון איר געביין
איר נים-דערהערטער, אויפֿגעציטערטער געוויין;
און ביז עס ווייזן זיך די ערשטע שטראַלן פֿון פֿאַרטאָג —
די שאָטנס נאַכטיקע פֿאַרשלינגען איר געקלאָג.

עס טרעפֿט... און ווען עס ווייזט זיך ערשטער אָנזאָג פֿון באַגין —
איר טיפֿן ווי באַהאַלטן — ווייסט זי ניט וואוהין...

זיין טרוים איז מיט אונדז

(אין אָנדענק פון נ. ג.)

דער צער שניידט דאָס האַרץ, ווי אַ שטעכיקער דאָרן,
פאַרהילט איז דאָס אויג מיט אַ גליאיקער טרער—
מיר האָבן אַ פריינט און אַ חבר פאַרלאָרן
און ס'בויגט זיך פאַרטרויערט דער קאָפּ צו דער ערד.

אַמ ערשט האָט ער מוטיק מיט אונדז דאָ צוזאַמען
מיט טריט מיט צעזונגענע פריידיק געשפּאַנט;
אויף ליפּן אויף זיינע געשפּילט האָט אַ שמייכל
און קרעפטיק מיט שלום געדריקט אונדזער האַנט.

געהאַלטן די אויגן און ס'האַרץ זיינס ברייט אָפן
פאַר אַלץ, וואָס אין לעבן אַרום האָט געגליט;
דער פאַקל פון גלויבן, בטחון און האָפן
באַלויכטן האָט העל זיינע זיכערע טריט.

אָ, וויפל צעוואָרפן אין וועג זיינען שטיינער?
צו ווערן געשטרויכלט איז אָפט אַזוי גרינג;
נאָר דעם וועט ניט אָפּקערן — גאָרנישט און קיינער—
פאַר וועמען דאָס לעבן מיט האָפענונג זינגט!

און שפּאַנט מיט אונדז איינער מיט זוניקע אויגן
און פלוצים פון ריי לעבן אונדז טוט אַ פאַל —
די קעפּ די פאַרגרויטע אין טרויער מיר בויגן—
פאַרלאָשן ווי נאַכט וואָלט אַ לויטערן שטראַל...

נאָר ער וואָלט אַליין אונדז צו וויינען פאַרוווערן—
עס ליגט ניט אין טרערן פאַרבאָרגן קיין טרייסט;
זיין חלום, וואָס קיינער געקאָנט האָט צעשטערן,
מיר דריקן צום האַרצן נאָך פעסטער און הייס.

מיר וועלן זיין נאָמען מיט ליבע דערמאָנען
פאַר אַלץ, וואָס ער האָט אַזוי גלויביק געטאָן;
זיין חלום וועט לויכטן אויף אונדזערע פאָנען,
ווי לאַנג נאָר דאָס האַרץ אין אונדז חלומען קאָן...

יאָרצייט־ליכט ברענען...

(אויגוסט 12, 1952)

יאָרצייט־ליכט ברענען אין האַרצן ביי מיר—
זעען איך זיך הינטער פאַרטרויערטער טיר:
קיינער אין אויג מיינער זען זאָל די טרער,
גרייכן זאָל „אוי" מיינער קיינעם געהער;
ס'ווילן ניט רינען די טרערן פאַר לייט,
אָפּטער— ביז הימל דאָס שווייגן עס שרייט...

זיץ איך אַהינטער פאַרטונקלטער טיר,
איבער די שטוב־ווענט די אויגן איך פיר:
איינס נאָכן אַנדערן טוען אַ שוועב
לאַנג־מיר־באַקענטע, צעלויכטענע קעפּ—
קוקן אַי פאַטערלעך־האַרציק, אַי שטרענג,
יעדער אַ שמייכל פון גינגאָלד מיר שענקט:

גינגאָלד פון לויטערן לידער־געזאַנג
שווער אויסגעלייטערט אין יאָרן־געדראַנג;
קלאַנגען, ווי סערפּן אין שניט־צייט אין פעלד,
יוגנטלעך־זאַפטיק און בליציק צעהעלט;
גאָלדשטיקער— פּראָזע, געבליאַסק פון אַ ליד—
אין פלאַקער פון אומרו— געשמאָלצן, געשמידט...

...דאַכט זיך— זיי שוועבן אַרונטער פון ווענט,
דריקן מיר שלום מיט זוניקע הענט:
„ס'ליד, אונדער ליד, האָבן שטורעמס געוועבט,
האָט זי די שטורעמס לאַנג איבערגעלעבט;
שטאָלענע צייט אונדזער פּערז האָט געבויט—
האָט איבער אים ניט קיין שליטה דער טויט..."

יאָרצייט־ליכט ברענען אין האַרצן ביי מיר—
זיץ איך געבויגן ביים שוועל פון מיין טיר...

טאַטע מײַנער

(צו זײַן 50־יאָריקן יאָרצײַט)

אַ שװערער שטײן — אויף קבר דײַנעם,
דײַן נאָמען — אויפֿן שטײן —
נאָר טװיזנט מאָל אין חלום מײַנעם
באַלעב איך דײַן געבײן.

ס'עס הויכט אין מיר דײַן שװערער אָטעם,
אין אָדערן — דײַן בלוט;
די בלאָ פֿון דײַנע מילדע אויגן
אין מײַנע פֿינקלען טוט.

האָסט מיט דער פֿרעסל זיך געחברט,
געבאָטן — הײליק אָפּגעהיט;
די אײנזאַמקײט האָט לאַנג געפֿרעסן
אין פֿרעמדקײט דײַנע טריט...

װי פֿרעמדע זײַנען מיר געבליבן
ביז טויטס פֿאַרצוקנדיקער שעה;
קײן פֿרײד אין ערגעץ ניט געקליבן,
ניט דאָרטן און ניט דאָ...

עס האָבן בריװ אַהין געטראָגן
דערנאָך— צוריקגעפֿירט:
די בענקשאַפֿט צו און פֿון דער שטעטל,
מיט טרערן אָפֿט באַצירט.

דײַן װעג — אַ לאַנגער און אַ שמאָלער,
צום הימל אַזש דערלאַנגט;
און איך האָב זיך מיט גאָט צעזעגנט —
פֿאַר אַלץ — אים אָפּגעדאַנקט.

נאָר מיר פֿאַרבליבן איז דײַן גלויבן,
אַז יושר איז דער תוך;
װעל איך, װי דו, אין האַרץ אים טראָגן,
װי שװער ס'זאָל זײַן דער יאָך...

די לעצטע שעה...

ווען לעצטע שעה וועט קומען און פון דאנען
איך וועל אין רו אין אייביקער אוועק —
איך ווייס: ס'איז עמיצער פאראנען,
וואס איבערנעמען וועט מיין ארעמען געפעק.

און ווען־עס־איז, אין העלע טעג אין ווייטע,
ווען איינהילן וועט מיך די לאנגע נאכט —
עס וועלן געבן אייניקלעך פארשייטע
אויך וועגן מיר, דעם איינגעשלאפענעם, א טראכט.

עס וועלן ערגעץ זוכנדיקע פינגער
ארויסנעמען א בוך מיינעם פון שראנק;
א ברום געבן די שורות וועט א זינגער
און פאר א גוטן פערז מיר אפשיקן א דאנק.

ער וועט מיין נאמען ברענגען אויף די ליפן
פאר עפעס גוטעס, וואס איך האב געטאן;
ווייל כ'האב ניט אויפגעהערט צו קעמפן, ליבן,
ווי לאנג דאס הארץ האט שלאגן נאר געקאנט...

איבערזעצונגען

☆ ☆ ☆

די דינע ווערבע

וואָס-זשע איינזאַם וויגסט זיך,
ווערבעלע דו דינע,
שטייסט און בויגסט דיין קעפּל
צו דער ערד דער גרינער?

איבערן וועג אַנטקעגן,
איבערן טייך דעם ברייטן,
שטייט אַ דעמב דאָרט איינזאַם,
ווי געשמידט אין קייטן...

„כ'וואָלט מיט פאַרגעניגן
צו דעם דעמב אַריבער,
און זיך מער ניט בויגן
אין מעת-לעתן טריבע;

כ'וואָלט מיט מיינע צווייגן
זיך צו אים געטוליעט,
ווען אין קאַלטן דרויסן
וואָלט דער ווינט געהוליעט..."

נאָר די ווערבע קאָן ניט
צו דעם דעמב אַריבער—
און אַליין זי וויגט זיך
מיט איר גרויסער ליבע.

(פון רוסיש)

נתן אַלטערמאַן

חנה ראָווינאַ

ווען זיי האָבן דערזען זי מיט בליקן מיט ערשטע
און דערהערט איר געזאַנגפולן, וואַרעמען קול —
זיי האָבן געשטוינט: ווי פון ווינט אַ באַריוטע,
וואָלט צעשפּילט זיך אַ וואונדערלעך פידל פון פאָלק.
יאָ, געליבט האָבן זיי גאָר אַ סך, נאָר ווי שפּילצייג;
נאָר זי האָט פאַרכאַפּט זייער האַרץ מיט איין מאָל.

ווען זיי האָבן דערזען זי מיט גאַפנדע בליקן,
אַזאַ נאָבעלע, שלאַנקע — האָט ס'פאָלק באַלד דערקענט
זיך אַליין, ווי'ן אַ לויטער-געשליפענעם שפּיגל,
זיין געירשנטן חן, וואָס ער האָט ניט פאַרשווענדט:
די עכט פּרוואַישע פּראַכט, אירע האָר—שטייף-געפלאָכטן,
און דער גלאַנץ אין איר בליק, ווי פון פאָלק-שילד דער בלענד.

שוין פון אַנהויב געשטעמפלט, פון וואַנדער דער מייסטער;
פון אַלע — די איינציקע... כ'זאָג ניט געגנוי,
אַז מער ווי אַ קינסטלער איז זי. ס'וויל דאָך קיינער
— מיר דאַכט זיך— מען זאָל אים באַטיטלען אַזוי...
נאָר ס'איז קלאָר ווי דער טאָג: ווי די פּאָסיקסטע כלים,
פאַרפלעכטן זיך ווערטער אין פעסטן געבוי.

עס האָבן צונויפגעפלאָכטן זיך ווערטער
מיט גרינגער, נאָר קרעפטיק-צעבליציקטער ליכט,
און געשפּרייט האָט זיך ריח פון ווייטן געוויטער,
ווען פאַר זיי האָט אַנטפּלעקט זיך איר ליכטיק געזיכט.
פאַראַן זעלטענע פאַלן... אַ האַנט אַ געניטע
קלייבט אויסעט נאָר די, וועמען הימל פאַרפליכט.

אונחזער לשון, וואָס בליט אויף די אַשן פון שריפות,
דער שטורעם פון אויפבלי — צי אָרעם, צי רייך —
זיי האָבן געדאַרפט חוץ דאָס וואָרט און דעם ספר,
אויך די פראַכט פון דער פרוי, איר געוויין און געלאַך...
פאַראַן זעלטענע פאַלן... אומזיסט איז צו פרואוון
צו פאַרשטיין זיי געגוי, ווי עס פאָדערט דער פאַך...

ניט אַזוי? עס איז גוט וואָס ס'דערשיינט אָט-דער וואונדער,
ווען עס טוט אין דער הויך זיך דער פאָרהאַנג אַ הויב,
און געשיכטלעכע נעמען, פון אומגליק פאַרוואונדטע,
ווי צערטלעך געזאַנג, פול מיט פיין און מיט ליוב —
זיי ווערן געשטאַלטיקט געפילפול און קרעפטיק,
ווי אַ גרונט-פונדאַמענט — ניט קיין אויספוצונג-שטויב...

דאַכט זיך: פורפור און שמאַטעס... נאָר וואו איז אַ צווייטע
צו דער טראַגיש געשטאַלט, אַזוי מעכטיק ביז גאָר?
עס קאָן זיין, אַז איר בענקט זיך אַמאָל, אויף איר קרייז-וועג,
נאָך דער שפּיל פון טאָג-טעגלעכן שטייגער פון יאָר —
נאָר די האַנט, וואָס האָט אויסגעוויילט זי, האָט באַפוילן:
אין דעם איינזאַמקייט-קרייז, וואָס איז נאַקעט און קלאָר!

אָט דאָרט איז דער שטורעם, דאָס ליכט און דער חושך,
אָט דאָרט שעפּט איר ברוסט פול איר נאַרהאַפטע לופט.
געבענטשט זאָל זי זיין פאַר עניוות און יושר
מיט וועלכע זי טראָגט איר געקרוינטן באַרוף.
ס'איז איר גורל קיין גרינגער און ברענגט קיין עשירות —
נאָר זי טראָגט אים מיט שטאָלץ און זי גיט אים ניט אויף.

אַ, געבענטשט זאָל זי זיין, די מעלאָדיש צעבליטע,
מיט דער גבורה פון לייב, מיט דער מילדקייט פון טויב;
אַ, געבענטשט זאָל זי זיין, מיט דער קייט צוגעשמידטע
צום פאַרזיגלטן קרייז; אי געבענטשט, אי געלויבט!
און לאָמיר איר זאָגן: אַ דאַנק דיר, געקרוינטע,
אַ דאַנק דיר, אָ, קינסטלערין, יידישע פרוי!

און מיר זאָגן איר: פריי זיך מיט וואָגיקער משא,
מיטן זיגל פון גורל, וואָס דיר איז באַשערט
און פריי זיך, וואָס ס'שפילט אויף דיר, ווי אויף אַ האַרפע,
דער לויטערער קלאַנג, וואָס דעם פאָלק נאָר געהערט.
ווי פאַפירענע שיפן די יאָרן פאַרשווינדן —
נאָר קיינמאָל דער קלאַנג איבער רעשיקער ערד.

פאַרגיב די געפלאָכטענע, גלאַנציקע רעדעס —
זייער כישוף-געקלאַנג ליגט זיך דריקנדיק-שווער;
נאָר אויף דיר, ווי זיי רוען אַזוי מאַיעסטעטיש,
אַזוי מלכותדיק-גרינג אויף דיין איטלעכן קער!
ס'איז גוט, וואָס מען דאַרף זיי, מען מוז זיי דערמאָנען —
אויב ניט, וואָלט דער זשאַווער זיי לאַנג שוין באַדעקט.

אין זאָל וועט זיין ליכטיק, אין זאָל וועט זיין טונקל,
עס וועלן זיך בייטן דער חלום און וואָר;
מיר קוקן אויף דיר, פון דיין חסד באַזיגטע,
אין דערהויבנקייט — פשוט, די שענסטע ביז גאָר...
און דאָס ליד, וואָס מיט פען ווערט געזונגען דיר איצטער,
געבליט האָט זי פריער אין האַרצן ביי מיר.

(פון העברעאיש)

פּאַבלאָ נערודאַ

די טויטע אויפֿן סקוווער

איך קום ניט וויינען דאָ, וואו זיי זיינען געפֿאַלן;
איך קום צו אייך, וואָס לעבן נאָך,
איך רעד צו אייך און אייך צו זיך.

אויף אָט דעם סקוווער דעם אָפֿענעם
באַגאַנגען איז געוואָרן דער פֿאַרברעך.
ניט אין אַ וואַלד געפֿלאָסן איז דאָס בלוט דאָס אומשולדיקע;
ניט אויפֿן זאַמד דעם דורשטיקן, באַהאַלטנדיקן
פֿון די פּאַמפּאַס;
קיינער האָט געפּרופֿט פֿאַרדעקן אים —
אין סאַמע האַרץ פֿון לאַנד
באַגאַנגען איז געוואָרן דער פֿאַרברעך.

איך בין אַמאָל געווען אין די ניטראַטן־מינעס
מיט אומבאַוואוסטע העלדן,
וואָס האָבן אויסגעגראָבן דעם צעפּודערטן,
באַפֿרוכפּערדיקן שניי
פֿון האַרטער קאָרע פֿון פּלאַנעט;
איך בין געווען מיט זיי אין צייט פֿון גרויסן סטרייק.

כ׳געדענק דעם שטאָלצן, האַרטן דריק
פֿון הענט פֿון ערדישע.
זיי האָבן מיר געזאָגט: אָ, זע נאָר, ברודער,
זע נאָר, ווי מיר לעבן דאָ:
אין יומבערסטאָן, מאַפּאָטשאַ, ריקאָווענטורא,
פּאַלאָמאַ, פּאַן דע אַסוקאַר, און פּיאַכיאַ.
זיי האָבן מיר געלאָזן גריזשען
די מיזעראַבלע וואַרצלען,
וואָס גיבן זיי די גאַנצע שפּייז;
זיי האָבן מיר געוויזן דאָרט די אויסגעבעטע ערד
— דעם דיל דעם שטויביקן —
די היץ, דעם שמוץ, די וואַנצן,
די איינזאַמקייט אומענדלעכע פֿון זייער לייב־און־לעבן.

איך האָב געזען זיי ביי דער פּראַצע,
די פאַרשוויצטע קוילן־גרעבער,
און פון די הענט זייערע דעם אָפּדרוק
אויף די הענטלעך הילצערנע פון קירקעס.

אָ, מענטשן, דאָ ט'איר אויסגעשטרעקט די הענט אין הילף
צום אַרבעטער געבויגענעם פון היגע פּאַמפּאַס;
איר האָט געענטפערט זייער רוף
און זיי אַהער גערופן — מיט אַ יאָר צוריק —
צו קומען אויפן סקוועך מיט מאַן און פרוי און קינד,
און אַ פליייץ געטאָן האָט אייער בלוט...
אין סאַמע האַרץ פון לאַנד געוואָרן איז דאָס בלוט פאַרגאָסן,
אַנטקעגן דעם פּאַלאַץ, אין מיטן גאַס —
אַז זען זאָל עס די גאַנצע וועלט
און קיינער זאָל דאָס בלוט ניט אָפּווישן;
די רויטע פלעקן זאָלן בלייבן דאָרט,
ווי שטערן איינגעפּעסטיקטע,
אומרואיקע, ניט פאַרגיביקע...

אָ, מענטשן, ס'איז געשען, ווען איר
מאַרשירט האָט אויפן סקוועך אויף אייער אייגענעם,
זינגענדיק די אַלטע טרערנפולע לידער,
מיט האָפענונג פול און פול מיט צער;
עס איז געשען, ווען הענט האָבן געצויגן זיך
מיט פינגער אויסגעשטרעקטע צו די פּאַמפּאַס
און יעדעס וואָרט פון אייניקייט
געקומען איז פון האַרץ —
אָט דעמאָלט האָט דעם מערדערס האַנט
דעם סקוועך אַדורכגעווייקט מיט אייער בלוט...

אַזוי געוואָרן איז די פאָן פון אונדזער לאַנד געמאַכט:
פון טרויער־שמאַטעס האָט דאָס פאָלק זי אויסגעהעפט;
מיט פעדעם גלאַנציקע פון ליבע אויפגענייט;

פון העמדלעך זייערע
— און אפשר פון די הימל־פעלדן —
א בלויע לאטע אויסגעשניטן
און צו דער פאן פון זייער לאנד
מיט זשעדנע הענט זי צוגעשפיליעט, ווי אן איידלשטיין,
און טראפנווייז פארוואנדלט זי אין פייערדיקן רויט.

נאר יענע, וועלכע זיינען צו דעם סקוואר געקומען
מיט געווער געלאדענעם און מיט באפעל
צו הרגענען אן רחמים —
זיי האבן דא דערזען אן עולם, זינגענדיק,
א פאלק געקניפט, צונויפגעבונדן שטייף
מיט ליבע און מיט פליכט.
א מיידעלע א דינס געפאלן פלוצעם איז
פארקוועטשנדיק איר פאן;
א בחור, הוסטנדיק, געדרייט האט זיך
מיט וואונדן אין דער זייט.
אין שוידער־שטילקייט האט דאס פאלק געזען זיין פאלן
און ס׳האט א טרויער־כוואליע זיך א הויב געטאן
און איינגעפרוירן אין א קאלטן צארן.
זיי האבן איינגעטונקט די פאנען אינעם בלוט
און אויפגעהויבן זיי —
און הויך געהאלטן פאר דעם מערדערס בליק.

אין נאמען פון די טויטע — איך פאדער שטראף;
פאר די, וואס האבן אונדזער לאנד מיט בלוט באשפריצט—
איך פאדער שטראף;
פאר די, וואס האבן דעם באפעל געשיקט —
איך פאדער שטראף;
פאר דעם פאררעטער, וואס געקראכן איז נאך מאכט
אויף קערפערס טויטע — איך פאדער שטראף!

פאַר די וואָס זיינען מוחל און פאַרענטפערן —
איך פאָדער שטראָף!
איך וויל קיין הענט ניט דריקן איצטער און פאַרגעסן,
איך וויל ניט אָנרירן די בלוט־באַפלעקטע הענט —
איך וויל נאָר שטראָף!
איך וויל ניט מען זאָל שיקן זיי אין לענדער
ווי אַמבאַסאַדאָרן,
צו אויסהאַלטן זיי, ביז אַלץ פאַרגעסן ווערן וועט
און זועט פאַרגיין;
איך וויל זיי זען ביים משפט־טיש
אַט דאָ אין דרויסן אויפן אָרט —
איך וויל זיי זאָלן קריגן זייער שטראָף!

איך וויל איצט רעדן צו די טויטע,
ווי זיי וואָלטן אַט דאָ געווען:
אָ, ברידער מיינע, עס וועט אָנגיין,
אונדזער קאַמף וועט אָנגיין אינעם לאַנד,
אין די פאַבריקן, אויף די פּערהמעס, אין די גאַסן,
אין די ניטראַטן־גריבער, אין די פּאַמפּאַס,
אין די קופּער־קראַטערס, גליענדיק מיט רויט און גרין,
און אין די היילן, וואו די קוילן־נעט
אין בין־השמשות שימערירן —
עס וועלן אומעטום די שלאַכט־רייען זיך ציען
און ס׳וועלן אַט די פאָנען אין די הערצער אונדזערע
— די עדות אייביקע פון אייער טויט —
פאַרמערן זיך און פלאַטערן געדיכט אַזוי,
ווי דער צעפּראַל פון בלעטער
אין אומאויסשעפּלעכן פרילינג...

עם וועלן טריט,
זיך שאַרנדיק אויף אַט דעם סקווער אַ טויזנט יאָר,
ניט אָפּרייבן אויף אַט די שטיינער
דעם שפּור פון אייער בלוט.
און כאָטש דער קלאַנג פון קולות אָן אַ צאָל
קרייצט דורך די שטילקייט דאָ —
דאָך אויפקלינגען וועט פייער־גלאָק
די שעה פון אייער טויט.
עס מעגן אַט די וועגט צעפּוילט ווערן אין רעגן
ביזן פונדאַמענט —
ניט אויסלעשן וועט ער דעם פלאַם
פון די מארטירערס נעמען.

די טויטע האַנט
פון טויזנט אונטערדריקונג־נעכט
וועט ניט דערשטיקן אייער לעבעדיקן טרוים
פון יענעם גורלדיקן טאָג,
וואָס מיר איבער דער גאַנצער וועלט,
— אַזויפיל אונדזערע —
היים בענקען:
דער לעצטער טאָג פון לייד,
דער טאָג פון יושר,
אַ געוואונענער אין ביטערן געראַנגל.

(פון שפּאַניש)

גוסטאַוו אַדאָלפאָ בעקער

כל זמן...

ניט זאָגט: ס'איז אויסגעשעפּט שוין אייער אוצר,
דערפאַר שווייגט אייער דיכטערישע לירע;
אפילו ווען ניט זיין עס וועלן קיין פּאָעטן —
פּאָעזיע וועט זיין.

כל זמן עס וועלן כוואַליעס ציטערן,
ווען ס'וועט אָנצינדן מיט אירע קוּשן זיי די זון;
כל זמן די זון אַליין וועט פּוצן זיך
מיט וואָלקן־שטיקער — פייער, גאָלד;

כל זמן די לופט וועט טראָגן אין איר שוים
פּערפּיום און האַרמאָניע;
כל זמן ס'וועט פרילינג זיין נאָר אויף דער וועלט —
וועט זיין פּאָעזיע.

כל זמן דער מענטש וועט אין זיין פאַרשן
דעם קוואַל פון לעבן ניט אַנטדעקן,
און ס'וועט אין ים און הימל בלייבן נאָך אַ תהום,
וואָס לאָזט זיך ניט דערקענען;

כל זמן פאַראויסמאַרשירנדיקע מענטשהייט
ניט וויסן וועט וואוהין זי שפּאַנט;
ווי לאַנג נאָר ס'וועט איין סוד פאַרבלייבן
פאַרן מענטש — וועט זיין פּאָעזיע.

כל זמן עס פרייט זיך די נשמה
און ס'לאַכן ניט די ליפּן;
כל זמן עס ווילט זיך וויינען,
נאָר דאָס געוויין פאַרטונקלט ניט די אויגן;

כל זמן עס וועלן הארץ און קאפּ
נאָר פירן צווישן זיך מלחמה;
כל זמן עס וועלן זיין זכרונות, האָפענונג —
וועט זיין פּאָעזיע.

כל זמן עס וועלן זיך אין עמיצ'ס אויגן
אַ צווייטנס אויגן זיך צעשפּיגלען;
כל זמן ס'וועט עמיצ'ס אָטעם ענטפערן
אַ צווייטנס אָטעם פון די ליפּן;

כל זמן עס וועלן אין אַ קוש אַ הייסן
נשמות צוויי זיך ענג פאַרוועבן;
כל זמן ס'וועט אויף דער וועלט דער גאַנצער
איין שיינע פרוי נאָך לעבן —
וועט זיין פּ אָ ע ז י ע.

(פון שפּאַניש)

ווי גוט וואָלט געווען...

ווען איין מענטש באַטראַכט וואָלט דעם צווייטן:
אַ ברודער אין נויט און אין פריידן —
ווי גוט, אָ, ווי גוט וואָלט געווען אויף דער וועלט,,
ווי גוט וואָלט געווען אויף דער וועלט, אַ־האַ,
ווי גוט וואָלט געווען אויף דער וועלט.

ווען קינדערלעך וואָלטן געגנוג מילך געהאַט,
און אַלע געהאַט וואָלטן עסן צו זאַט,
ווען קיינער געדאַרפט וואָלט ניט זיין קיין סאָלדאַט —
ווי גוט וואָלט געווען אויף דער וועלט.

ווען קיינעם אין לאַנד וואָלט קיין היים ניט געפעלט
און קיינער געליטן וואָלט הונגער און קעלט;
ווען ברודערשאַפט וואָלט אַלע הערצער באַזעלט —
ווי גוט וואָלט געווען אויף דער וועלט.

(פון ענגליש)

ספאנסאָרס און שטיצער פון בוך

• ערד־ספּאָנסאָרס

מערי גאָרפילד
ישראל און ראָוז וואַגנעטעק
סאָניע יאַבלאָן
מאַקס גראָס
שיינדל שוואַרץ־טאַנגרי

• ספּאָנסאָרס

לינאַ קלאַפּערמאַן (אין אָנדענק פון סעם)
טשאַרלי און ראָוז וועקסלער
נעט פּאַרמאַנסקי און ליובאַ
מיני פּאָלער
אַנאַ קאָהן
ליליען און נייטן טשערנאַי
באַרבי און אַנאַ פלאָם (אין זייער אָנדענק)
מילדרעד און סעם פּענצטער
(סט. לואיס)
פּאָלין אײַדליש
סעם ראַטינאָוו
יוצי און ענאַ מאַרדען
משה און גאָלדע שוואַרץ
חיים און פרידא שטיין
נייטן און פרענסיס סענטער
דזשאָו און אײַדע באַרנשטיין
אהרן קוירטמאַן
יאַיאַ און מישאַ טאַרלאָ
דזשעק און ראָוז ווייסמאַן
הערשל און סאָניע קאָהן
עוועלין אַלעקסאַנדער
סעם און פּאָולין גאָלדשטיין
אייב בערנשטיין
סעם און גאָלדע בולקין
סעם בערנשטיין (וועלי)
מאָריס און ליבע שולמאַן
מיכאָעלס לייען קרייז, ל. א.
משה סאָבעל בענדער מאַלאַטניק

פּאָלאַ קאָרן (אין אָנדענק פון אייב)
קלאַראַ ניומאַרק
נייטן קאַרפּילאָוו
דזשאָו און לילי קאָרן
איזיק און אסתר שיליט
(סענטשורי ווילעדזש)
ישראל און דאָרע לאַקרעץ
פּאָולין והייטמאַן
מיכאָעלס לייען־קרייז, ל.א.
סעם און פעני אַראַנאָף
אייב אָדלער
נייטן און ענאַ שאַפּיראָ
בערל און לינאַ פילדס
סעם און סידי קליין
(סענטשורי ווילעדזש)
סעם און בערטאַ זיידמאַן
שיקאַגאָ קולטור קלוב אין ל.א.
אידישער פאָלקס־כאָר אין ל. א.
דאָריס שינביין
דזשוליוס און סערע אסטראָפּסקי
(עלסינאָר)
די ספּיוואַק פאַמיליע (דעטראָיט)
קלאַראַ ראָמאַן (אין אנדענק פון סעם)
(דעטראָיט)
יאָסל און רחל גרינשפּאַן (פּעטאַלומאַ)
איווע פראַנצבלאַו
אייב בערניקער ווינדזאָר (קאַנאַדע)
סיליע פּאָקס
דאָרע לעטווין (אָוק פּאַרק, מישיגען)

• מיטגלידער

מאָריס און עלקע בלאָט
ביטריס ריטש (עלסינאָר)
פּאָול און בלומע מונדעל (עלסינאָר)
מאיר און דאָריס האָראָוויץ (ניו־יאָרק)
שעליאַ שאַפּיראָ
מעקס און ראָוז גיטלין

באָריס און יעטאַ גורשטיין
מאָריס דעכטער
ראָוז בערמאַן (דעטראָיט)
שרה גאָלד (אין אָנדענק פון אברהם)
(דעטראָיט)
אַלעקס און לאה קאַץ
חיים און פערל סענגער
אַרנאָלד און פעני בראַון
דזשעק און דאָרע מילער
דזשוליוס מאַרקוס
קלאַראַ פיינגאָלד (ניו־יאָרק)
הערי ווייסבערג
(אַטלאַנטיק סיטי, נ. דזש.)
מאיר און בעטי פּאַרבער (עלסינאָר)
מאָריס און סענדי שוואַרצבורד
ראָוז סיטרין (אין אָנדענק פון משה)
(דעטראָיט)
לעאָן און ריווע לערנער
דזשייקאָב לעניק (עלסינאָר)
ראובן און פּיוול יוקלסאָן
יעקב און נעלי אַשפּיז
אברהם און גאָלדע מאַימודעס
פּיניעי און מילי גרינבערג
דזשעק און בעטי גראָסמאַן
מילדרעד לאַסניק
אייב און צירל דאָבזשינסקי
אסתר טענענבאַום
מערי בערמאַן
אַלבערט און פּערל פּייגלסאָן
מלכה ניומאַן
מאַקס ריטש
סעם און מלכה דאַרדיק
סימע גורעוויטש
נתן דוד קאַרמאַן (פילאַדעלפיע)
מיני פרענקל
סעם און לאַדי ווייסמאַן (דעטראָיט)
סעם און דיאַנאַ קוגלער
אייב קרעמער
הערי לעין
דוד און בעלאַ דוואָרין
טאָני און איווע פּאָול

אייזיק און העלען ניומאַן)
ב. בענעוויץ (מיאַמי)
פּראָגרעסיוו קלוב
(אַטלאַנטיק סיטי, נ. דזש.)
מאָריס און רעגינאַ אַבאַרבאַנעל
(מיאַמי)
סילוויע סילווער (מיאַמי)
רעי בעקער (מאָנטרעאַל, קאַנאַדע)
אסתר גוראַ
דייוו רעזניק
פרידע ווישניאַק
טשאַרלס און לילי שוגערמאַן
שמואל שוואַרץ (עלסינאָר)
אַנאַ סיווער (עלסינאָר)
סערע קראַוז (עלסינאָר)
ציפּע הערמאַלין (עלסינאָר)
מאָריס פּיינבלאַט (עלסינאָר)
ראָוז קופּער (עלסינאָר)
לוסי לעכאָוויצקי (ניו־יאָרק)
מישאַ און איידאַ באָגאַרד (עלסינאָר)
מאַקס און בלענטש וואַלמאַן
סאָניע גודלאָוו
(אין אָנדענק פון נייטן אייעראָף)
מוני און סאָפי קלערמאַן
מאָריס און עלסי האַלפּער
יאַנקל רובין
לינע שוואַרץ
מענדל יעלין
ישראל און חנה פריד (ניו־יאָרק)
אַ פריינט
ראָוז ברייטמאַן
לואי סטאַלאָוויטש (שיקאַגאָ)
שטאָט קאָמיטעט פון קלובן (שיקאַגאָ)
בנימין, ראָוז געווירץ (סאַן פראַנציסקאָ)
רחל טאַנקוס (דעטראָיט)
דזשאָו און איווע לאַזאַר (דעטראָיט)
לוסי לעכאָוויצקי (ניו־יאָרק)
ז. ווייגפער לייען קרייז, ל. א.
מאָריס פישמאַן
מירל ראָטבלאַט
חיים און חנה בוקרינסקי
קלאַראַ בלומענפעלד

אסתר טענענבאַום
כאַווער־פּאַווער לייען־קרייז (ס. פ.)
דר. טשערנער און גרייס
סעם הימל
משה פּעלאָו
דיאַנאַ שוואַרץ
שלום עליכם לייען־קרייז (ל. א.)
יאַנקל רובין (אין אָנדענק פון סלאַוואַ)
סעם האַלפּער
נייטן און פרידע באַגאַד
דאָראַ לעטווין (אָוק פּאַרק, מישיגען)
סאַשאַ און חוה באַדין
אַנאַ קליינמאַן
מיד־טאַון עמאַ לאַזאַרוס קלוב
הערי סווערדלאָף

אַנאַ קרופּין
דייוו און בלענטש פּראַדקין
יוסף ראָזען (שיקאַגאָ)
זאַרי און מלכה גאָטפריד
אייב און אידיט גאָטפריד
וועסט־לייק קולטור־קלוב
נייטן און אײדאַ סירעס
(סאַן פראַנציסקאָ)
פּאָול און מרים שטיין (סאַן פראַנציסקאָ)
ירחמיאל און לינאַ פּאַרבער
עטל גרואווער (ליזשור וואָירלד)
קלאַראַ פּאָול (אין אנדענק פון גרעגאָר)
נייטן און כיענע קאָהן
סעלף־אַדוועגסמענט קלוב

י.א. און עלקע ראבנטש
דר. חיים און פעי לובין
אראן און חנה מאלינסקי
ליא און דארא אקון
דזשאק און שרה גוטפרייבנט

אייב ווייזלמאן
מיני פאלער
יוסף שאכבאור
בעקי בערגמאן
רבקה איידמאן

אינהאַלט

קום, ווי אַ פּריינט

ליכטיקע שטיגן — 7
קום צוגיין, ווי אַ פּריינט — 8
די שאַפונג געבענטשטע פון פען — 10
וואָס מיינסטו — 13
צו מיינע זיבעציק יאָר — 14
דאָס לעבן־זאַמד — 16
איך בין נאָך אַלץ פאַרליבט — 17
גיב צוריק מיר דיינע טרוימער — 18
ליד צו אַ שפּעטערדיקן דיכטער — 20
שיכור בין איך פונעם וואָרט
געדרוקטן — 21
דו טענהסט — 23
מיין טרוים ניט פאַרשעם — 24
פאַרוואָס — 25
אַ דאַנק דיר, לעבן — 26
אַ זאַמען דרעמלט אונטער שניי — 27
צו מיין יום־טוב — 28

צווישן מדבר און ים

צווישן מדבר און ים — 30
דאָס ליד פון שלום־טיש
אין זשענעווע — 35
די שלום־טויב אויף הר־ציון — 37
בריקן פון שלום — 38
ווידער שווינגען שווערדן — 39
לייגט אַוועק די שווערד — 40

ערד און הימל

יאָרטויזנטוויין — 42
די מתנה — 44
איין איין טאָג — 46
נעכטן, היינט און מאָרגן — 48
טרעט אָפּ, מיין שטאָט — 49
אַ נאַכט אין מדבר — 51
פאַרברעכן און שטראָף (באַלאַדע) — 52
אַ גרוס צו דער לבנה — 59
לערן זיך גיין אויף דער ערד — 61
לבנה־שטויב — 63

שווערע טריט

דעם חשבון דעם לאַנגן — 66
שוועסטער מיינע, טונקל־הויטיקע — 67
נאָך די פאַראַדן — 70
ער וואָרט, דער נאַצי־שד — 72
אַ שיף אויפן ים — 74
נעם אַ פען אין האַנט און רעכן — 75
בען טרע — 76
וואו ביסטו, נביא — 78
דער נעכטן איז אַוועק — 79
ניט שאָקל מיטן קאָפּ אויף ניין — 80
מיין ליד אויף דער וואָך — 81
ווייסע פרייד — 83
דער מענטש איז ניט קיין חיה — 84

פריינטשאַפט

פריינטשאַפט — 86
שלום־הימן — 87
דער לאַמטערן — 88
ווי גוט — 89
אונדזער קולטור־בנין — 90
אַ לויב דיר, אידיש וואָרט — 91
די גאָלדענע יאָרן — 92
זינגער געטרייען — 94
הימן פון אונדזערע כאָרן — 96
דער מאַמעס ברכות — 97
דער זילבערנער זוים — 100
אַ וואונק פון די אויגן — 101
ביי די קינדערשע בעטלעך — 102
אַט ערשט — 103
אַ דאַנק אייך, טאַטע־מאַמע — 105
זיבעציק פרילינגען — 106
דער גרויסער נגיד — 107

בלומען און טרערן

טראָפּנס — — — — — — — 110
די מאַמע גייט פון אונדז אַוועק 111
איך בעט מיין פּען — — — — — 112
עס טרעפט... זי בלייבט אַליין — 115
זיין טרוים איז מיט אונדז — — 117
יאָרצייט־ליכט ברענען — — — 118
טאַטע מיינער — — — — — — 119
די לעצטע שעה — — — — — — 120

איבערזעצונגען

די דיבע ווערבע — — — — — 121
חנה ראָווינאַ — — — — — — 122
די טויטע אויפן סקווער — — — 125
כל זמן — — — — — — — — 130
ווי גוט וואָלט געווען — — — — 131
ספּאַנסאָרס — — — — — 132